

Eläinlääkintähuollon valtakunnallinen suunnitelma (EHO) 2027–2028

Elintarvikeketjun monivuotisen kansallisen valvontasuunnitelman (VASU) osan 4 liite



RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Hyväksymispäivämäärä:	29.9.2026
Asianumero:	4342/00.01.02.00.01/2026
	Ruokavirasto
Linja, osasto ja/tai yksikkö:	Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin osasto
Hyväksyjä:	Terhi Laaksonen
Esittelijät:	Tiina-Mari Aro, Anna Jeshoi, Taina Kingelin, Marika Melamies, Matti Nyberg
Lisätietoja:	

Sisällysluettelo

JOHDANTO	3
0.1 Kuntien suunnitelmat, seuranta ja raportointi	4
0.2 Voimavarat	5
OSA 1 ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUJEN JÄRJESTÄMINEN.....	9
1.1. Yleisen edun kannalta välttämättömät eläinlääkäripalvelut	9
1.2. Eläinlääkäripalvelujen järjestämisvastuu	11
1.3. Palvelujen järjestämistavat	13
1.4. Eläinlääkäripalvelujen saatavuus	14
1.5. Toimintaedellytykset eläinlääkäripalvelujen tuottamiseen.....	15
1.6. Kiireellinen eläinlääkäriapu	16
1.7. Eläinterveyskäynnit	17
1.8. Terveystuotokäynnit ja -suunnitelmat.....	18
1.9. Järjestämisvastuuta täydentävät eläinlääkäripalvelut.....	19
1.10. Yliopistollisen eläinsairaalan tuottamat julkiset eläinlääkäripalvelut.....	20
1.11. Eläinlääkäripalvelujen hinnoittelu.....	21
1.12. Julkisin varoin tuettuja eläinlääkäripalveluja koskeva avoimuus- ja raportointivelvollisuus	22
1.13. Eläinlääkäripalvelujen valvonta.....	22
OSA 2 VALVONTATEHTÄVIEN JÄRJESTÄMINEN	24
2.1. Yleistä	24
2.2. Eläinten terveyden valvonta	27
2.3. Sisämarkkinasiirtojen, viennin ja tuonnin valvonta	38
2.4. Eläimistä saatavien sivutuotteiden valvonta	45
2.5. Eläinten lääkitsemisen valvonta.....	50
2.6. Eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin valvonta	52
2.7. Eläinten hyvinvoinnin valvonta	54
2.8. Ehdollisuuden valvonta	62
OSA 3 TIETOJÄRJESTELMÄT JA TIEDONHALLINTA	64
LIITE 1. Eläinlääkintähuollon valvonnan painopistealueet.....	70
LIITE 2. Resurssitarpeen arviointi	73

JOHDANTO

Eläinlääkintähuollon valtakunnallinen suunnitelma (EHO) on korvannut vuodesta 2026 alkaen aiemman eläinlääkintähuollon valtakunnallisen ohjelman. Suunnitelman tarkoitus on ohjata kuntia eläinlääkintähuoltolain (285/2023) edellyttämien järjestämissuunnitelmien valmistelussa. Suunnitelma on kolmiosainen. Ensimmäinen osa koskee eläinlääkäripalvelujen järjestämistä, toinen osa valvontatehtävien järjestämistä ja kolmas osa tietojärjestelmiä ja tiedonhallintaa.

Tämä suunnitelma on voimassa vuoden 2028 loppuun saakka. Vuodesta 2029 alkaen suunnitelman on tarkoitus noudattaa samaa nelivuotiskautta kuin elintarvikeketjun monivuotisen valtakunnallisen valvontasuunnitelman (VASU). EHO-suunnitelmaa päivitetään vuosittain.

Osa 1. Eläinlääkäripalvelut

Tämä osa on eläinlääkintähuoltolain 4 §:n tarkoittama eläinlääkäripalveluja koskeva valtakunnallinen suunnitelma. Valtakunnallinen suunnitelma koskee järjestäjän (kunta, kuntayhtymä tai yhteistoiminta-alue) järjestämisvastuun piiriin kuuluvia eläinlääkäripalveluja. Järjestäjän on huomioitava valtakunnallinen suunnitelma eläinlääkintähuoltolain 6 §:n tarkoittamassa järjestäjän suunnitelmassa.

Osa 2. Valvontatehtävät

Tämä osa koskee järjestäjän (kunta, kuntayhtymä tai yhteistoiminta-alue) järjestämisvastuun piiriin kuuluvia kunnaneläinlääkärin tehtäviä, joista on säädetty eläntätilaissa, eläimistä saatavista sivutuotteista annetussa laissa, eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa, eläinten kuljetuksesta annetussa laissa, eläinten lääkitsemisestä annetussa laissa sekä eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetussa laissa. Eläinlääkintähuoltolain 6 §:n mukaan järjestäjän on laadittava suunnitelma edellä mainittujen lakien mukaisen valvonnan järjestämisestä alueellaan. Saman pykälän mukaan Ruokavirasto ohjaa järjestäjiä näiden suunnitelmien teossa. Osa 2 on Ruokaviraston ohjausta valvontatehtävien järjestämisestä. Osa 2 on myös liite elintarvikeketjun monivuotisen kansallisen valvontasuunnitelman (VASU) osaan 4: eläinten terveys ja hyvinvointi.

Osa 3. Tietojärjestelmät ja tiedon hallinta

Tässä osassa esitellään kunnaneläinlääkärin virkatehtävissään tarvitsemia tietojärjestelmiä ja tietojen käsittelyä.

0.1 Kuntien suunnitelmat, seuranta ja raportointi

Järjestäjän on laadittava suunnitelma järjestämistään eläinlääkäripalveluista. Suunnitelman tulee sisältää tiedot järjestämisvastuun piiriin kuuluvien eläinlääkäripalvelujen tuottamisesta, saatavuudesta, laadusta ja mitoituksista.

Järjestäjän on lisäksi laadittava suunnitelma eläinlääkintähuoltolaissa tarkoitetusta eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan järjestämisestä alueellaan. Järjestämissuunnitelman tulee sisältää tiedot valvontaan kuuluvista tarkastuksista, näytteenotoista ja muista toimenpiteistä.

Eläinlääkintähuoltolaki (285/2023) 6 §

Järjestäjä voi sisällyttää sekä eläinlääkäripalvelujen että eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan järjestämisen samaan eläinlääkintähuollon järjestämissuunnitelmaan tai tehdä niistä erilliset suunnitelmat. Suunnitelmien toteuttamiseen tarvittavat henkilöresurssit ovat osin yhteisiä, joten myös resurssitarvekartoituksen on oltava yhteinen. Eläinlääkintähuollon järjestämissuunnitelma voi olla myös osa ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmaa. Molemmat suunnitelmat tallennetaan ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkötietojen hallintajärjestelmään (VYHA). Ruokavirasto arvioi suunnitelmat. Kunnan suunnitelmien sisälön pääkohdat löytyvät tekstistä [kursivoituna](#).

Järjestäjä arvioi suunnitelmiensa toteutumista aina toimintavuoden päätyttyä ja laatii niiden toteutumisesta arviointiraportin. Raportti tallennetaan vuosittain VYHAan maaliskuun loppuun mennessä. Arviointiraportti voi olla osa kunnan ympäristöterveydenhuollon yhteistä VASU-raporttia.

Järjestäjän on laadittava järjestämissuunnitelmansa vuodelle 2027. Tämän jälkeen uusi suunnitelma laaditaan aina tarvittaessa ja VASU-suunnitelmakauden vaihtuessa. Järjestäjän on suunnitelmia päivittäessään huomioitava edellisten suunnitelmien toteutumisen arviointi, Ruokaviraston mahdollisesti antama palaute sekä muulla tavoin kertynyt palaute kehittämis- tarpeista. Päivitetyt suunnitelmat tallennetaan VYHA:an.

Resurssien riittävyyden arvioimiseksi kunta ylläpitää tilastoa järjestämiensä eläinlääkäripalvelujen käytöstä. Tilastosta pitää ilmetä vuositasolla ainakin eläinten pitopaikkoihin tehtyjen sairaskäyntien, terveydenhuoltokäyntien ja pieneläinvastaanottokäyntien määrät virka-aika sekä saira- ja vastaanottokäyntien määrät päivystysaikana. Tilasto tallennetaan vuosittain VYHA:an.

Painopisteet

Elintarvikeketjun monivuotisessa kansallisessa valvontasuunnitelmassa asetetaan valvonnan painopisteet. Eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevia painopisteitä tarkennetaan EHO-suunnitelmassa.

Painopisteet ja niiden edellyttämät toimenpiteet vuodelle 2027 ovat liitteessä 1.

0.2 Voimavarat

Henkilöresurssit

Eläinlääkintähuoltolain mukaisten tehtävien hoitamista varten järjestäjällä on oltava tarpeellinen määrä kunnaneläinlääkäri virkoja.

Eläinlääkäripalveluja tarjoavan kunnaneläinlääkäri virkaan tulee kuulua tarpeen vaatima ainakin ajoittainen osallistuminen maan eläintautivalmiuteen ja kiireelliseen eläinsuojeluvontaan liittyviin tehtäviin.

Eläinlääkintähuoltolaki (285/2023) 7 §

Järjestäjän on arvioitava valvontaa ja palveluiden järjestämistä varten tarvittavat resurssit. Resurssitarpeen arvioinnissa järjestäjän tulee ottaa huomioon se, onko lakisääteiset valvontatyöt ja eläinlääkäripalvelut pystytty toteuttamaan käytettävissä olevilla resursseilla. Lisäksi suunnitelmaan tulee kirjata, miten tehtävät hoidetaan mahdollisen häiriötilanteen aikana.

Järjestäjän on valvontasuunnitelmassaan osoitettava, että sillä on arvioidun resurssitarpeen täyttämiseen riittävä määrä pätevää henkilökuntaa ja heillä on tehtävissä vaadittava osaaminen. Kunnaneläinlääkäreiden vastuualueet ja työnjako kirjataan järjestäjän järjestämissuunnitelmaan. Suunnitelmaan kirjataan lisäksi eläinlääkintähuollon tehtäviä hoitavan muun henkilöstön osuus. Järjestäjä käyttää resurssikartoituksessa apuna tämän suunnitelman liitteenä olevaa lomaketta (liite 3).

Kunnaneläinlääkäri on kunnassa virkasuhteessa toimiva eläinlääkäri, joka hoitaa eläinlääkintähuoltolain soveltamisalaan kuuluvia tehtäviä. Kunnaneläinlääkäri tehtävänimike voi olla muu kuin kunnaneläinlääkäri esim. valvontaeläinlääkäri, terveysvalvonnan johtaja tai hygieenikko.

Kunnaneläinlääkäri on viranomainen seuraavien lakien nojalla:

- laki eläinten kuljetuksesta (1429/2006)
- laki eläinten lääkitsemisestä (387/2014)
- laki eläimistä saatavista sivutuotteista (517/2015)
- eläintautilaki (76/2021)
- laki eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä (1069/2021)
- laki eläinten hyvinvoinnista (693/2023)

Järjestäjällä on oltava riittävästi kunnaneläinlääkäreitä sekä eläinlääkäripalvelujen että valvontatehtävien hoitamiseen. Pääasiassa kunnissa valvontatehtäviä hoitavat valvontaeläinlääkärit. Kunnan praktikkoeläinlääkärit ovat tärkeä lisävoimavara valvontatehtävien hoitamisessa erityisesti eläintauti- tai muun häiriötilanteen aikana.

Praktikkoeläinlääkäri on virkaeläinlääkäriä mahdollista toteuttaa myös eläinten hyvinvointiongelmien edellyttämiä välittömiä viranomaistoimenpiteitä tai toimia valvontaeläinlääkäriä

sijaisena. Myös praktikkoeläinlääkärin ja valvontaeläinlääkärin parityöskentely voi olla perusteltua.

Eläinlääkäripalvelujen asianmukaiseen järjestämiseen tarvitaan monessa tapauksessa eläinlääkäreiden lisäksi myös muuta henkilökuntaa. Pieneläinvastaanotolla ja erityisesti eriytyssä pieneläinpäivystyksessä voidaan tarvita ammattitaitoisia avustajia kuten myös keskitetyn yhteydenotto palvelun järjestämisessä. Järjestäjän omia resursseja tai ostopalveluita on varattava riittävästi myös välinehuoltoon, siivoukseen, toimistopalveluihin sekä muihin tukipalveluihin.

Järjestäjän on huomioitava myös eläinlääkintähuollon henkilöstön työturvallisuus ja jaksaminen. Valvontaeläinlääkäreiden ja muiden kunnaneläinlääkäreiden työ on usein poikkeuksellisen kuormittavaa. Työnantajan tehtävänä on huolehtia riittävästä työnohjauksesta ja työturvallisuudesta sekä tarvittaessa ryhdyttävä muihin toimenpiteisiin henkilöstön jaksamisen ja viroissa pysymisen tukemiseksi.

Kelpoisuus kunnaneläinlääkärin virkaan

Eläinlääkäriksi valtion, kunnan, yhteisön tai muuhun eläinlääkärin virkaan tai toimeen saadaan nimittää, määrätä tai ottaa ainoastaan laillistettu eläinlääkäri.

Edellä 4 §:n mukaisesti laillistettu eläinlääkäri (*ns. EU/ETA-eläinlääkäri*) saadaan nimittää sellaiseen kunnaneläinlääkärin virkaan, johon kuuluu elintarvikevalvontaan taikka eläinten terveyden tai hyvinvoinnin valvontaan liittyviä tehtäviä vain, jos henkilöllä on todistus siitä, että hän on tutustunut Suomen kyseisen alan lainsäädäntöön.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua virkaa tai tointa voi väliaikaisesti hoitaa 7 §:ssä tarkoitettu henkilö, jollei muualla laissa toisin säädetä.

Laki eläinlääkäriammattin harjoittamisesta (29/2000) 43 §

Kunnaneläinlääkärin virkaan voidaan nimittää vain Suomessa laillistettu eläinlääkäri. Virkaa voi kuitenkin väliaikaisesti hoitaa eläinlääketieteen opiskelija, jolla on oikeus eläinlääkärin ammatinharjoittamislain 7 §:n nojalla harjoittaa väliaikaisesti eläinlääkäriammattia.

Jos voimassa oleva kunnaneläinlääkärin virka ei täytä eläinlääkintähuoltolain 7 §:n vaatimuksia, on sitä muutettava viranhaltijalain (304/2003) 23 §:n mukaisesti ja samalla varmistettava, että viranhaltija täyttää uudistetut pätevyysvaatimukset. Suomessa laillistettu eläinlääkäri, joka on suorittanut eläinlääkärin tutkinnon muussa EU- tai ETA-maassa, on kelpoinen kunnaneläinlääkärin virkaan vain, jos hän on tutustunut Suomen kyseisen alan lainsäädäntöön eläinlääkärin ammatinharjoittamisesta annetun lain 43 §:n mukaisesti.

Eläinlääkintähuoltolain 7 §:n mukaisesti kaikkiin kunnaneläinlääkärin virkoihin on sisällyttävä ainakin ajoittain eläintautilain ja eläinten hyvinvointilain mukaisia virkatehtäviä. Siten

kelpoisuusvaatimus koskee kaikkia kunnaneläinlääkäreitä, myös sellaisia, jotka hoitavat pääosan työajastaan eläinlääkäripalveluita. Kelpoisuusvaatimuksista on [Ruokaviraston ohje 7858/04.01.00.01/2021/7](#).

Henkilökunnan osaamisen ja pätevyyden varmistaminen

Toimivaltaisella viranomaisella on oltava käytössään tai mahdollisuus saada käyttöönsä riittävästi henkilöstöä, jolla on soveltuva pätevyys ja kokemus, jotta virallinen valvonta ja muut viralliset toimet voidaan suorittaa tehokkaasti ja vaikuttavasti.

Virallista valvontaa koskeva asetus (EU) 2017/625, jatkossa käytetään nimeä valvonta-asetus, 5. artikla kohta 1e

Toimivaltaisen viranomaisen on varmistettava, että kaikki sen virallista valvontaa harjoittava henkilöstö pysyy ajan tasalla toimivaltansa alalla ja saa säännöllistä lisäkoulutusta tarvittaessa.

Valvonta-asetus (EU) 2017/625, 5. artikla kohta 4

Eläinlääkäriammattin harjoittaja on velvollinen ylläpitämään ja kehittämään ammattitoiminnan edellyttämää ammattitaitoa sekä perehtymään ammattitoimintaansa koskeviin säännöksiin ja määräyksiin.

Eläinlääkäriammattin harjoittajan työnantajan tulee luoda edellytykset sille, että ammatinharjoittaja voi osallistua tarvittavaan ammatilliseen täydennyskoulutukseen.

Laki eläinlääkäriammattin harjoittamisesta (29/2000) 18 §

Järjestäjä kuvaa suunnitelmassaan, miten varmistetaan henkilökunnan riittävä pätevyys.

Suunnitelmaan sisällytetään myös järjestäjän eläinlääkintähuollon henkilökunnan monivuotisen täydennyskoulutussuunnitelma. Tämän suunnitelman on katettava myös virkatehtävissä vaadittu osaaminen.

Kunnaneläinlääkäriin virkaan edellytetään eläinlääkäriin ammatinharjoittamisesta annetun lain kelpoisuusvaatimusten lisäksi, että tehtävään valittavalla henkilöllä on riittävästi osaamista tehtävien hoitoon. Riittävän osaamisen vaatimus koskee myös muita viranhaltijoita kuin kunnaneläinlääkäriä, kuten eläinten hyvinvointilain mukaisia viranomaistehtäviä hoitavaa kunnan terveydensuojeluvalvonnan viranhaltijaa. Järjestäjä huolehtii uusien henkilöiden tarvittavasta perehdytyskoulutuksesta sekä eläinlääkintähuollon että valvonnan tehtävien hoitamiseksi.

Järjestäjä huolehtii, että eläinlääkintähuollon henkilöstöllä on riittävät mahdollisuudet osallistua täydennyskoulutukseen. [Ympäristöterveydenhuollon yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman](#) mukaan ympäristöterveydenhuollon henkilökunnan olisi päästävä osallistumaan ammatilliseen täydennyskoulutukseen vähintään kahdeksana päivänä vuodessa. Järjestäjä laatii eläinlääkintähuollon henkilökunnan monivuotisen täydennyskoulutussuunnitelman. Suunnitelman ei tarvitse sisältää yksityiskohtaisia koulutustietoja, vaan sen tulee perustua henkilöstön ja organisaation osaamistarpeen arviointiin ja se voi sisältää tavoitteet

koulutusmäärästä ja koulutusten sisällöistä. Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa koko henkilöstön riittävä täydennyskouluttautuminen ja osaaminen.

Jos järjestäjä hyödyntää avustavaa henkilökuntaa eläinlääkäripalvelujen tuottamisessa, tulee järjestäjän huolehtia siitä, että heille annetaan riittävä perehdytys työtehtäviinsä. Jos avustava henkilö osallistuu eläinlääkärin apuna eläinten hoitotoimenpiteisiin, olisi suositeltavaa, että henkilöllä on tehtävään soveltuva koulutus, tai että hänelle järjestetään mahdollisuus kouluttautumiseen. Tehtävänjaossa on huomioitava, että osa eläinlääkäripalvelujen tehtävistä on varattu ainoastaan eläinlääkärin tehtäviksi. Esimerkiksi lääkkeiden luovutus vastaanotolta edellyttää aina eläinlääkärin päätöstä asiasta, samoin eläinlääkinnällinen tutkimus, eläimen taudinmääritys ja näihin liittyvistä hoidoista ja lääkityksistä päättäminen.

OSA 1 ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUJEN JÄRJESTÄMINEN

Ruokaviraston on laadittava valtakunnallinen suunnitelma 8 §:ssä tarkoitetun järjestämisvastuun piiriin kuuluvista eläinlääkäripalveluista. Suunnitelman tulee sisältää eläinlääkäripalvelujen saatavuutta ja laatua sekä palvelujen valvontaa koskevat yleiset tavoitteet.

Eläinlääkintähuoltolaki (285/2023) 4 §

Järjestäjän on laadittava suunnitelma järjestämistään eläinlääkäripalveluista. Suunnitelman tulee sisältää tiedot 9 §:ssä tarkoitettujen eläinlääkäripalvelujen tuottamistavasta, saatavuudesta, laadusta ja mitoituksesta.

Eläinlääkintähuoltolaki (285/2023) 6 §

Eläinlääkäripalvelujen järjestämisestä kullakin toimialueella vastaa järjestäjä. Järjestäjällä tarkoitetaan kuntaa, sekä myös kuntayhtymää ja ympäristöterveydenhuollon yhteistoimintaluetta siltä osin, kuin ne hoitavat tehtäviä kuntalain mukaisessa yhteistoiminnassa. Järjestäjän tulee tehdä päätös siitä, millä palvelurakenteella ja kustannus- ja laatutasolla palveluja kuntalaisille tuotetaan ja keiden palvelujen tuottajien toimesta.

Eläinlääkintähuoltolain 9 §:ssä määritellään eläinlääkäripalvelujen järjestämisvastuun laajuus. Järjestämisvastuun laajuus määräytyy ensi sijassa alueellisten tarpeiden perusteella. Kunkin järjestäjän tulee järjestää alueellaan lain 8 §:ssä mainitut palvelut ainakin elintarvikkeiden tai turkistuotantoa varten pidettäville eläimille ja lisäksi kiireellinen eläinlääkäriapu kaikille eläimille. Muiden 8 §:n mukaisten palvelujen järjestämistarpeesta tekee kukin järjestäjä arvon. Tavoitteena on taata näiden palvelujen riittävä ja kohtuuhintainen alueellinen saatavuus sekä turvata muiden eläinlääkintähuoltolaissa järjestäjälle säädettyjen tehtävien asianmukainen hoito.

Erot eläinlääkäripalvelujen alueellisissa tarpeissa liittyvät etenkin siihen, missä määrin kullakin alueella on yksityistä palveluntarjontaa. Komission ohjeistuksen perusteella katsotaan, että määrittelyyn voi vaikuttaa kunkin palvelun yksittäisen tarjonnan kartoittamisen lisäksi myös palvelujen järjestäjän arvio siitä, millaista palvelukokonaisuutta oman tuotannon ylläpitäminen ja säädettyjen eläinlääkintähuollon tehtävien hoituminen käytännössä kullakin alueella edellyttää.

1.1. Yleisen edun kannalta välttämättömät eläinlääkäripalvelut

Eläinlääkäripalvelulla tarkoitetaan eläimen terveydentilan sekä sairauksien toteamista ja todistamista, eläinlääkäriavun antamista ja eläinlääkinnällisten todistusten antamista, eläimen pitämistä hoidettavana eläinlääkäriavun antamista taikka siihen liittyvää tutkimusta varten, toimenpiteitä eläimen terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitämiseksi, ennalta ehkäisevää terveydenhuoltotyötä sekä eläimen lopettamista.

Eläinlääkintähuoltolaki (285/2023) 2 §

Eläinlääkintähuoltolain 8 §:n 14-kohtainen luettelo eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta välttämättömistä eläinlääkäripalveluista osoittaa kunnallisen järjestämisvastuun enimmäislaajuuden. Nämä yleisen edun kannalta välttämättömät eläinlääkäripalvelut, jotka turvataan tarvittavilta osin julkisen järjestämisvastuun kautta, ovat:

- 1) yleistutkimus ja terveydentilan arviointi eläinten terveyden todentamiseksi
 - yleistutkimukseen ei sisälly kuvantamispalveluja eikä erikoiseläinlääkärin tutkimusta tai erikoislaitteita vaativia tutkimuksia tai tarkastuksia
 - kotieläimille suoritettavat terveystarkastukset kuuluvat eläinlääkäripalveluun
 - kotieläimen terveydentilan toteaminen ja todistaminen kliinisen yleistutkimuksen perusteella esimerkiksi vientiä, tuontia, sisämarkkinakauppaa tai vakuutusyhtiötä varten sisältyy eläinlääkäripalveluun
- 2) kissojen ja koirien tunnistusmerkintä
- 3) eläinterveyskäynnit, joista säädetään tarttuvista eläintaudeista sekä tiettyjen eläinterveyttä koskevien säädösten muuttamisesta ja kumoamisesta ("eläinterveyssäännöstö") annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/429 25 artiklassa, sekä elintarviketuotantoa varten pidettävien eläinten pitopaikoissa tehtävät terveydenhuoltokäynnit ja terveydenhuoltosuunnitelma
 - eläinterveyskäyntien yhteydessä toimijan valitsema eläinlääkäri antaa toimijalle neuvontaa bioturvaamisesta ja muista eläinten terveyteen liittyvistä asioista sekä tiettyjen eläintautien esiintymiseen viittaavista oireista ja merkeistä (ks. luku 1.7.)
 - terveydenhuoltokäyntien yhteydessä eläinlääkäri toteuttaa terveydenhuoltosopimuksessa sovitut toimenpiteet sekä antaa vastaavaa neuvontaa kuin eläinterveyskäyntien yhteydessä sekä eläinten hyvinvointiin, elintarviketurvallisuuteen ja eläintenpidon taloudelliseen kannattavuuteen liittyvää neuvontaa (ks. luku 1.8.)
- 4) rokotus
- 5) loisten häätöön ja ehkäisyyn liittyvät toimenpiteet
- 6) suun terveydenhuoltoon liittyvät välttämättömät perustoimenpiteet tai, jos se on toimenpiteen laajuus tai vaativuus huomioon ottaen tarkoituksenmukaista, jatkohoitoon lähettämisen
 - järjestämisvastuun piiriin kuuluvat vain suhteellisen yksinkertaiset, vakavien ongelmien ehkäisemiseksi välttämättömät perustoimenpiteet, joita voidaan suorittaa tavanomaisella vastaanotolla tai pitopaikassa ilman erikoiskoulutusta ja erikoislaitteita
 - käytännössä tähän sisältyvät hammastarkastus, koirien ja kissojen hammaskiven poisto sekä hevosten perushammashoito, mutta eivät toimenpiteet, jotka edellyttävät röntgenin tai porayksikön käyttöä
- 7) sarvien ja sarven aiheiden poistaminen naudoilta ja vuohilta
- 8) lisääntymiseen liittyvät tarkastukset ja tutkimukset sekä lisääntymisongelmien hoito elintarviketuotantoa varten pidettävillä naudoilta, sioilla, lampaille, vuohille ja poroille
 - lisääntymiseen liittyviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin katsotaan sisältyvän myös ultraäänitutkimukset

- muuta tarkoitusta kuin elintarviketuotantoa varten pidettäville eläimille tehtävät liisäntymiseen liittyvät tarkastukset, tutkimukset ja muut palvelut eivät sisälly järjestämisvastuun piiriin
- 9) kastraatio naudalle, sialle, lampaalle, vuohelle, porolle, koiralle ja kissalle sekä sterilisaatio kissalle
- 10) sairaan eläimen kliininen tutkimus ja hoitotarpeen arviointi, tavanomaisten näytteiden, kuten verinäytteiden, ottaminen ja pikatestaus tai toimittaminen laboratoriotutkimuksiin eläimen sairauden syyn selvittämiseksi sekä tarvittaessa eläimen lähettäminen jatkotutkimuksiin
- järjestämisvastuuseen eivät kuulu vaativien näytteiden ottaminen tai kuvantamispalvelut sairauden syyn selvittämiseksi
- 11) sairaalle elintarvike- tai turkistuotantoa varten pidettävälle eläimelle tarvittava hoito, jota on mahdollista antaa eläimen pitopaikassa ja johon kuuluu myös nautaeläimen juoksumahaleikkaus
- 12) perustasoinen ensiapuluonteinen hoito, jota tarvitaan muulle kuin 11 kohdassa tarkoitettulle eläimelle, johon kuuluvat ruoansulatuskanavan ja virtsateiden häiriöiden konservatiivinen hoito, tulehdus- ja kiputilojen hoito, sokin hoito, metabolisten häiriöiden hoito, haavojen ompelu, muu vastaava enintään vähäisiä kirurgisia toimenpiteitä sisältävä hoito, tavanomaisimpien pienten kotieläinten luunmurtumien immobilisaatio sekä hoitoon liittyvä välttämättömän jatkokäsittely tai lääkehoito ja tarvittaessa eläimen lähettäminen jatkohoitoon
- kohdan mukaista perustasoista ensiapuluonteista hoitoa tulee järjestää kaikille lemmikkieläiminä pidettäville eläimille, vaikka eläin kuuluisikin eläinlajiin, joka tavanomaisesti mielletään tuotantoeläinlajiksi (esim. lemmikkisika)
 - lemmikkieläinten lisäksi järjestämisvastuun piiriin kuuluvat esimerkiksi virka- ja opaskoirat, matkailuelinkeinossa pidettävät koirat sekä hevoset, joita pidetään elinkeinotoimintana pidettävässä urheilutoiminnassa
- 13) synnytysapu, johon kuuluvat keisarileikkauksista nautojen, lampaiden, vuohien ja kissojen keisarileikkaus
- 14) eläimen lopetus
- kotieläinten lopetus eläinsuojelullisista syistä, sairauden perusteella tai omistajan pyynnöstä kuuluu eläinlääkäripalveluun
 - luonnonvaraiset eläimet eivät kuulu eläinlääkintähuoltolaissa säädettyjen palvelujen soveltamisalaan, mutta eläinten hyvinvoinnista annetun lain (693/2023) 7 §:n mukaisena velvollisuutena kunnan on huolehdittava järjestämälleen eläinlääkärin vastaanotolle tuotujen sairaiden tai vahingoittuneiden luonnonvaraisten eläinten lopettamisesta

1.2. Eläinlääkäripalvelujen järjestämisvastuu

Järjestäjän tulee järjestää 8 §:n mukaiset palvelut ainakin elintarvike- tai turkistuotantoa varten pidettäville eläimille. Lisäksi tulee järjestää sellainen eläimen äkillisen ja vakavan sairastumisen, vahingoittumisen tai sairauden vaikeutumisen edellyttämä välitön arviointi ja hoito, jota ei voida siirtää ilman sairauden pahenemista tai eläimen merkittävää kärsimystä, sekä eläimen lopetus eläinsuojelullisin perustein (*kiireellinen eläinlääkärinapu*).

Muut 8 §:n mukaiset palvelut kuuluvat järjestämisvastuuseen siltä osin kuin niiden järjestäminen on tarpeen kyseisten palvelujen riittävän ja kohtuuhintaisen alueellisen saatavuuden sekä 2 momentissa mainittujen ja muiden järjestäjälle tässä laissa säädettyjen tehtävien asianmukaisen hoidon turvaamiseksi.

Järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen mitoituksessa on otettava huomioon yksityisten eläinlääkäripalvelun tuottajien järjestäjän alueella tarjoamat palvelut.

Eläinlääkintähuoltolaki (285/2023) 9 §

Järjestäjä kuvaa suunnitelmassaan, mitkä palvelut kuuluvat järjestämisvastuun piiriin alueella. Suunnitelmassa järjestäjä esittää perusteet järjestämisvastuun laajuudelle. Osana perusteita järjestäjä kuvaa alueensa yksityisen eläinlääkäripalvelujen tarjonnan pääpiirteissään. Lisäksi järjestäjän tulee suunnitelmassaan kuvata, miten se on varautunut muutoksiin alueen yksityisessä eläinlääkäripalvelujen tarjonnassa.

Palveluvalikoimansa määrittelyssä järjestäjä voi hyödyntää Kuntaliiton laatimaa [ohjetta](#).

Kukin järjestäjä tekee alueellaan selvityksen eläinlääkäripalvelujen saatavuudesta, arvion järjestämisvastuun laajuudesta sekä suunnitelman eläinlääkäripalvelujen järjestämisestä. Palvelutarpeen arvioinnissa tulee huomioida, että eläinten omistajilla tulee olla mahdollisuus saada palvelut lain vaatimalla tavalla eli kohtuullisen etäisyyden päästä ja kohtuullisessa ajassa. Tavoitteena on taata näiden palvelujen riittävä ja kohtuuhintainen alueellinen saatavuus sekä turvata muiden eläinlääkintähuoltolaissa järjestäjälle säädettyjen tehtävien asianmukainen hoito.

Palvelutarpeen arvion lähtökohtana on alueellinen markkinatilanne ja arvio siitä, missä määrin yksityinen tarjonta on riittävä vastaamaan alueen asukkaiden tarpeisiin saada lain tavoitesäännöksessä mainitut yhdenvertaiset, toimivat ja kohtuuhintaiset eläinlääkäripalvelut. Tarvearvioon liittyy palvelukohtaisen arvioinnin lisäksi myös sen arviointi, millaista palvelukokonaisuutta oman tuotannon ylläpitäminen ja säädettyjen eläinlääkintähuollon tehtävien hoitaminen kullakin alueella käytännössä vähintään edellyttää.

Järjestäjä ei ole velvollinen järjestämään kiireetöntä eläinlääkäripalvelua muille kotieläimille kuin elintarvike- tai turkistuotantoa varten pidettäville eläimille niiltä osin, kuin yhteistointialueella olevat yksityiset eläinlääkärit tai eläinlääkäriasemat tyydyttävät palveluiden kysynnän. Seura- ja harrastuseläinten perustasoisten, muuksi kuin kiireelliseksi eläinlääkärinavuksi lukeutuvan palvelun sisällyttämiselle järjestämisvastuuseen voi olla aluekohtaisesti erilaisia perusteita. Syynä voi olla se, että yksityisiä palveluja ei ole riittävästi tarjolla tai klinikoiden aukioloajat ovat suppeat, palveluissa on toimenpide- tai eläinlajikohtaisia rajauksia tai palveluilla on korkea hinta. Järjestäjän oman tuotannon turvaamiseen liittyvät perustelut voivat liittyä etenkin siihen, että palveluja ei välttämättä saada järjestettyä muutoin kuin tietynlaisena minimikokonaisuutena, johon sisältyy myös seura- ja harrastuseläimille tuotettavia tuettuja palveluja.

Järjestäjillä on aina viimekätinen järjestämisvastuu kaikkien 8 §:n mukaisten palvelujen osalta, joten sillä on velvollisuus reagoida toimialueella ilmenevään markkinapuutteeseen, kuten yksityisen palvelutoiminnan poistumiseen markkinoilta. Jos järjestäjä ei itse järjestä kiireetöntä eläinlääkäripalvelua kaikille kotieläimille, on järjestäjän omassa eläinlääkintähuollon suunnitelmassaan osoitettava, että yksityisiä eläinlääkäripalveluja on määrällisesti ja laadullisesti riittävinä ja keskeytyksettä saatavissa. Järjestäjän on varauduttava hoitamaan muita kuin elintarvike- tai turkistuantotoa varten pidettäviä eläimiä, jos yksityinen palvelutarjonta osoittautuu riittämättömäksi tai keskeytyy.

Järjestäjän tulee seurata alueen yksityisten palveluntuottajien tarjontaa ja arvioida, miten olennaiset muutokset mahdollisesti vaikuttavat järjestämisvastuuseen tai järjestettävien palvelujen mitoitukseen. Järjestäjän tulee uudelleenarvioida järjestämisvastuun laajuus säännöllisesti. Kohtuullisuusnäkökohdat huomioiden järjestäjän tulisi tehdä markkinatilanteen uusi kokonaisarviointi ja vastata markkinatilanteessa tapahtuneisiin muutoksiin taloussuunnitelmakauden mukaisesti eli kolmen vuoden välein, tai harvemmin. Tämä tarkasteluväli on yhtenevä muun muassa sen kanssa, mitä julkisista hankinnoista annetun lain 15 §:n 3 momentissa säädetään avoimuusilmoitukseen liittyvän markkinakartoituksen aikajänteestä.

1.3. Palvelujen järjestämistavat

Järjestäjä voi tuottaa 9 §:ssä tarkoitetut eläinlääkäripalvelut itse tai tehdä yksityisen eläinlääkäripalvelun tuottajan kanssa sopimuksen kyseisten palvelujen tuottamisesta. Järjestäjän tulee huolehtia, että sopimuksen tekeminen ei vaaranna järjestäjän tässä laissa säädettyjen tehtävien asianmukaista hoitamista sopimuksen voimassaolon aikana tai sen päättyessä. Eläinlääkintähuoltolaki (285/2023) 12 §

Suunnitelmassaan järjestäjän tulee kuvata, miten se tuottaa järjestämisvastuuseen kuuluvat palvelut alueellaan. Kuvauksessa kerrotaan, tuotetaanko palvelut itse, tai miten ne on jaettu omaan tuotantoon ja sopimuksella tuotettaviin palveluihin. Suunnitelmassa tulee kuvata, miten järjestäjä ohjaa ja valvoo ostopalveluina hankkimensa eläinlääkäripalvelujen laatua ja tarjousasiakirjoissa esitettyjen asiakasmaksujen noudattamista. Järjestäjän tulee myös kertoa, mitkä osat palveluista ovat Helsingin yliopiston tuottamia.

Järjestämisvastuuseen kuuluvat palvelut voidaan tuottaa joko järjestäjän omana toimintana tai yksityisen palveluntuottajan kanssa tehdyn sopimuksen pohjalta. Eräissä kunnissa Helsingin yliopisto järjestää osan 9 §:n mukaisista palveluista (ks. 1.10.).

Jos järjestäjä ostaa palveluita yksityiseltä palveluntuottajalta, on järjestäjän suunniteltava, kuinka se ohjaa ja valvoo ostopalveluidensa laatua. Yksityinen eläinlääkäripalvelun tuottaja vastaa palvelujensa lainmukaisesta ja sopimuksen mukaisesta tuottamisesta. Tuotettaessa palveluja sopimuksen perusteella yksityiseen palveluntuottajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Palveluja kilpailutettaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota tarjouspyynnössä esitettäviin laatuksiteereihin.

1.4. Eläinlääkäripalvelujen saatavuus

Järjestämisvastuuseen kuuluvien palvelujen tulee olla saatavilla niitä kotieläimiä varten, joiden omistajan tai haltijan asuin- tai kotipaikka on järjestäjän alueella. Eläinten pitopaikassa annettavien eläinlääkäripalvelujen tulee olla saatavilla järjestäjän alueella pidettäviä kotieläimiä varten.

Järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen tulee olla saatavilla palveluiden käyttäjien kannalta kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisella etäisyydellä maantieteelliset olosuhteet huomioon ottaen.

Eläinlääkintähuoltolaki (285/2023) 10 §

Järjestäjä kuvaa suunnitelmassaan eläinlääkäripalvelulle asettamansa saatavuustavoitteet. Suunnitelmassa kuvataan miten järjestäjä seuraa tavoitteisiin pääsyä, miten asiakkailta saatu palaute kerätään ja käsitellään, sekä miten korjaavat toimenpiteet tarvittaessa toteutetaan. Lisäksi järjestäjän on suunnitelmassaan kuvattava, miten eläinlääkäripalveluissa on arkipäivisin järjestetty työnjako ajanvarausperusteisen palvelun ja kiireavun kesken.

Järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen tulee olla saatavilla arkipäivisin ainakin virka-aikaan. Kiireellinen eläinlääkäriapu on järjestettävä sitä tarvitsevia eläimiä varten myös virka-ajan ulkopuolella. Kiireellistä eläinlääkäriapua on annettava kaikille järjestäjän alueella oleville kotieläimille, jollei voida pitää olosuhteisiin nähden kohtuullisena, että eläin viedään saamaan eläinlääkäriapua järjestämisvastuussa olevan järjestäjän alueelle.

Eläinlääkäripalvelut tulee järjestää siten, että eläinlääkäri käy tarvittaessa eläinten pitopaikassa, kun palveluja tuotetaan elintarvike- tai turkistuotantoa varten pidettäville kotieläimille, hevoseläimille sekä sellaisille muille suurikokoisille kotieläimille, joita ei voida ilman merkittävää vaivaa kuljettaa eläinlääkäriin vastaanotolle.

Eläinlääkintähuoltolaki rajaa järjestämisvastuun ulkopuolelle kiireettömän hoidon osalta vapaa-ajan asuntojen omistajat, joiden virallinen kotikunta on muualla. Eläinten pitopaikoissa hoidettavia suuria eläimiä, kuten hevosia, saatetaan kuitenkin pitää hoidettavana myös muualla kuin niiden omistajan tai haltijan kotikunnassa. Tällaisissa tapauksissa pitopaikan sijaintikunta on velvollinen tuottamaan järjestämisvastuun edellyttämät eläinlääkäripalvelut.

1.4.1. Saatavuustavoitteet

Kiireellisen eläinlääkäriavun tavoitteena on, että apua on kaikkina vuorokaudenaikoina saatavissa kolmen tunnin sisällä tilauksesta 90 %:ssa tapauksista. Päivystysalueet on mitoitettava siten, että 90 %:ssa tapauksista päivystävän eläinlääkäriin matka eläinten pitopaikkaan tai eläimen omistajan matka pieneläinvastaanotolle on alle sata kilometriä. Tästä etäisyydestä voidaan poiketa Kainuun ja Lapin maakunnissa sekä saaristokunnissa.

Jos avun tarve ei ole kiireellinen, pitopaikkakäynti- tai vastaanottoaika tulisi järjestyä kahden viikon sisällä tilauksesta. Kiireettömät terveydenhuolto- ja massatyökäynnit, sekä terveille eläimille suoritettavat leikkaukset olisi lomakauden ulkopuolella voitava varata alle kolmen viikon ja lomakaudella alle kuuden viikon sisällä yhteydenotosta. Jos asiakas haluaa palvelut nimetyltä eläinlääkäriltä, tai jos asiakkaalla on toiveita esim. vastaanottoajan suhteen, voivat jonotusajat olla pidemmät. Hyvänä palvelutasona voidaan väestötiheillä alueilla pitää eläinlääkäripalvelun järjestämistä siten, että pääosa asiakkaista saa palvelun alle viidenkymmenen kilometrin etäisyydeltä. Järjestäjä voi omassa suunnitelmassaan täsmentää saatavuustavoitteita alueellisin perustein.

1.5. Toimintaedellytykset eläinlääkäripalvelujen tuottamiseen

Järjestäjän on huolehdittava, että sillä on itse tuottamia eläinlääkäripalveluja varten asianmukaiset toimitilat ja työvälineet, ottaen huomioon 6 §:ssä tarkoitettu suunnitelma sekä järjestäjän alueella pidettävien kotieläinten lajit ja lukumäärät.

Eläinlääkäripalvelujen on oltava eläinlääketieteellisesti asianmukaisia sekä sisällöltään ja laadultaan sellaisia kuin lainsäädäntö edellyttää.

Eläinlääkintähuoltolaki (285/2023) 13 §

Lääkkeet on lainsäädännön vaatimusten mukaisesti pystyttävä säilyttämään ja hävittämään asianmukaisesti.

Laki eläinten lääkitsemisestä (387/2014) 14 §

Huumausaineeksi luokiteltaville lääkeaineille on oltava lukittava tila.

Huumausainelaki (373/2008) 26 §, valtioneuvoston asetus huumausaineiden valvonnasta (548/2008) 6 §

Järjestäjän tulee suunnitelmassaan kuvata niiden toimitilojen varustus ja turvallisuus, joissa se tuottaa eläinlääkäripalveluja itse, ja lisäksi näiden toimipisteiden yhteystiedot tulee ilmoittaa Ruokavirastolle vuoden 2026 loppuun mennessä. Lisäksi tulee kuvata potilastiedonhallintaan käytetyt järjestelmät, ja kuinka lain edellyttämä potilasasiakirjojen säilyttämisvastuu toteutuu.

Yhteistoiminta-alueella on tavoitteena pidettävä eläinlääkärien yhteisiä toimitiloja siellä, missä maantieteelliset etäisyydet eivät muodostu liian suuriksi. Tarvittaviin toimitiloihin kuuluvat asianmukaisesti varustellut vastaanottotilat sekä toimistohuoneet, autotalli ja riittävät varastotilat. Huoneenlämmössä, viileässä ja jääkaappilämpötilassa säilytettävillä lääkkeillä ja muille tarvikkeille (esim. näytteet ja tutkimusvälineet) on oltava omat varastotilansa. Henkilökunnan sosiaaliset tilat peseytymis- ja lepotiloihin kuuluvat jokaiseen toimipisteeseen. Päivystäjän tilapäiseen majoittumiseen soveltuvat asianmukaiset tilat järjestetään yhteistoiminta-alueella niihin toimipisteisiin, joista päivystystoimintaa harjoitetaan.

Järjestäjän vastuulla on huolehtia, että sillä on itse tuottamia eläinlääkäripalveluja varten tarkoituksenmukaiset työvälineet. Tarvittavaan varustukseen kuuluvat myös suojavaatteet ja -jalkineet sekä erityisvarustus tarttuvien eläintautien ja zoonoosien varalta näytteenotto- ja pakkaustarvikkeineen. Tarvitaan myös pakastin kuolleiden tai lopetettujen pieneläinten säilyttämiseen.

Asianmukaiset pesu-, desinfiointi- ja kuivaustilat instrumenteille, suurillekin praktiikkavarusteille ja suojavaatteille ovat välttämättömät. Järjestäjän on huolehdittava toimitilojen päivityksestä siivouksesta ja kunnossapidosta sekä jätehuollosta, johon sisältyy vanhentuneiden lääkkeiden sekä käytettyjen ruiskujen, neulojen ym. hävittäminen. Lisäksi järjestäjä kuvaa suunnitelmassaan, kuinka tilojen turvallisuudesta ja murtosuojauksesta on huolehdittu.

Yhteistoiminta-alueen kaikkia eläinlääkäreitä koskeva ajanvarausjärjestelmä ja potilasrekisteri on pyrittävä järjestämään sähköistä potilastietojärjestelmää hyödyntäen.

1.6. Kiireellinen eläinlääkäriapu

Lisäksi tulee järjestää sellainen eläimen äkillisen ja vakavan sairastumisen, vahingoittumisen tai sairauden vaikeutumisen edellyttämä välitön arviointi ja hoito, jota ei voida siirtää ilman sairauden pahenemista tai eläimen merkittävää kärsimystä, sekä eläimen lopetus eläinsuojellisin perustein (kiireellinen *eläinlääkäriapu*).

Eläinlääkintähuoltolaki (285/2023) 9 §

Kiireellinen eläinlääkäriapu on järjestettävä sitä tarvitsevia eläimiä varten myös virka-ajan ulkopuolella.

Eläinlääkintähuoltolaki (285/2023) 10 §

Järjestäjä kuvaa suunnitelmassaan kiireellisen eläinlääkäriavun järjestämisen virka-aikana ja virka-ajan ulkopuolella huomioiden vaatimuksen yhteistoimintavelvoitteesta ja keskitystä yhteydenottopalvelusta.

Kiireellistä eläinlääkäriapua on annettava kaikille järjestäjän alueella oleville kotieläimille, jollei voida pitää olosuhteisiin nähden kohtuullisena, että eläin viedään saamaan eläinlääkäriapua järjestämisvastuussa olevan järjestäjän alueelle. Kiireelliseen eläinlääkäriapuun kuuluvat toimenpiteet, joiden suorittamisella voidaan poistaa tai olennaisesti lievittää eläimelle aiheutuvaa kipua, tuskaa tai kärsimystä. Järjestäjän tulee varmistaa, että asiakashinnat ovat kohtuullisia ottaen huomioon yleinen hintataso vastaavista palveluista. Jos järjestäjä tekee yksityisen eläinlääkäripalvelun tuottajan kanssa sopimuksen palvelujen tuottamisesta, järjestäjän tulee hankintaa tehdessään vertailla tarjouksiin sisältyviä asiakasmaksuja ja varmistaa, että valittava tarjous täyttää asiakashintojen kohtuullisuutta koskevan vaatimuksen.

Kiireelliseen eläinlääkäriapuun kuuluvat akuutisti sairaiden eläinten perustutkimus ja vähintään ensiapuluonteiset hoitotoimenpiteet. Kiireellisen eläinlääkäriavun tavoitteena on ensiaputyypinen toiminta, jolla pyritään hoitamaan eläimen henkeä ja hyvinvointia uhkaavat

tapaukset ja varmistamaan, että potilaan tila ei kohtuuttomasti heikkene sen odottaessa virka-aikana annettavia palveluja.

Kiireelliseen eläinlääkäriapuun lukeutuvat eläinlääkäripalvelut on lueteltu lain 8 §:n kohdissa 11-14. Kiireellistä eläinlääkäriapua ovat muun muassa nautojen poikimahalvaushoidot, hevosten konservatiiviset ähkyhoidot, eri kotieläinten akuutit tulehdus- ja kiputilat, ompelua vaativat haavat, sokin hoito ja synnytysapu. Keisarileikkaus täytyy pystyä suorittamaan naudalle, lampaalle, vuohelle ja kissalle. Päivystysaikana järjestämisvastuuseen eivät kuulu esimerkiksi koirien keisarileikkaukset tai muut sellaiset toimenpiteet, jotka edellyttävät vaativampaa leikkausosaamista ja mahdollisesti inhalaatioanestesiaa ja avustajaa. Eläinten lopettaminen eläinsuojelullisin perustein kuuluu kiireelliseen eläinlääkäriapuun.

1.6.1. Päivystyksen järjestämistä koskeva yhteistoimintavelvoite

Virka-ajan ulkopuolella tarvittavaa kiireellistä eläinlääkäriapua varten tulee järjestää päivystyspalvelu yhteistoiminnassa järjestäjien kesken yhtä tai useampaa seutu- tai maakuntaa vastaavalla päivystysalueella.

Päivystysalueelle on järjestettävä keskitetty palvelu yhteydenottoja varten.
Eläinlääkintähuoltolaki (285/2023) 11 §

Eläinlääkintähuoltolain 11 §:n tarkoituksena on varmistaa, että päivystys organisoidaan riittävän laajalla alueella. Keskitetyn yhteydenottopalvelun tarkoituksena on tehostaa eläinlääkäripäivystyksen toimintaa keskittämällä eläinlääkäripalveluja koskevat yhteydenotot yhteen paikkaan, josta asiakas voidaan ohjata päivystävälle vastaanotolle tai tilata eläinlääkäri käymään eläimen pitopaikassa. Keskitetty yhteydenottopalvelu voi palvella useampaakin päivystysaluetta ja palvelu voi olla asiakkaalle maksullista.

Tarvittaessa yhteydenottopalvelussa voidaan antaa hoitoon liittyvää neuvontaa ja ohjata kiireettömissä tapauksissa asiakas virka-aikana annettaviin palveluihin. Keskitetyssä palvelussa vastaajan ei välttämättä tarvitse olla eläinlääkäri, jos vastaajalla muutoin on riittävä asiantuntemus. Riittävää pieneläinasiiantuntemusta todennäköisesti löytyy koulutettujen ja kokeneiden pieneläinhoitajien taholta. Suurelainten suhteen vastaavaa ammattitaitoa on vaikeampi löytää, ja kynnys siirtää puhelu päivystävälle eläinlääkärille on siltä osin pidettävä varsin matalana. Täysin turhien ja päivystykseen liittymättömien yhteydenottojen karsiminen edesauttaa kuitenkin päivystävän eläinlääkärin jaksamista.

1.7. Eläinterveyskäynnit

Järjestäjän on suunnitelmassaan esitettävä, miten se varmistaa, että eläinterveyskäynntejä on saatavissa kysyntää vastaavasti.

Eläinlääkintähuoltolain 8 §:n mukaan järjestämisvastuun piiriin kuuluvat eläinterveyskäynnit, joista säädetään tarttuvista eläintaudeista sekä tiettyjen eläinterveyttä koskevien säädösten muuttamisesta ja kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen

(EU) 2016/429 (eläinterveyssäännöstö) 25 artiklassa. Eläinterveyskäyntejä tulee järjestää kaikille muille eläimille paitsi lemmikkieläimille.

Vastuu eläinterveyskäynnin tilaamisesta on toimijalla. Toimija tilaa käynnin itse valitsemallaan eläinlääkäriltä ja myös vastaa käynnin aiheuttamista kustannuksista. Toimija voi vapaasti valita eläinlääkärin, jolta hän tilaa eläinterveyskäynnin. Eläinterveyskäynnin voi siis tehdä myös yksityinen eläinlääkäri.

Eläinterveyskäynnit ovat luonteeltaan neuvontaan painottuvia ja erityisesti käynneillä käsitellään bioturvaan ja tarttuvien eläintautien torjuntaan liittyviä asioita. Käyntien sisällöstä ja käyntitiheydestä ei ole tarkasti säädetty. Käynti suunnitellaan eläinlajin, eläintenpitomuodon ja toimijan tarpeiden pohjalta. Eläinterveyskäynnin voi yhdistää muuhun eläinlääkärin ennaltaehkäisevään terveydenhoitoon painottuvaan käyntiin pitopaikassa, ja se on mahdollista yhdistää myös valtakunnallisen terveydenhuolto-ohjelman mukaiseen käyntiin.

1.8. Terveydenhuoltokäynnit ja -suunnitelmat

Järjestäjän on suunnitelmassaan esitettävä, miten se on varmistanut, että terveydenhuoltopalveluja on saatavissa kysyntää vastaavasti. Suunnitelmassa ilmoitetaan terveydenhuoltosopimuksen kunnaneläinlääkäreiden kanssa solmineiden nauta- ja sikatilojen prosenttiosuus alueen kaikista alueen nauta- ja sikatiloista.

Tuotantoeläinten terveydenhuolto ylläpitää ja edistää eläinten terveyttä ja hyvinvointia sekä lisää osaltaan elintarviketurvallisuutta. Toimivan terveydenhuoltojärjestelmän avulla voidaan tehokkaasti ehkäistä ja seurata tarttuvien tautien sekä tuotantosairauksien esiintymistä tiloilla. Terveydenhuollon piirissä tehtävä elinkeinon ja viranomaisten yhteistyö täydentää viranomaistoimenpiteitä eläintautien torjunnassa. Tavoitteena on, että terveydenhuollon piiriin kuuluvilla tiloilla eläimet voivat hyvin, lääkkeiden käyttö on hallittua eikä lääkkeitä käytetä korjaamaan olosuhdeongelmia.

Eläinlääkintähuoltolain 8 §:n mukaan järjestämisvastuun piiriin kuuluvat elintarviketuotantoa varten pidettävien eläinten pitopaikoissa tehtävät terveydenhuoltokäynnit ja terveydenhuoltosuunnitelmat. Terveydenhuoltokäyntejä tekevän eläinlääkärin ei tarvitse olla virkaeläinlääkäri. Eläinten omistaja voi siten halutessaan käyttää muunkin kuin kunnaneläinlääkärin palveluja terveydenhuoltoon.

Valtakunnallinen eläinten terveydenhuolto-ohjelma on määritelty eläinten lääkitsemisestä annetun lain (387/2014) 6 §:ssä. Valtakunnallisia terveydenhuolto-ohjelmia on tällä hetkellä kaksi; NASEVA nautoille ja SIKAVA sioille. Eläinten Terveys ETT vastaa näiden ohjelmien toiminnasta. Nautojen ja sikojen lisäksi terveydenhuoltoja toteutetaan myös muille kotieläimille. Järjestäjän on tarvittaessa järjestettävä eläinlääkäripalveluita terveydenhuoltokäyntejä ja -sopimuksia varten kaikille elintarvike-eläinlajeille riippumatta siitä, onko niiden terveydenhuollolle valtakunnallinen ohjelma vai ei.

1.8.1. Terveysthuoltopalvelujen kysyntä

Terveysthuoltopalvelujen kysyntään vaikuttavat maatalojen tuotantosopimukset, joissa yhtenä ehtona on terveysthuoltosopimuksen solmiminen eläinlääkärin kanssa ja sopimuksen velvoittamien terveysthuoltokäyntien tekeminen ajallaan ja sovituksessa laajuudessa. Tuotantosopimukset ovat usein tiloille taloudellisesti merkittäviä ja niiden rikkomisesta voi seurata merkittäviä taloudellisia sanktioita.

Resurssitarvetta lisää lääkkeiden varalle luovuttamisen edellyttämät tiheämmin tehtävät terveysthuoltokäynnit. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (17/14) liitteen 4 luvussa 3 on säädetty terveysthuoltokäyntien vähimmäistiheydestä nautojen ja sikojen pitopaikoissa ja saman asetuksen liitteen 3 luvussa 4 on säädetty lääkkeiden luovutuksen ehdoista ja vähimmäiskäyntitiheyksistä, kun lääkkeitä luovutetaan turkiseläinten, viljeltyjen kalojen tai siipikarjan omistajalle tai haltijalle. Resurssitarvetta arvioidessa tulee huomioida niiden tilojen määrä, joilla on terveysthuoltosopimuksen lisäksi sopimus lääkkeiden varalle luovuttamisesta terveysthuoltoeläinlääkärinsä kanssa. Esimerkiksi suurissa nauta- ja sikaeläintenpitoyksiköissä lääkkeiden varalle luovutus tulevien sairastapausten varalle saattaa edellyttää eläinlääkärin käyntejä kahden viikon välein.

1.9. Järjestämisvastuuta täydentävät eläinlääkäripalvelut

Järjestäjän tulee suunnitelmassaan lyhyesti kuvata, mitä järjestämisvastuuta täydentäviä palveluja se tuottaa alueellaan.

Järjestäjä voi tuottaa alueellaan järjestämisvastuun piiriin kuuluvien eläinlääkäripalvelujen lisäksi täydentäviä eläinlääkäripalveluita julkisina palveluina (hinnoittelu, ks. 1.11.4). Järjestäjän tuottamat palvelut täydentävät järjestämisvastuun piiriin kuuluvia palveluja sekä alueen yksityistä palvelutarjontaa. Täydentävien palvelujen tulee olla sisältönsä ja mitoituksensa osalta oikeasuhtaisia, eikä tarkoitus ole, että kunnat järjestäisivät varsinkaan erikoistasoisia eläinlääkäripalveluja suurella volyymilla. Täydentävistä eläinlääkäripalveluista löytyy lisätietoa mm. Kuntaliiton laatimasta [ohjeesta](#).

Järjestettäviä eläinlääkäripalveluja varten on oltava asianmukaiset, toiminnan laadun ja laajuuden edellyttämät toimitilat ja työvälineet sekä toiminnan edellyttämä henkilökunta. Lisäksi täydentävien palveluiden osalta edellytetään luvussa 1.5. mainittujen toimintaedellytysten täyttämistä.

Eläinlääkintähuoltolaki ei edellytä, että järjestäjä sisällyttäisi suunnitelmaansa tiedot tuottamistaan täydentävistä eläinlääkäripalveluista. Niistä on kuitenkin tarkoituksenmukaista sisällyttää lyhyt kuvaus suunnitelmaan, jotta järjestäjän palvelutuotannosta muodostuisi kokonaiskuva.

1.10. Yliopistollisen eläinsairaalan tuottamat julkiset eläinlääkäripalvelut

Yliopistollista eläinsairaala ylläpitävä Helsingin yliopisto tuottaa 9 §:n mukaisesti järjestäjien järjestämisvastuuseen kuuluvia eläinlääkäripalveluja julkisina eläinlääkäripalveluina siinä laajuudessa kuin eläinlääkäreiden koulutuksen ja eläinlääketieteellisen tutkimuksen tarkoituksenmukainen järjestäminen vaatii.

Eläinlääkintähuoltolaki (285/2023) 18 §

Ne 9 §:ssä tarkoitetut eläinlääkäripalvelut, joita Helsingin yliopisto on tuottanut järjestäjän ja yliopiston välisen sopimuksen perusteella vähintään kolmen vuoden ajan tämän lain voimaantuloa edeltävien viiden vuoden aikana, määrittävät tämän lain voimaan tullessa Helsingin yliopiston julkisen palvelutuotannon laajuuden kyseessä olevassa toiminta-alueen osassa. Järjestäjät ja yliopisto voivat kuitenkin keskenään sopia muutoksista palvelutuotannon laajuuteen.

Eläinlääkintähuoltolaki (285/2023) 38 §

Eläinlääkintähuoltoasetuksen (351/2025) 4 §:ssä on määritelty ne kunnat, joiden eläinlääkintähuoltolain 9 §:n mukaisia palveluita Helsingin yliopisto tuottaa. Lista sisältää seuraavat kunnat:

- Espoo
- Helsinki
- Kauniainen
- Kirkkonummi
- Myrskylä
- Mäntsälä
- Orimattila
- Pukkila

Nämä kunnat tai järjestäjät, joiden alueeseen nämä kunnat kuuluvat, eivät siten tee palveluiden hankintaa yliopistolta, eikä niiden tarvitse kilpailuttaa näiden palveluiden hankintaa. Samalla yliopistoa ei pidetä eläinlääkintähuoltolain 5 luvun mukaisena yksityisenä eläinlääkäripalvelun tuottajana siltä osin kuin se tuottaa näitä palveluita. Järjestäjien ei tämän takia tule valvoa tai ohjata yliopistoa näiden palveluiden tuottamisessa. Palveluiden laajuuden määrittelevät tarkemmin kunnat ja yliopisto keskinäisissä neuvotteluissaan eläinlääkintähuoltolain 38 §:n mukaisesti. Jos yliopisto tuottaa vain osan kunnan 9 §:n mukaisista palveluista, tulee kunnan hoitaa muut sen järjestämisvastuun piiriin kuuluvat eläinlääkäripalvelut tavanomaisesti.

Yliopiston tuottamat palvelut rahoitetaan asiakasmaksujen lisäksi palvelualueen kuntien maksamilla korvauksilla. Yliopiston perimä korvaus ei saa ylittää niitä arvioituja kustannuksia, jotka kunnalle aiheutuisi, jos se tuottaisi vastaavat palvelut omana toimintanaan. Kunnat ja yliopisto voivat sopia keskenään korvauksen suuruudesta.

1.11. Eläinlääkäripalvelujen hinnoittelu

Järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen hinnoittelu on järjestäjäkohtaista. Alla on lyhyesti kuvattu hinnoittelun pääpiirteet.

1.11.1. Kunnaneläinlääkärin perimät palkkiot ja korvaukset

Kunnaneläinlääkärin tulee periä tarjoamistaan eläinlääkäripalveluista virkaehtosopimuksessa määrätty palkkio, johon sisältyvät käynti- tai vastaanottopalkkio ja erilliset palkkiot suoritetuista toimenpiteistä, sekä matkakustannustensa korvaus. Lisäksi kunnaneläinlääkäri voi periä korvauksen omistamiensa laitteiden käytöstä sekä korvauksen käyttämistään lääkkeistä ja tarvikkeista aiheutuneista kustannuksista.

Eläinlääkintähuoltolaki (285/2023) 14 §

Kunnaneläinlääkäri perii edelleen oman palkkionsa asiakkaaltaan siten kuin virkaehtosopimuksessa on määritelty. Kunnaneläinlääkäri saa periä maksun asiakkaalta myös tilanteissa, joissa asiakas jättää saapumatta vastaanotolle ennalta varattuna aikana ilman hyväksyttävää syytä.

Järjestäjällä on mahdollisuus subventoida järjestämisvastuuseen kuuluvien pitopaikoissa tarjottavien palveluiden käyntipalkkioita ja matkakustannuskorvauksia. Subvention tarkoituksena on tasoittaa eläinten pitopaikan sijainnista asiakkaille aiheutuvia kuluja. Kunnaneläinlääkärin palkkioita suoritetuista toimenpiteistä ei voi subventoida. Kukin järjestäjän alueen kunta päättää subventiotarpeesta omalla alueellaan, samoin kuin subvention suuruudesta.

1.11.2. Järjestäjän perimät maksut järjestämisvastuuseen kuuluvista eläinlääkäripalveluista

Sen lisäksi, mitä 14 §:ssä säädetään kunnaneläinlääkärin perimistä palkkioista ja korvauksista, järjestäjän tulee periä itse tuottamistaan 9 §:ssä tarkoitetuista eläinlääkäripalveluista kotieläimen omistajalta tai haltijalta maksu silloin, kun kotieläintä hoidetaan eläinlääkärin vastaanotolla. Maksun tulee olla palvelujen käyttäjien kannalta kohtuullinen eikä se voi ylittää palvelun tuottamisesta aiheutuneita kustannuksia.

Eläinlääkintähuoltolaki (285/2023) 15 §

Jos eläintä hoidetaan kunnaneläinlääkärin vastaanotolla, tulee järjestäjän periä palveluista oma palkkionsa, joka ei järjestämisvastuuseen kuuluvien palvelujen osalta saa ylittää palvelujen tuottamisesta aiheutuvaa kustannusta. Maksua on alettava periä viimeistään vuoden 2027 alusta.

1.11.3. Järjestämisvastuuseen kuuluvien yksityisen eläinlääkäripalvelun tuottajan tarjoamien palvelujen asiakashinnat

Jos järjestäjä on tehnyt yksityisen palveluntuottajan kanssa sopimuksen järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen tuottamisesta, peritään asiakkaalta järjestäjän ja palveluntarjoajan sopima maksu. Järjestäjän tulee sopimusta tehdessään huolehtia, että asiakailta perittävät maksut ovat palvelujen käyttäjien kannalta kohtuullisia ja että eläinten pito-paikassa annettavien palvelujen käyntimaksut ja matkakustannusten korvaukset määritellään tavalla, joka poistaa kohtuuttomat etäisyyksistä johtuvat erot maksujen suuruudessa. Eläinlääkintähuoltolaki (285/2023) 16 §

1.11.4. Muiden kuin järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen järjestäminen

Jos järjestäjä tuottaa muita kuin eläinlääkintähuoltolain (285/2023) 9 §:n mukaisia palveluja, tulee asiakkaan maksama kokonaishinta olla markkinaperusteinen, ja sen tulee vähintään kattaa palveluun liittyvät kustannukset. Muu kuin markkinaperusteinen hinnoittelu on mahdollista syrjäisillä alueilla, joilla ei ole erikoistasoisten eläinlääkäripalvelujen yksityistä tarjontaa ja joille tällaisen tarjonnan syntyminen ei kunnan liiketoiminnasta riippumatta ole todennäköistä.

1.12. Julkisin varoin tuettuja eläinlääkäripalveluja koskeva avoimuus- ja raportointivelvollisuus

Järjestämisvastuuseen kuuluvien julkisin varoin tuettujen eläinlääkäripalvelujen tuottajaan sovelletaan, mitä eräitä yrityksiä koskevasta taloudellisen toiminnan avoimuus- ja tiedonantovelvollisuudesta annetussa laissa ([19/2003](#)) säädetään eräiden yritysten velvollisuudesta pitää erillistä kirjanpitoa tai laatia eriyttämislaskelma yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvistä palveluista, erilliskirjanpitoon liittyvästä avoimuusvelvollisuudesta, tietojen säilyttämisestä ja kokoamisesta sekä ministeriön ja muiden viranomaisten tiedonsaanti- ja tiedonantooikeuksista.

Järjestäjän tulee koota ja omien tulojensa lisäksi kuvata tiedot palkkioista, joita kunnaneläinlääkärit ovat perineet järjestämisvastuuseen kuuluvista eläinlääkäripalveluista, vähennettyinä palkkioiden hankkimiseen kohdistuvilla kuluilla. Edellä 1 momentissa mainitun lain säännöksiä tiedonsaanti- ja tiedonanto-oikeuksista sovelletaan myös mainittuihin tietoihin. Eläinlääkintähuoltolaki (285/2023) 33 §

MMM:n ohje raportoinnista sekä SGEI-raportointipohjan malli löytyvät sivustolta [C-rekisteri - Maa- ja metsätalousministeriö](#).

1.13. Eläinlääkäripalvelujen valvonta

Ruokavirasto valvoo järjestäjän vastuulle kuuluvien eläinlääkäripalveluiden järjestämisvelvollisuuden toteutumista. Valvontaa toteutetaan arvioimalla järjestäjän suunnitelmat ja seurantaraportit, arviointi- ja ohjauskäyntien yhteydessä sekä ilmoitusten, kanteluiden tai muusta

syytä aiheutuvien epäilyjen takia. Ruokavirasto voi antaa valvonnan tulosten perusteella järjestäjälle neuvoja, ohjeita, kehotuksia tai määräyksiä.

Ruokaviraston toimialaan ei kuulu valvoa järjestäjän tarjoamien eläinlääkäripalvelujen vaikutusta kilpailu- ja markkinatilanteeseen. Tästä vastaa Kilpailu- ja kuluttajavirasto.

Ruokavirasto valvoo kaikkien järjestäjän tuottamien eläinlääkäripalvelujen eläinlääketieteellistä asianmukaisuutta sekä sisällön ja laadun lainmukaisuutta vastaavasti kuin yksityisten eläinlääkäripalvelun tuottajien osalta tehdään. Tämä valvonta tehdään pääosin ilmoitusten, kanteluiden tai muista syistä aiheutuvien epäilyjen perusteella. Eläinlääkäripalvelujen tuottajien valvontaa voidaan toteuttaa myös projektiluontoisesti.

Valvonta toteutetaan useimmiten selvityspyyntöinä ja asiakirjavalvontana, mutta tarvittaessa voidaan tarkastaa vastaanottotilat. Eläinlääkäripalveluiden valvonnan yhteydessä toteutetaan usein myös yksittäisten eläinlääkärien valvontaa eläinlääkäriin ammatinharjoittamisesta annetun lain mukaisesti. Myös järjestämisvelvollisuuden toteutumista voidaan valvoa eläinlääkäripalvelujen eläinlääketieteellisen asianmukaisuuden valvonnan yhteydessä.

OSA 2 VALVONTATEHTÄVIEN JÄRJESTÄMINEN

2.1. Yleistä

Järjestäjän on laadittava suunnitelma eläinlääkintähuoltolaissa tarkoitetusta eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan järjestämisestä alueellaan. Suunnitelman tulee sisältää tiedot valvontaan kuuluvista tarkastuksista, näytteenotoista ja muista toimenpiteistä.

Eläinlääkintähuoltolaki (285/2023) 6 §

Järjestäjän on huolehdittava eläintautilaissa, eläimistä saatavista sivutuotteista annetussa laissa, eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa, eläinten kuljetuksesta annetussa laissa, eläinten lääkitsemisestä annetussa laissa sekä eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetussa laissa kunnaneläinlääkärille säädettyjen tai näiden lakien nojalla määrättyjen valvontatehtävien hoidon edellytysten järjestämisestä alueellisten ja valtakunnallisten valvontaa koskevien suunnitelmien mukaisesti.

Eläinlääkintähuoltolaki (285/2023) 20 §

Järjestäjän on huolehdittava edellä mainittujen valvontatehtävien hoidossa jatkuvasti tarvittavien toimitilojen ja työvälineiden järjestämisestä sekä työvälineiden käytössä tarvittavasta osaamisesta.

Eläinlääkintähuoltolaki (285/2023) 21 §

Järjestäjä kuvaa järjestämissuunnitelmassaan kunnaneläinlääkärin lakisääteisten valvontaja viranomaistehtävien toimeenpanon. Suunnitelmassa kuvataan myös tiedossa olevat valvontakohteiden määrät ja tarkastusmäärät tai arvio niistä. Suunnitelmassa kuvataan tehtävien vaatimat resurssit ja kunnaneläinlääkäreiden välinen tehtävänjako. Lisäksi kuvataan, miten varmistetaan valvontatietojen asiallinen dokumentointi, tallentaminen ja raportointi.

Kunnaneläinlääkärin lakisääteisiin tehtäviin sisältyvät tehtävät, jotka on laissa tai asetuksessa säädetty suoraan kunnaneläinlääkärille, sekä tehtävät, jotka Ruokavirasto voi lain nojalla määrätä kunnaneläinlääkärille. Jäljempänä sektorikohtaisissa luvuissa on kuvattu kunnaneläinlääkärin tehtävät, jotka järjestäjän on huomioitava suunnitelmassaan.

Eläinlääkintähuollon valtakunnallisen suunnitelman tarkoitus on yhtenäistää ja selkeyttää kunnaneläinlääkärin valvontatehtävien järjestämistä. Suunnitelma ei itsessään lisää kunnaneläinlääkäreiden valvontatehtävien määrää. Jos järjestäjällä on ollut lakisääteisten tehtävien järjestämisessä puutteita, voi resurssitarve kuitenkin paikoin kasvaa. Ruokaviraston kunnaneläinlääkäreille määräämien tehtävien lukumäärää ei ole tarkoitus oleellisesti lisätä, vaan noudatetaan aiempia aluehallintovirastojen toimintatapoja. Valvontaa koskevissa tulkinnoissa ja käytännöissä on alueellisia eroja, joiden yhtenäistämiseen Ruokavirasto edelleen panostaa.

Valvonta-asetuksen mukaan toimivaltaisten viranomaisten on suoritettava virallista valvontaa säännöllisesti, riskeihin perustuen ja sopivalla tiheydellä kaikilla elintarvikeketjua koskevan unionin lainsäädännön sääntelemillä aloilla ja kaikkien sen piiriin kuuluvien toimijoiden, toimien, eläinten ja tavaroiden osalta. Valvontaa tulee suorittaa pääsääntöisesti ennalta ilmoittamatta.

Jos järjestäjän alueella ei ole jonain vuonna suoriuduttu kaikista kunnaneläinlääkärin lakisääteistä tehtävistä, on tämä kirjattava järjestäjän arviointiraporttiin (katso luku 0.1). Järjestäjän on myös muutettava suunnitelmaansa, jotta tilanne korjaantuisi. Järjestäjä on tarvittaessa yhteydessä Ruokavirastoon lakisääteisten, valtion korvaamien tehtävien priorisoinnista sekä tehtävien järjestämismahdollisuuksista. Järjestäjän on selvitettävä muut mahdolliset järjestämismahdollisuudet ennen kuin perustaa uuden kunnaneläinlääkärin viran, jossa tehdään kokonaan tai osittain valtion korvaamaa työtä.

Valvontaosan alalukujen lakilaatikoista löytyvät valvonnan järjestämisen kannalta tärkeimmät lakipykälät. Alaluvut eivät pääsääntöisesti sisällä valvonta- ja toimintaohjeita. Ohjeita löytyy kunkin sektorikohtaisen luvun lopussa olevasta lisätietokohdasta. Kokonaiskuvan muodostamiseksi on tarpeen perehtyä koko EHO-suunnitelmaan.

2.1.1. Ruokaviraston ohjaus ja yhteistyö järjestäjän ja kunnaneläinlääkäreiden kanssa

Kunnaneläinlääkärin lakisääteisten tehtävien hoitoon liittyvää käytännön ohjausta ja tiedonvälitystä hoitaa Ruokavirastossa pääsääntöisesti eläinlääkintähuollon alueellinen yksikkö (ELHA). Ruokaviraston ja kuntayksiköiden välinen yhteydenpito tapahtuu sähköpostilla, puhelimella ja Teamsilla. Sähköpostiviestinnässä käytetään kunnallisten valvontayksiköiden yhteissähköpostiosoitteita. Eläinlääkintähuollon alueellisen yksikön aluejaostojen yhteissähköpostilaatikoiden osoitteet löytyvät [Ruokaviraston verkkosivulta](#). Valtioneläinlääkäreiden yhteystiedot on toimitettu kuntayksiköihin.

Jokaisella valvontayksiköllä tulee olla käytössä yhteissähköposti. Ruokaviraston määräykset ja ohjeet lähetetään yhteissähköpostin lisäksi kunnaneläinlääkäreiden esihenkilölle. Kunnaneläinlääkäreillä ja heidän sijaisillaan on oltava henkilökohtainen työ sähköposti käytössään. Valvonnassa tarvittavat ohjeet löytyvät Ruokaviraston Pikantista. Yleisten sivujen lisäksi Pikantissa on aihekohtaisia työtiloja, missä on ohjeita, lomakkeita ja seurantataulukoita. Kaikilla valvontaa tekeillä kunnaneläinlääkäreillä on oltava käyttöoikeudet Pikanttiin sekä tehtävien edellyttämiin Ruokaviraston tietojärjestelmiin.

Ruokaviraston eläinlääkintähuollon alueellinen yksikkö järjestää noin kerran kuukaudessa Teamsilla valvonnan kuukausikokouksia, joissa käsitellään ajankohtaisia asioita.

2.1.2. Kunnalle maksettavat korvaukset ja kunnaneläinlääkäreiden tehtävien maksullisuus

Valtion varoista maksetaan järjestäjälle korvaus eläinlääkintähuoltolain 20 §:n 2 momentissa tarkoitettujen valvontatehtävien suorittamisesta.

Eläinlääkintähuoltolaki (285/2023) 22 §

Eläinlääkintähuollosta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (351/2025) 3 §:ssä säädetään tarkemmin järjestäjälle valvontatehtävistä maksettavista korvauksista.

Eläintautilakiin, sivutuotelakiin ja eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annettuun lakiin, eläinten kuljetuksesta annettuun lakiin ja eläinten hyvinvoinnista annettuun lakiin perustuvista kunnaneläinlääkäriin maksullisista suoritteista säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa kunnaneläinlääkäriin maksullisista suoritteista (päivittyä vuosittain).

Kunnaneläinlääkäriin suoritteista perittävien maksujen suuruudesta sekä suoritteiden laskutuksessa noudatettavasta menettelystä säädetään vuosittain annettavalla maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Ruokavirasto laskuttaa kunnaneläinlääkärien tekemät eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan maksulliset suoritteet asiakkailta. Kunnaneläinlääkäri ei itse laskuta toimijaa, vaan toimittaa laskutuspyynnön tarkastuskertomuksen liitteenä Ruokavirastolle.

Ruokavirasto on laatinut ohjeen: Kuntien laskutus eläinlääkintähuoltolain perusteella suoritettavista valvontatehtävistä ([linkki ohjeeseen](#)). Lisäksi Ruokavirasto on laatinut yksityiskohdaiset ohjeet ja raportointipohjat kuntien laskutusta varten.

2.1.3. Valvontaa koskevien asiakirjojen lähettäminen Ruokavirastoon

Kunnaneläinlääkäriin on toimitettava tekemästään valvonnasta laatimansa tarkastuskertomukset Ruokavirastoon, myös silloin kun tarkastuksen tulos ei edellytä toimenpiteitä. Jos tarkastus jää yritykseksi, on siitäkin lähetettävä raportti Ruokavirastoon. Tarkastuskertomukseen voi sisältyä erilaisia liitteitä. Valvonta-asiakirjat on toimitettava Ruokavirastoon formulalomakkeella. Formulalomakkeista kerrotaan tarkemmin luvussa 3. Tietojärjestelmät ja tiedonhallinta.

2.1.4. Virkatehtävät virka-ajan ulkopuolella

Järjestäjällä ei ole velvollisuutta järjestää erillistä päivystystä kiireellisten ja äkillisten virkatehtävien hoitoa varten. Eläinlääkintähuoltolain 7 §:n mukaisesti kaikkiin kunnaneläinlääkäriin virkoihin on sisällyttävä ainakin ajoittain eläintautilain ja eläinten hyvinvointilain mukaisia virkatehtäviä. Mikäli kunnassa on päivystysaikana virassa oleva kunnaneläinlääkäri, kuuluvat tälle päivystysaikaiset kiireelliset virkatehtävät. Eläinten hyvinvointilain nojalla poliisi on aina toimivaltainen viranomaisena. Ajoittain voi tulla tilanteita, joissa kunnaneläinlääkäriin on

tehtävä eläintautilain mukaisia tarkastuksia virka-ajan ulkopuolella. Nämä tarkastukset kuuluvat järjestämisvastuun piiriin, jos tarkastustarve on etukäteen tiedossa.

2.2. Eläinten terveyden valvonta

Kunnaneläinlääkäri toteuttaa eläintautien vastustamista sekä valvoo eläinterveyttä koskevien säädösten sekä niiden nojalla tehtyjen päätösten noudattamista toimialueellaan. Eläintautilaki (76/2021) 69 §

Keskeinen lainsäädäntö:

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/429 tarttuvista eläintaudeista (eläinterveyssäännöstö) ja sen nojalla annetut säädökset

Eläintautilaki (76/2021) ja sen nojalla annetut säädökset

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/625, virallisesta valvonnasta ja muista virallisista toimista, jotka suoritetaan elintarvike- ja rehulainsäädännön ja eläinten terveyttä ja hyvinvointia, kasvien terveyttä ja kasvinsuojeluaineita koskevien sääntöjen soveltamisen varmistamiseksi (valvonta-asetus) ja sen nojalla annetut säädökset

Lisätietoa:

[Elintarvikeketjun monivuotinen kansallinen valvontasuunnitelma 2025–2028, Osa 4: Eläinten terveys ja hyvinvointi](#)

2.2.1. Eläintautien torjunta ja varautuminen

Sen lisäksi mitä muualla eläintautilaissa säädetään, kunnaneläinlääkäri:

- 1) huolehtii eläintautiepäilyn vuoksi pitopaikoissa tai muissa paikoissa tehtävistä tarkastuksista ja tutkimuksista
- 2) huolehtii eläintautien valvontaa koskevien velvoitteiden tai varotoimenpiteiden noudattamisen valvomiseksi pitopaikoissa tai muissa paikoissa tehtävistä tarkastuksista ja tutkimuksista
- 3) huolehtii taudin leviämisen estämisestä koskevassa päätöksessä määrätystä eläinten tutkimisesta, rokottamisesta, lääkitsemisestä ja käsittelystä silloin, kun toimenpiteet voi suorittaa vain eläinlääkäri;
- 4) suorittaa taudintorjuntapäätösten täytäntöönpanoon liittyviä toimeenpanevia tehtäviä
- 5) valvoo toimijan tai lemmikkieläinten pitäjän ilmoittamien tai näiden suorittavaksi määrättyjen taudintorjuntatoimenpiteiden toteuttamista
- 6) suorittaa eläinterveyttä koskevien säädösten mukaista hyväksymistä tai lupaa edellyttävää toimintaa koskevat tarkastukset ja tutkimukset.
- 7) tekee tarvittaessa pitopaikasta vastaavalle toimijalle kohdistetun väliaikaisesti voimassa olevan päätöksen taudin leviämisen estämiseksi.
- 8) suorittaa kunnaneläinlääkärille säädettyjä tehtäviä oman toimialueensa ulkopuolella Ruokaviraston niin erikseen määrätessä.

Eläintautilaki (76/2021) 69 §

Jos eläimellä epäillään muuta torjuttavaa tai valvottavaa eläintautia 19 tai 20 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen perusteella tai muusta syystä, eläinterveysviranomaisten tulee viipymättä pyrkiä selvittämään tautitilanne. Tässä tarkoituksessa eläinterveysviranomaiset voivat toteuttaa niitä tutkimuksia, joista a-luokan taudin osalta säädetään eläinterveyslainsäädännön 54 artiklassa.

Eläintautilaki (76/2021) 32 §

Jos ihmisten terveydelle aiheutuvan vaaran torjumiseksi on välttämätöntä, Ruokavirasto voi määrätä kunnaneläinlääkärin toteuttamaan pitopaikassa, jossa ammatillisesti harjoitetaan eläinten näytteilleasettamista tai eläimiin liittyvää harrastustoimintaa, tutkimuksen tautitilanteen selvittämiseksi.

Eläintautilaki (76/2021) 38 §

Järjestäjä kuvaa suunnitelmassaan kuinka lainsäädännön nojalla vastustettavien tai uusien eläintautien epäilyihin ja tapauksiin varaudutaan. Varautumisen tulee kattaa myös päivystysaika (kunnaneläinlääkäriresurssit, menettelytavat arkena ja päivystysaikana, varusteet ja niiden hankinta, koulutus). Suunnitelmassa kuvataan eläinlääkäripalveluiden järjestäminen, jos järjestäjän toimialueella todetaan eläintautiepidemia tai kunnaneläinlääkäreitä joudutaan siirtämään toiselle alueelle taudintorjunnan tehtäviin.

Järjestäjän vastuulla on huolehtia, että sillä on tarttuvien eläintautien ja zoonoosien ensivaiheen epäilyjen hoitamiseksi tarvittavat välineet, kuten henkilösuojaimet, suojavaatteet ja -jalkineet, näytteenottovälineet, pakkaustarvikkeet sekä tarvittavat puhdistus- ja desinfiointivälineet.

Kunnaneläinlääkäri toteuttaa eläintautien vastustamista toimialueellaan. Kunnaneläinlääkäri tekee eläintautien vastustukseen liittyviä tarkastuksia ja tutkimuksia pitopaikoissa ja muissa paikoissa. Kunnaneläinlääkäri esim. tarkastaa pitopaikan eläimet ja tautisuojaustoimet sekä ottaa tarvittavat viranomaisnäytteet eläintautiepäilyissä, haettaessa poikkeuslupia eläinten siirtoon ja purettaessa taudin leviämisen estämiseksi annettuja rajoituksia. Kunnaneläinlääkäri suorittaa tutkimuksia taudin esiintymisen vahvistamiseksi tai poissulkemiseksi luonnonvaraisissa eläimissä sekä avustaa tarvittaessa Ruokavirastoa epidemiologisen selvityksen tekemisessä.

Kunnaneläinlääkäri huolehtii taudin leviämisen estämiseksi eläinlääkärille määrätyistä toimenpiteistä, joita ovat esim. eläinten tutkiminen, rokottaminen ja lääkitseminen. Kunnaneläinlääkäri valvoo Ruokaviraston tekemien taudin leviämisen estämiseksi tehtyjen hallintopäätösten noudattamista. Kunnaneläinlääkäri huolehtii lisäksi Ruokaviraston tekemien taudintorjuntapäätösten täytäntöönpanoon liittyvistä tehtävistä ja valvoo päätösten noudattamista. Nautojen, sikojen ja siipikarjan salmonellatartunnoissa kunnaneläinlääkäri myös vastaanottaa toimijan kirjallisen ilmoituksen taudin hävittämistoimenpiteistä (saneeraussuunnitelma) ja valvoo hävittämistoimenpiteiden toteuttamista.

Kunnaneläinlääkäri voi tehdä väliaikaisesti voimassa olevan hallintopäätöksen taudin leviämisen estämiseksi kiireellisessä tilanteessa, jossa kunnaneläinlääkäri epäilee tai eläimellä todetaan lainsäädännön nojalla vastustettava tai uusi eläintauti ja jossa välittömät toimenpiteet ovat tarpeen taudin leviämisen estämiseksi, eikä Ruokavirasto ole vielä ryhtynyt asiassa toimenpiteisiin. Kunnaneläinlääkäriin on toimitettava päätös välittömästi Ruokavirastoon ratkaistavaksi.

Ruokavirasto voi tarvittaessa määrätä kunnaneläinlääkäriä suorittamaan erikseen määritellyjä eläintautilaissa kunnaneläinlääkärille säädettyjä tehtäviä tämän toimialueen ulkopuolella, jos kyseessä on a–c-luokan tauti, uusi tauti tai muu torjuttava eläintauti taikka jos valvottavaa eläintautia esiintyy poikkeuksellisen laajasti.

Varautuminen erityisesti a-luokan eläintautien leviämisen uhkaan on osa eläinten terveyden valvontaa. Tautitapausten varhainen havaitseminen, nopeasti käynnistettävät hallintatoimet sekä tarvittavien resurssien nopea saatavuus vaativat etukäteissuunnittelua, hankintoja ja käytännön harjoittelua. Myös välttämättömän eläinlääkintähuollon toiminnan varmistaminen ja henkilöresursointi eläintautiepidemian aikana on syytä suunnitella etukäteen.

Osa kunnaneläinlääkäreistä on nimetty valmiuseläinlääkäreiksi, jotka ovat saaneet lisäkoulutusta erityisesti a-luokan eläintautien vastustustyöhön. Valmiuseläinlääkäreiden osaamista hyödynnetään eläintautien torjunnassa eläintautitapauksissa ja -epidemoissa. Jokaisella valmiuseläinlääkärillä tulee olla mahdollisuus osallistua Ruokaviraston järjestämään valmiuskoulutukseen vuosittain.

Lisätietoa:

[Pikantti – Eläinten terveys](#)

[Pikantti - Eläintautivalmius](#)

2.2.2. Eläintautien ilmoittaminen

Jos kunnaneläinlääkäri epäilee tai toteaa eläimellä olevan luetteloitu tauti, uusi tauti tai muu ilmoitettava eläintauti taikka jos hän vastaanottaa 19 tai 20 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen, hänen on ilmoitettava asiasta Ruokavirastolle. Lisäksi kunnaneläinlääkäriin on kuukausittain toimitettava Ruokavirastolle yhteenveto kaikista virka-alueellaan todetuista luetteloiduista taudeista, uusista taudeista ja muista ilmoitettavista eläintaudeista. Yhteenvetoon ei kuitenkaan tarvitse merkitä tietoja, jotka on talletettu Ruokaviraston käytössä olevaan tietojärjestelmään.

Eläinterveysviranomaisen on ilmoitettava asianomaiselle hyvinvointialueen tartuntataudeista vastaavalle lääkärille sellaisista eläintaudeista, joista voi aiheutua vaaraa ihmisten terveydelle.

Eläintautilaki (76/2021) 22 §

Järjestäjä kuvaa suunnitelmassaan, miten se on järjestänyt eläintautien ja zoonoosien ilmoitusmenettelyt eläinlääkintähuollon ja terveydenhuollon viranomaisille.

Kunnaneläinlääkärin on ilmoitettava Ruokavirastoon viipymättä, jos epäilee tai on todennut luetteloidun taudin, uuden taudin tai muun torjuttavan eläintaudin. Valvottavista eläintaudeista ja asetuksen (325/2021) 5 §:ssä luetelluista eläintaudeista kunnaneläinlääkärin on ilmoitettava viimeistään seuraavana arkipäivänä. Muista ilmoitettavista eläintaudeista kunnaneläinlääkäri ilmoittaa kuukausiyhteenvedossa.

Kunnaneläinlääkäri myös vastaanottaa toimijoiden, lemmikkieläinten pitäjien, muiden eläinten kanssa tekemisissä olevien henkilöiden, yksityisten eläinlääkäreiden sekä laboratorioiden ilmoituksia eläintaudeista, eläintautiepäilyistä sekä mahdollisesti vakavaan eläintautiin viittaavista merkeistä (esim. tuotannon merkittävä lasku, poikkeava kuolleisuus). Kunnaneläinlääkärin on ilmoitettava näistä Ruokavirastoon edellä esitetyllä tavalla.

Kunnaneläinlääkäri tekee alueellaan todetuista eläintaudeista kuukausiyhteenvedon ja toimittaa sen seuraavan kuun 15. päivään mennessä Ruokavirastoon. Kuukausiyhteenvedon pohjana voi käyttää [lomaketta](#), joka löytyy Ruokaviraston verkkosivuilta. Lomakepohjan käyttäminen ei ole pakollista, vaan tiedot voi antaa myös muussa muodossa.

Ihmisten terveydelle potentiaalisesti vaaraa aiheuttavista todetuista eläintaudeista tulee ilmoittaa hyvinvointialueen tartuntataudeista vastaavalle lääkärille viimeistään seuraavana arkipäivänä. Jos kysymys on raivotaudista tai pernarutosta, ilmoitus on tehtävä viipymättä ja myös epäiltäessä tautia. Ilmoituksen tekee kunnaneläinlääkäri tai Ruokavirasto erikseen sovittun mukaisesti.

Keskeinen lainsäädäntö:

Maa- ja metsätalousministeriön asetus muista torjuttavista, valvottavista ja muista ilmoitettavista eläintaudeista, eläintautien ilmoittamisesta sekä mikrobikantojen toimittamisesta (325/2021)

Lisätietoa:

[Eläintautien luokittelu - Ruokavirasto](#)

[Kuukausi-ilmoituslomake](#) (docx)

[Pikantti - Eläintautivalvonta](#) (linkki työtilaan)

2.2.3. Eläintautien seurantasuunnitelma

Ruokavirasto voi eläinten terveydentilan ja eläintautien esiintymisen seuraamiseksi toteuttaa pakollisen eläinten joukkotutkimuksen (seurantatutkimus), jonka yhteydessä voidaan tutkia eläimiä niiden terveydentilan selvittämiseksi sekä ottaa eläimistä ja niistä saaduista

tuotteista sekä pitopaikasta tarvittavat näytteet. Ruokavirasto voi toteuttaa seurantatutkimuksen itse tai määrätä sen muun eläinterveysviranomaisen tehtäväksi.
Eläintautilaki (67/2021) 23 §

Järjestäjä kuvaa suunnitelmassaan seurantatutkimusten toteuttamisen määräajassa sekä tietojen tallentamisen ja tietojen toimittamisen Ruokavirastolle.

Ruokavirasto voi määrätä eläintautiseurantatutkimuksen kunnaneläinlääkärin tehtäväksi. Määräys julkaistaan Ruokaviraston määräyskokoelmassa. Ruokavirasto lähettää järjestäjälle vuosittain ohjeistuksen seurantaohjelmien toimeenpanosta. Kunnaneläinlääkärin tulee suunnitella näytteenottoajankohta siten, että pitopaikassa on seurantatutkimuksen kohteena olevia eläimiä tai ilmoittaa Ruokavirastolle, mikäli pitopaikka on tauolla tai lopettanut toiminnan eikä näytteitä voida ottaa.

Keskeinen lainsäädäntö:

Eläintautilaki (76/2021)

Lisätietoa:

[Eläintautien seurantasuunnitelma](#)

[Pikantti – Eläintautien seuranta- ja valvontaohjelmat](#)

2.2.4. TSE-tautien seuranta

Kunnaneläinlääkäri huolehtii TSE-asetuksen liitteessä III tarkoitetun kuolleiden tai lopetettujen nautaeläinten BSE-seurantaan liittyvästä näytteenotosta laitoksessa, joka muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden terveyssäännöistä sekä asetuksen (EY) N:o 1774/2002 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1069/2009 nojalla on hyväksytty ottamaan vastaan luokkaan 1 kuuluvaa ainesta.

Alueella, jolla ei ole järjestetty kuolleiden tai lopetettujen nautaeläinten keräilyä, kunnaneläinlääkäri, muu eläinlääkäri tai toimija voi toimittaa Ruokavirastoon näytteitä pitopaikassa kuolleesta tai lopetetusta yli 48 kuukauden ikäisestä nautaeläimestä tutkittaviksi BSE-taudin varalta.

Maa- ja metsätalousministeriön asetus nautaeläinten TSE-taudin sekä lammas- ja vuohieläinten scrapien vastustamisesta (321/2021) 3 §

TSE-asetuksen liitteessä III tarkoitetusta teurastettujen, teurastamossa kuolleiden ja lopetettujen sekä teuraskuljetuksen aikana kuolleiden nautaeläinten BSE-seurantaan liittyvästä näytteenotosta huolehtii teurastamossa se viranomainen, joka eläintautilain (76/2021)

mukaan vastaa eläintautien vastustamisesta kyseessä olevassa teurastamossa. Muussa pitopaikassa kuin teurastamossa näytteenotosta huolehtii kunnaneläinlääkäri.

Toimijan on ilmoitettava kunnaneläinlääkärille yli 30 kuukauden ikäisen muualla kuin 2 momentissa mainitussa valtiossa tai alueella syntyneen naudan teurastamisesta omaan käyttöön. Ilmoitus on tehtävä viimeistään teurastusta edeltävänä arkipäivänä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetus nautaeläinten TSE-taudin sekä lammas- ja vuohieläinten scrapien vastustamisesta (321/2021) 4 §

TSE-taudin varalta on tutkittava kaikki yli 18 kuukauden ikäiset kuolleet tai lopetetut lampaat ja vuohet, jotka on toimitettu eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain (517/2015) nojalla hyväksytyyn laitokseen. Seurantaan liittyvästä näytteenotosta huolehtii kunnaneläinlääkäri.

Vähintään 50 uuhta tai kuttua pitävällä, 1 momentissa mainitussa laissa tarkoitetulla syrjäisellä alueella sijaitsevalla tilalla vuoden aikana kuolleista tai lopetetuista yli 18 kuukauden ikäisistä lampaista tai vuohista on tutkittava TSE-taudin varalta vähintään yksi. Tilalla tarkoitetaan eräistä ohjelmaperusteisista viljelijäkorvauksista annetun lain (1360/2014) 2

§:ssä määriteltyä maatilaa, joka voi käsittää yhden tai useamman pitopaikan. Toimijan on joko itse huolehdittava seurantaan liittyvän näytteen ottamisesta ja sen toimittamisesta Ruokavirastoon tutkittavaksi tai ilmoitettava eläimen kuolemasta tai lopetuksesta kunnaneläinlääkärille, joka huolehtii näytteenotosta ja näytteen toimittamisesta Ruokavirastoon.

Kunnaneläinlääkäri tai toimija voi toimittaa Ruokavirastoon TSE-taudin varalta tutkittaviksi näytteitä myös muilla syrjäisellä alueella sijaitsevilla tiloilla kuolleista tai lopetetuista yli 18 kuukauden ikäisistä lampaista tai vuohista.

Maa- ja metsätalousministeriön asetus nautaeläinten TSE-taudin sekä lammas- ja vuohieläinten scrapien vastustamisesta (321/2021) 5 §

Järjestäjä kuvaa suunnitelmassaan TSE-näytteenoton järjestämisen laitoksissa, jotka on hyväksytty vastaanottamaan luokan 1 ainesta. Suunnitelmassa kuvataan myös raatokeräilyalueiden ulkopuolella olevien nauta-, lammas- ja vuohitilojen mahdollinen TSE-näytteenotto. Suunnitelmassa kuvataan niiden ilmoitusten vastaanottaminen ja käsittely sekä näytteenotto, jotka koskevat muualla kuin asetuksen (321/2021) 4 § 2 momentissa mainitussa valtiossa tai alueella syntyneiden, yli 30 kk ikäisten nautojen teurastamisesta omaan käyttöön.

Raatojenkeräilyalueella TSE -näytteenotto tapahtuu luokan 1 käsittelylaitoksessa, näytteenotosta vastaa käsittelylaitoksen valvova kunnaneläinlääkäri.

Raatojenkeräilyalueen ulkopuolella näytteitä ei ole naudoista pakko ottaa. Yli 18 kk:n ikäisistä pitopaikassa itsestään kuolleista tai lopetetuista lampaista ja vuohista näytteitä otetaan niiltä tiloilta, joissa on pysyvästi yli 50 uuhta tai kuttua (yksi näyte/tila). Näytteen lähettämisestä vastaa eläintenpitäjä tai kunnaneläinlääkäri.

Mikäli kunnaneläinlääkäri havaitsee, että toimijat eivät noudata heille asetettuja ilmoitusvelvoitteita, hänen on tarvittaessa ryhdyttävä eläintautilain 90 § mukaisten hallinnollisten pakkokeinojen käyttöön.

Keskeinen lainsäädäntö:

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 999/2001 tiettyjen tarttuvien spongiformisten enkefalopatioiden ehkäisyä, valvontaa ja hävittämistä koskevista säännöistä (TSE-asetus)

Maa- ja metsätalousministeriön asetus nautaeläinten TSE-taudin sekä lammas- ja vuohieläinten scrapien vastustamisesta (321/2021)

Lisätietoa:

[Pikantti – Eläintautien seuranta- ja valvontaohjelmat](#)

2.2.5. Pakollinen zoonoosivalvonta ja vapaaehtoinen MV/CAE-terveysvalvonta

Eläinten pakollinen zoonoosivalvonta ja vapaaehtoinen terveysvalvonta perustuvat eläintautilakiin (76/2020) 11 §, 12 §; maa- ja metsätalousministeriön asetukseen zoonooseista (316/2021) ja maa- ja metsätalousministeriön asetukseen vapaaehtoisesta eläinten terveysvalvonnasta (319/2021).

Sen lisäksi, mitä muualla eläintautilaissa säädetään kunnaneläinlääkäriin tehtävistä, kunnaneläinlääkäri huolehtii päävastuullisena eläinterveysviranomaisena epäilyn vuoksi sekä eläintautien valvontaa koskevien velvoitteiden tai varotoimenpiteiden noudattamisen valvomiseksi pitopaikoissa tai muissa paikoissa tehtävistä tarkastuksista ja tutkimuksista. Eläintautilaki (76/2021) 69 §

Salmonellavalvonta

Tarvittaessa toimijan tulee lähettää eläinterveysviranomaiselle näytteiden tutkimustuloksia koskevat tiedot ja tehdä ilmoitus eläintaudin esiintymisestä pitopaikassa, pitopaikan eläinmäärästä sekä uusien eläinten ottamisesta pitopaikkaan.

Eläintautilaki (76/2021) 11 §

Kunnaneläinlääkäriin on tehtävä tarkastuksia kanojen tai kalkkunoiden pitopaikassa 21–23 §:ssä säädettyin väliajoin tai säädettyinä ajankohtina. Jos salmonellavalvontaan sisältyvien velvoitteiden noudattamisessa todetaan vakavia puutteita, tarkastusten määrää on lisättävä. Tarkastuskäynnin yhteydessä kunnaneläinlääkäriin on otettava pitopaikasta näytteitä siten kuin 21–23 §:ssä säädetään.

Kunnaneläinlääkäriin on tehtävä nautojen tai sikojen pitopaikassa tarkastus, jos on syytä epäillä, että toimija ei ole noudattanut salmonellavalvonnan velvoitteita. Sikojen

pitopaikassa tarkastus on lisäksi tehtävä, jos toimija ei ole toimittanut kunnaneläinlääkärille tämän asetuksen 8 §:n mukaisia tietoja. Tarkastuksen yhteydessä kunnaneläinlääkärin on tarvittaessa otettava näytteitä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetus zoonooseista (316/2021) 20 §

Vapaaehtoinen MV/CAE-terveysvalvonta

Toimijan on huolehdittava, että pitopaikassa, jossa toteutetaan vapaaehtoista terveysvalvontaa maedi-visnan ja CAE-taudin valvomiseksi (maedi-visna-valvonta), kunnaneläinlääkäri käy säännöllisesti tarkastamassa yli 12 kuukauden ikäiset lammas- ja vuohieläimet, ottaa niistä samalla näytteitä maedi-visnan ja CAE-taudin varalta sekä lähettää näytteet tutkittaviksi viralliseen eläinterveyslaboratorioon.

Maa- ja metsätalousministeriön asetus vapaaehtoisesta eläinten terveysvalvonnasta (319/2021) 9 §

Järjestäjä kuvaa suunnitelmassaan pakolliseen salmonellavalvontaan kuuluvien pitopaikkojen luetteloinnin, tarkastusten ja näytteenottojen toteuttamisen sekä valvonnan tietojen raportoinnin Ruokavirastolle. Lisäksi kuvataan, miten kirjataan toimijan ilmoitukset uusista lintueristä sekä mahdollisten näytetulosten hallinnointi. Järjestäjän suunnitelmassa kuvataan vapaaehtoiseen maedi-visna ja caprine arthritis-encephalitis -tauti (MV/CAE) -terveysvalvontaan kuuluvien pitopaikkojen luetteloinnin, tarkastusten ja näytteenottojen toteuttamisen sekä valvonnan tietojen raportoinnin Ruokavirastolle.

Eläinten pakollisessa zoonoosivalvonnassa sekä vapaaehtoisessa terveysvalvonnassa valvotaan tiettyjen lainsäädännössä erikseen määriteltyjen eläintautien esiintymistä eläinten pitopaikoissa. Zoonoosi- ja terveysvalvontaan liittyy aina säännöllinen näytteenotto ja kunnan virkaeläinlääkärin tarkastuskäynnit tietyin väliajoin sekä kirjanpito tehdyistä toimenpiteistä.

Kunnaneläinlääkäri laatii pakolliseen zoonoosivalvontaan ja MV/CAE-taudin terveysvalvontaohjelmaan liittyvästä tarkastuksesta tarkastuskertomuksen.

Kunnaneläinlääkärin tekemä valvonta on säädetty toimijalle maksulliseksi kunnaneläinlääkärin maksullisista suoritteista annetussa asetuksessa.

Siipikarjan salmonellavalvonta

Kunnaneläinlääkäri hallinnoi toimijan kunnaneläinlääkärille tekemiä ilmoituksia uusien lintujen ja siitosmunien ottamisesta salmonellavalvonnan piirissä olevaan pitopaikkaan. Kunnaneläinlääkäri luetteloi salmonellavalvontaan kuuluvat pitopaikat ja toimittaa listan tiedossa olevista pitopaikoista 15.1. mennessä Ruokavirastoon.

Kunnaneläinlääkäri valvoo salmonellavalvontaohjelman noudattamista (ilmoitukset, toimijan suorittama näytteenotto, kirjaukset) tekemällä pitopaikkoihin tarkastuksia. Tarkastuskäynnin yhteydessä kunnaneläinlääkäri ottaa aina salmonellanäytteet. Tarkastus ja näytteenotto tehdään zoonoosiasetuksessa säädettyin väliajoin tai säädettyinä ajankohtina.

Tarvittaessa kunnaneläinlääkäri antaa toimijalle eläintautilain (76/2021) 90 §:n mukaisen määräyksen.

Nautojen ja sikojen salmonellavalvonta

Kunnaneläinlääkäri hallinnoi toimijoiden kunnaneläinlääkärille lähettämiä näytteenottotuloksia.

Kunnaneläinlääkäri tekee tarkastuksen nautojen tai sikojen pitopaikkaan, jos on syytä epäillä, että toimija ei noudata salmonellavalvonnan velvoitteita pitopaikoissa, jotka kuuluvat pakolliseen salmonellavalvontaan.

Mikäli kunnaneläinlääkäri havaitsee, että toimija ei ole noudattanut hänelle asetettuja velvoitteita, on kunnaneläinlääkärin tarvittaessa ryhdyttävä eläintautilain mukaisten hallinnollisten pakkokeinojen käyttöön [eläintautilaki (76/2021) 15 luku].

Vapaaehtoinen MV/CAE-terveysvalvonta

Kunnaneläinlääkäri tekee tarkastuskäynnin, jonka aikana valvoo MV-CAE-terveysvalvontaohjelman noudattamista. Käynnillä kunnaneläinlääkäri ottaa tarvittavat näytteet toimijan pyynnöstä sinä ajanjaksona, jolloin pitopaikan eläimistä on otettava terveysvalvonnan edellyttämät näytteet.

Keskeinen lainsäädäntö:

Maa- ja metsätalousministeriön asetus zoonooseista (316/2021)

Maa- ja metsätalousministeriön asetus vapaaehtoisesta eläinten terveysvalvonnasta (319/2021)

Lisätietoa:

[Ruokaviraston ohje siipikarjan salmonellavalvonnasta](#)

[Pikantti - Eläintautivalvonta](#) (linkki työtilaan)

2.2.6. Hyväksytyjen vesiviljelypitopaikkojen valvonta, vesieläinten tautien seuranta ja vapaaehtoinen BKD-terveysvalvonta

Kunnaneläinlääkäri toteuttaa Ruokaviraston hyväksynnän saaneissa vesiviljelyeläinten pitopaikoissa valvonta-asetuksen (EU) 2017/625 mukaista riskiperusteista valvontaa ja eläinterveyssäännösten (EU) 2016/429 mukaista riskiperusteista eläintautien seuranta. Sisävesialueella toteutetaan vapaaehtoista BKD-terveysvalvontaa.

Eläintautilaki (76/2021) 69 §, Maa- ja metsätalousministeriön asetus vapaaehtoisesta eläinten terveysvalvonnasta (319/2021).

Järjestäjä kirjaa suunnitelmaan valvontakohteiden lukumäärän ja vuosittaisten suunniteltujen tarkastusten lukumäärän. Suunnitelmassa kuvataan vesiviljelypitopaikkojen tarkastusten

ja näytteenottojen toteuttamisen sekä valvonnan ja seurannan tietojen raportoinnin Ruokavirastolle.

Kunnaneläinlääkäri huolehtii vesiviljelypitopaikkojen tarkastuskäynneistä ja näytteenotosta Ruokaviraston ohjeistuksen mukaisesti. Jos vesiviljelyeläinten pitopaikka kuuluu vapaaehtoiseen lohikalojen bakteeriperäinen munuaistauti (BKD) -terveysvalvontaan, noudatetaan lisäksi Ruokaviraston ohjetta kalojen BKD-taudin vapaaehtoisesta terveysvalvonnasta.

Lisätietoa:

[Pikantti – Kalojen ja rapujen eläintautivalvonta](#)

[Pikantti - Vesiviljelypitopaikkojen tarkastusopas](#)

[Ohje kalojen BKD-taudin vapaaehtoisesta terveysvalvonnasta](#)

[Eläintautien seurantasuunnitelma](#)

[Pikantti - Eläintautivalvonta](#) (linkki työtilaan)

2.2.7. Eläinten keinollisen lisäämisen terveysvalvonta

Kunnaneläinlääkäri valvoo sukusolujen ja alkioden pitopaikkoja ja suorittaa niissä säännöllisiä tarkastuksia sen varmistamiseksi, että ne täyttävät hyväksymiselle säädetyt edellytykset ja että toiminnalle säädetyt vaatimuksia ja hyväksymispäätöksessä asetettuja ehtoja noudatetaan. Valvonnan tulokset raportoidaan Ruokavirastoon mahdollisimman pian. Eläintautilaki (76/2021) 39–43 §, Komission delegeoitu asetus (EU) 2020/686 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/429 täydentämisestä sukusolujen ja alkioden pitopaikkojen hyväksymisen sekä tiettyjen pidettävien maaeläinten sukusolujen ja alkioden unionin sisäisiin siirtoihin sovellettavien jäljitettävyyttä ja eläinterveyttä koskevien vaatimusten osalta, art 3–5

Järjestäjä kuvaa suunnitelmassaan alueellaan hyväksytyjen sperman keräysasemien, alkionkeruu- tai tuotantoryhmien sekä sukusolujen ja alkioden varastointiasemien säädöstenmukaisen valvonnan toteuttamisen. Suunnitelmaan kirjataan valvontakohteiden lukumäärä ja vuosittaisten suunniteltujen tarkastusten lukumäärä.

Kunnaneläinlääkärin on vähintään kerran kolmessa vuodessa tarkastettava kotimaan kauppaa varten hyväksytyt sperman keräysaseman tilat ja toiminta.

Kunnaneläinlääkärin, jonka toimialueella kotimaan kauppaa varten hyväksytyn alkioden keräysryhmän kiinteä laboratorio sijaitsee, on vähintään kerran kolmessa vuodessa tarkastettava ryhmän tilat ja sen toiminta.

Kunnaneläinlääkärin on suoritettava virallista valvontaa ja tarkastuksia seuraavasti ns. EU-hyväksytyillä asemilla: vähintään kahdesti kalenterivuodessa nauta- ja sikaeläinten siemennesteen keräysasemilla, vähintään kerran vuodessa lammas-vuohi- ja hevoseläinten

siemennesteen keräysasemilla sekä vähintään kerran vuodessa sukusolujen ja alkioden varastointiasemilla.

Kunnaneläinlääkärin on tarkastettava ns. EU-hyväksytyt alkionkeruu- tai tuotantoryhmät vähintään kerran vuodessa.

Epäkohtien ja puutteiden korjaamiseksi annetaan tarvittaessa toimenpidekehoitus ja korjaamiselle tarkoituksenmukainen määräaika. Tarvittaessa ryhdytään eläintautilain (76/2021) mukaisiin pakkokeinoihin.

Eläinten sperman keräys- tai varastointitoiminnan taikka alkioden keräys- tai tuotantotoiminnan valvonta on säädetty toimijalle maksulliseksi.

Keskeinen lainsäädäntö:

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/429 tarttuvista eläintaudeista sekä tiettyjen eläinterveyttä koskevien säädösten muuttamisesta ja kumoamisesta

Komission delegeoitu asetus (EU) 2020/686 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/429 täydentämisestä sukusolujen ja alkioden pitopaikkojen hyväksymisen sekä tiettyjen pidettävien maaeläinten sukusolujen ja alkioden unionin sisäisiin siirtoihin sovellettavien jäljitettävyyttä ja eläinterveyttä koskevien vaatimusten osalta

Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2022/160 tietyn virallisen valvonnan yhdenmukaisesta vähimmäistiheydestä unionin eläinterveysvaatimusten noudattamisen todentamiseksi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 mukaisesti ja asetusten (EY) N:o 1082/2003 ja (EY) N:o 1505/2006 kumoamisesta

Eläintautilaki (76/2021)

Maa- ja metsätalousministeriön asetus kotimaankauppaa varten kerättäville nauta-, sika-, lammas-, vuohi- ja hevoseläinten sukusoluille ja alkioille eläintautien vastustamiseksi asetettavista vaatimuksista (329/2021)

Valtion maksuperustelaissa (150/1992) säädetään valtion viranomaisen ja valtuutetun tarkastajan suoritteista

2.2.8. Muu eläinten terveyden valvonta

Kunnaneläinlääkäri huolehtii päävastuullisena eläinterveysviranomaisena eläintautien valvontaa koskevien velvoitteiden tai varotoimenpiteiden noudattamisen valvomiseksi pitopaikoissa tai muissa paikoissa tehtävistä tarkastuksista ja tutkimuksista.

Eläintautilaki (76/2021) 69 §

Kunnaneläinlääkäri vastaanottaa toimijan ilmoituksen siipikarjan tai vankeudessa pidettävien lintujen ulkonapidosta. Kunnaneläinlääkäri valvoo siipikarjan ja vankeudessa pidettävien lintujen ulkonapidolle säädettyjen varotoimenpiteiden toteutumista toimialueellaan.

Maa- ja metsätalousministeriön asetus varotoimenpiteistä lintuinfluenssan leviämisen ehkäisemiseksi luonnonvaraisten ja kotieläiminä pidettävien lintujen välillä (369/2021)

Kunnaneläinlääkäri vastaanottaa toimijan ilmoituksen sikojen ulkonapidosta. Kunnaneläinlääkäri valvoo sikojen ulkonapidolle säädettyjen varotoimenpiteiden toteutumista toimialueellaan.

Maa- ja metsätalousministeriön asetus varotoimenpiteistä afrikkalaisen sikaruton leviämisen ehkäisemiseksi luonnonvaraisten villisikojen ja kotieläinten välillä (404/2021)

Kunnaneläinlääkäri valvoo turkiseläinten pidolle säädettyjen lintuinfluenssan leviämisen ehkäisemiseksi säädettyjen varotoimenpiteiden toteutumista toimialueellaan.

Maa- ja metsätalousministeriön asetus varotoimenpiteistä lintuinfluenssan leviämisen ehkäisemiseksi luonnonvaraisista eläimistä turkiseläimiin (14/2024)

Järjestäjä kuvaa suunnitelmassaan miten varmistetaan edellä mainittujen valvontojen toteutuminen ja ilmoitusten vastaanottaminen.

Keskeinen lainsäädäntö:

MMM asetus (369/2021) varotoimenpiteistä lintuinfluenssan leviämisen ehkäisemiseksi luonnonvaraisten ja kotieläiminä pidettävien lintujen välillä

MMMM asetus (404/2021) varotoimenpiteistä afrikkalaisen sikaruton leviämisen ehkäisemiseksi luonnonvaraisten villisikojen ja kotieläinten välillä

MMM asetus (14/2024) varotoimenpiteistä lintuinfluenssan leviämisen ehkäisemiseksi luonnonvaraisista eläimistä turkiseläimiin

Lisätietoa:

[Pikantti - Eläintautivalvonta](#) (linkki työtilaan)

[Pikantti – Turkistarhojen seuranta ja valvonta](#)

2.3. Sisämarkkinasiirtojen, viennin ja tuonnin valvonta

2.3.1. Elävien eläinten ja sukusolujen sisämarkkinasiirrot

Kunnaneläinlääkäri seuraa saapuvia elävien eläinten ja sukusolujen sisämarkkinaeriä TRACES-järjestelmästä ja tarkastaa saapuneet erät tarvittaessa ilman Ruokaviraston erillistä kehoitusta.

Eläintautilaki (76/2021) 45 ja 75 §, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/625 artiklat 9-15

Kunnaneläinlääkäri tarkastaa lähetyksen ennen vientiä ja laatii tarkastuksen perusteella kyseisen eläinlajin ja tuotteen tiedot sisältävän terveystodistuksen TRACES-järjestelmässä.

Eläintautilaki (76/2021) 44 §, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/429 artikla 149

Kunnaneläinlääkärin on aina ryhdyttävä toimenpiteisiin, jos hän epäilee alueellaan olevan laittomasti tuotuja eriä. Kunnaneläinlääkäri tekee eläinten, tuotteiden ja sukusolujen laitonta tuontia koskevan päätöksen kiireellisessä tilanteessa.

Eläintautilaki (76/2021) 93 §, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/625 artikla 12

Kunnaneläinlääkäri tarkastaa sisämarkkinasiirtoihin hyväksytyt pitopaikat sekä valvoo niiden säännöstenmukaisuutta.

Eläintautilaki (76/2021) 69 §

Toimijan ja viranomaisen välinen tehtäväjako terveystodistuksen laatimisessa.

Eläinterveyssäännöstö (EU) 2016/429 artiklat 148 ja 149

Järjestäjä kuvaa suunnitelmassaan elävien eläinten ja sukusolujen sisämarkkinakaupan valvonnan resurssit ja menettelytavat. Järjestäjä kuvaa suunnitelmassaan toiminnan tilanteissa, joissa saapuva erä ei täytä siirron ehtoja.

Elävien eläinten ja sukusolujen sisämarkkinaviennissä kunnaneläinlääkäri tarkastaa lähetyksen ennen vientiä ja laatii tarkastuksen perusteella kyseisen eläinlajin ja tuotteen tiedot sisältävän terveystodistuksen TRACES-järjestelmässä. Kunnaneläinlääkäri pyytää ennen tarkastusta toimijalta vaaditut tiedot ja tarpeen mukaan ohjeistaa toimijaa olemaan yhteydessä Ruokavirastoon esimerkiksi pitopaikan vahvistamiseksi TRACES-järjestelmässä. Kunnaneläinlääkäri täyttää terveystodistuksen molemmat osiot. Toimijat, jotka vievät useita eriä vuodessa, voivat osatessaan täyttää itse terveystodistuksen ensimmäisen osion. Kunnaneläinlääkäri tekee terveystarkastuksen ja terveystodistuksen kahden viikon sisällä toimijan pyynnöstä.

Kunnaneläinlääkärit seuraavat saapuvia sisämarkkinaeriä TRACES-järjestelmästä ja tarkastavat saapuneet erät tarvittaessa ilman Ruokaviraston kehotusta. Kunnaneläinlääkärit seuraavat vastaanottajamaan viranomaisen mahdollisesti antamaa palautetta TRACES-järjestelmässä (terveystodistuksen valvonta- eli III-osio) ja reagoivat siihen asianmukaisella tavalla.

Kunnaneläinlääkäri tarkastaa sisämarkkinasiirtoihin hyväksytyt pitopaikat (mm. siipikarjalaitokset, siemennesteen keräysasemat ja varastointikeskukset sekä alkion keruu- ja alkion tuotantoryhmät) sekä valvoo niiden säännöstenmukaisuutta.

Kunnaneläinlääkärin on aina ryhdyttävä toimenpiteisiin, jos hän epäilee saamansa ilmoituksen tai muun syyn perusteella alueellaan olevan laittomasti tuotuja eläimiä tai tuotteita. Hänen on tehtävä eläimille tai tuotteille tarkastus ja pyrittävä selvittämään maahantuontiajankohta ja maahantuojan yhteystiedot.

Kunnaneläinlääkäri voi tehdä hallintopäätöksen kiireellisessä tilanteessa, kun jäsenvaltioiden välisiä siirtoja koskevia vaatimuksia on rikottu eikä Ruokavirasto tai Tulli ole vielä ryhtynyt asiassa toimenpiteisiin.

Kiireellisiä tilanteita voivat olla koirien, kissojen ja frettien sisämarkkinasiirrot, joissa raivo- tautia koskevia vaatimuksia ei ole noudatettu ja tartunnan riski on mahdollinen. Huomiota tulee kiinnittää esimerkiksi mahdollisen tartunta-ajankohdan ja tarkastusajankohdan väli- seen aikaan, tapaukseen liittyvän maan rabiesriskiin sekä eläimen matkustus- ja rokotushis- toriaan. Kiireellisyyden peruste näissä tapauksissa on vakava vaara ihmisten terveydelle. Kunnaneläinlääkäri tekee tällöin tarkastuksen yhteydessä hallintopäätöksen eläimen eristyk- sestä. Kunnaneläinlääkäri lähettää päätöksen Ruokavirastolle, joka tekee tarvittaessa jatko- päätöksen esimerkiksi palautuksesta tai lopetuksesta. Muiden eläinlajien osalta tilanteet, joissa kunnaneläinlääkäri tekisi hallintopäätöksen, ovat harvinaisia.

Eläinterveystodistus, maaeläinten ja niistä saatujen tuotteiden siirtoa varten hyväksytyjen pitopaikkojen valvontaan liittyvä tarkastus ja tarvittaessa näytteenotto, eläinten sperman keräys- tai varastointitoiminnan taikka alkioiden keräys- tai tuotantotoiminnan valvon- taan liittyvä tarkastus ja tarvittaessa näytteenotto on säädetty toimijalle maksulliseksi kun- naneläinlääkärin maksullisista suoritteista annetussa asetuksessa. Maahantuodun eläimen tai tuotteen tarkastus on maksullista aina, kun lainsäädännön vaatimuksia ei ole noudatettu.

Keskeinen lainsäädäntö:

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/429

Komission delegoitu asetus 2020/688

Komission delegoitu asetus 2020/990

Komission delegoitu asetus 2019/2035

Komission täytäntöönpanoasetus 2022/160

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/625 artikkelit 9–15

Eläintautilaki (76/2021) 23, 69, 75 ja 93 §

MMM asetus kunnaneläinlääkärin maksullisista suoritteista (1277/2025)

Lisätietoa:

Tarkastusohjeet:

<https://pikantti.ruokavirasto.fi/spaces/ELATUO/overview>

Maahantuodun lemmikkieläimen tarkastus ja eristyspäätös -lomake

<https://pikantti.ruokavirasto.fi/spaces/ELATUO/pages/3115304/Tuonti+ja+vienti>

Priima: Laittoman tuonnin valvonta -kurssi

<https://my.priimalms.com/id112/course/main/2520354>

2.3.2. Vienti EU:n ulkopuolelle

Muuhun kuin jäsenvaltioon vietävien eläinten ja tuotteiden mukana vaadittavan virallisen eläinterveystodistuksen antaa viejän pyynnöstä kunnaneläinlääkäri. Kunnaneläinlääkäri on ennen todistuksen myöntämistä tarkastettava eläimet ja niiden pitopaikka ja tuotteet, ellei eläinten ja tuotteiden vientikelpoisuudesta sekä määränpäävaltion asettamien tuontivaatimusten ja mahdollisten kauttakuljetukseen liittyvien vaatimusten täyttymisestä voida muulla tavoin varmistua.

Jos kunnaneläinlääkäri saa todistuksen myöntämisen jälkeen tiedon epäilystä tai todetusta taudinpurkauksesta, joka olisi estänyt todistuksen myöntämisen, kunnaneläinlääkäri on ilmoitettava asiasta Ruokavirastolle.

Eläintautilaki (76/2021) 54 §

Eläinterveystodistuksen myöntäneen viranomaisen on säilytettävä jäljennökset myöntämistään todistuksista ja pidettävä niistä kirjaa. Eläinterveystodistusten jäljennöksiä on säilytettävä vähintään 5 vuoden ajan.

Maa- ja metsätalousministeriön asetus eräille Euroopan unionin ulkopuolelle vietäville eläimille, niiden sukusoluille ja alkioille, eläinperäisille tuotteille sekä eläimistä saataville sivutuotteille ja niistä johdetuille tuotteille tehtävistä tarkastuksista (331/2021) 5 §

Järjestäjä kuvaa suunnitelmassaan resurssit ja menettelytavat vientitodistusten myöntämiselle ja vientieriin kohdistuville tarkastuksille.

Vietäessä EU:n ulkopuolisiin maihin eläimiä tai eläinperäisiä tuotteita, kohdemaat edellyttävät useimmissa tapauksissa, että vietävän erän mukana seuraa virallinen alkuperämaassa myönnetty kohdemaan hyväksymä eläinterveystodistus.

Virallisia eläinterveystodistuksia voivat myöntää vain kunnaneläinlääkärit toimialueellaan sekä Ruokaviraston tarkastuseläinlääkärit. Todistuksen myöntää vientituotteiden lastauspaikkaa valvova virkaeläinlääkäri.

Eläinterveystodistuksen myöntävän virkaeläinlääkäriin tulee pystyä varmistamaan elävän eläimen tai eläinperäisen tuotteen alkuperä. Elävien eläinten ja tuotteiden on oltava siten merkittyjä, että ne voidaan tunnistaa. Jos viennille EU:n ulkopuolelle on EU-lainsäädännössä asetettu eläintautien vastustamiseen liittyviä vaatimuksia, on täytettävä nämä vaatimukset.

Kunnaneläinlääkäri on myös varmistettava, että eläinterveystodistuksen ja vietävän erän välillä on yhteys. Tämä voi perustua joko vientierään kohdistuvaan tarkastukseen (lastaustarkastus) tai vientilaitokseen kohdistettuun säännölliseen viranomaisvalvontaan.

Kunnaneläinlääkäri on varmistettava, että viejä on rekisteröitynyt elävien eläinten tai eläinperäisten tuotteiden viejäksi Ruokaviraston ylläpitämään viejärekisteriin.

Kunnaneläinlääkärin antama eläintautilain (76/2021) 54 §:n mukainen eläinterveystodistus ja siihen liittyvä tarkastus on säädetty toimijalle maksulliseksi kunnaneläinlääkärin maksullisista suoritteista annetussa asetuksessa.

Ruokavirasto laskuttaa tarkastuksen toimijalta kulloinkin voimassa olevan maa- ja metsätalousministeriön asetuksen kunnaneläinlääkärin maksullisista suoritteista hinnaston mukaisesti. Virallisista turvapaperipohjista, joista Ruokavirasto laskuttaa kuntaa, kunta perii maksun suoraan toimijalta.

Poikkeuksena kunta perii hyväksymänsä taksan mukaisen maksun suoraan valvontakohteelta, kun EU:n ulkopuolelle vietävien eläinperäisten elintarvikkeiden mukana vaaditaan kunnaneläinlääkärin myöntämä eläinterveystodistus. Tämä koskee mm. turvapaperipohjaisten sekä eCert- ja TRACES-järjestelmistä tulostettavien virallisten eläinterveystodistusten antamista, josta kunta voi laskuttaa viejää.

Keskeinen lainsäädäntö:

Eläintautilaki (76/2021) 54 §, 96 §

Elintarvikelaki (297/2021) 73 §

Maa- ja metsätalousministeriön asetus eräille Euroopan unionin ulkopuolelle vietäville eläimille, niiden sukusoluille ja alkioille, eläinperäisille tuotteille sekä eläimistä saataville sivutuotteille ja niistä johdetuille tuotteille tehtävistä tarkastuksista (331/2021)

Maa- ja metsätalousministeriön asetus kunnaneläinlääkärin maksullisista suoritteista (päivitetty vuosittain)

Valvonta-asetus (EU) 2017/625 89 art

Eläinterveyssäännöstö (EU) 2016/429

Lisätietoa:

Ruokaviraston internetsivuilla (ruokavirasto.fi/vienti) ja ohjeissa (ruokavirasto.fi/vienti/ohjeet) on kuvattu eläinterveystodistusten myöntämiseen ja vientivalvontaan liittyviä menettelyjä:

[Viralliset todistukset elintarvikkeiden, rehujen, elävien eläinten ja eläimistä saatavien tuotteiden viennissä](#)

[Vientitodistukset TRACES-järjestelmässä](#)

[eCert – valvojan ohje vientitodistus- ja viejärekisterijärjestelmään](#)

[USA:n vientiin hyväksytyjen liha-alan laitosten viranomaisvalvonta - Ohje valvojille](#)

[Kiinan vientivalvonnan Oiva-arviointiohjeet hyväksytyille elintarvikehuoneistoille](#)

Pikantti-ekstranetistä löytyy tietoa virkaeläinlääkäreiden käyttöön tarkoitettujen turvapaperimallisten eläinterveystodistusten tilauksesta ja käytöstä. Sivustolta saa tietoa myös mm. viejärekisteristä ja kohdemaiden laitosten listoista sekä eläintautien vaikutuksista vientiin.

Vientivalvojaverkosto-työtila Pikantissa: pikantti.ruokavirasto.fi/spaces/VIEVV/overview

2.3.3. Tuonti EU:n ulkopuolelta

Valvonnasta, joka koskee eläinten ja tuotteiden tuontia muusta kuin jäsenvaltiosta Suomeen tai Suomen kautta toiseen jäsenvaltioon säädetään eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta annetussa laissa (1277/2019), siltä osin kuin valvonnasta ei säädetä tässä pykälässä.

Kunnaneläinlääkäri huolehtii niistä 1 momentissa tarkoitettuun tuontiin liittyvistä tarkastuksista ja tutkimuksista, joita määräpaikassa on eläinterveyssäännösten V osan nojalla annettujen säännösten mukaan tehtävä. Jos eläimiä on eläinterveyssäännösten V osan nojalla annettujen säännösten mukaan pidettävä maahantulon jälkeen karanteenissa, kunnaneläinlääkäri päättää eläinten vapauttamisesta karanteenista.

Eläintautilaki (76/2021) 56 §

Elintarvikelain (297/2021), eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain (517/2015) tai eläintautilain (441/2013) mukainen määränpäänä olevaa laitosta tai tilaa valvova viranomainen on määränpäänä olevan laitoksen toimivaltainen viranomainen sellaisten eläinten tai tavaroiden osalta, joiden kuljetuksen ja saapumisen seuraamisesta rajatarkastusasemalta Euroopan unionissa sijaitsevaan laitokseen tai tilaan säädetään valvonta-asetuksen 77 artiklan 1 kohdan b alakohdan tai 77 artiklan 2 kohdan nojalla annetussa delegoidussa asetuksessa.

Laki eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta (1277/2019) 7 §

Kunnaneläinlääkäri antaa Tullille tarvittaessa virka-apua lemmikkieläinten viralliseen valvontaan liittyvissä tehtävissä.

Jos on aihetta epäillä, että valvonta-asetuksessa tarkoitettu eläin tai tavara on tuotu maahan ilman että tuonnille asetettuja vaatimuksia on noudatettu, kunnaneläinlääkäri antaa tarvittaessa virka-apua Ruokavirastolle ja Tullille suorittamalla eläinten tai tavaroiden tarkastuksen, avustamalla tarkastuksen suorittamisessa tai suorittamalla eläimiin tai tavaroihin kohdistettavien toimenpiteiden täytäntöönpanoon liittyviä tehtäviä.

Laki eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta (1277/2019) 12 §

Kunnaneläinlääkäri tekee EU:n eläinterveyssäännösten edellyttämiä tuontiin liittyviä tarkastuksia ja näytteenottoja.

Kunnaneläinlääkäri tekee kuittaukset TRACES-järjestelmässä CHED-P -dokumentin osaan III eläinlääkinnällisessä rajatarkastuksessa hänen valvonnassaan olevallaan laitokseen monitoritujen tuotteiden saavuttua määränpäähän ja toimijan siitä ilmoitettua laitosta valvovalle kunnaneläinlääkärille asetuksen 2019/1666 mukaisesti.

Kunnaneläinlääkäri antaa tarvittaessa Ruokavirastolle ja Tullille virka-apua ja tekee tarkastukset ja mahdolliset erikseen vaaditut toimenpiteet laittomasti maahantuoduille eläimille tai

epäilyksen perusteella laittomasti maahantuoduille eläimille. Kunnaneläinlääkäri raportoi tarkastuksesta Ruokavirastolle.

Kunnaneläinlääkäri ei voi tehdä päätöstä EU:n ulkopuolelta laittomasti tuoduksi epäiltyjen tai laittomasti tuotujen eläinten tapauksissa. Ruokavirasto voi tarvittaessa määrätä kunnaneläinlääkäriä tekemään hallintopäätöksessä määrättyjä toimenpiteitä.

Kunnaneläinlääkärin tekemät eläintautilain 56 §:n mukaiset tarkastukset ja näytteenotto on säädetty maksulliseksi kunnaneläinlääkärin maksullisista suoritteista annetussa asetuksessa.

Keskeinen lainsäädäntö:

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/625 virallisesta valvonnasta

Laki eläinten sekä tavaroiden tuontivalvonnasta (1277/2019)

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/429 tarttuvista eläintauodeista (eläinterveyssäännöstö) ja sen alaiset säädökset

Eläintautilaki (76/2021)

Maa- ja metsätalousministeriön asetus eräiden Euroopan unionin ulkopuolelta tuotavien eläinten, niiden sukusolujen ja alkioiden, eläinperäisten tuotteiden sekä eläintautien leviämisen riskiä aiheuttavien tavaroiden eläinterveyttä koskevista vaatimuksista ja poikkeuksista (268/2026)

Maa- ja metsätalousministeriön asetus kunnaneläinlääkärin maksullisista suoritteista (päivitetty vuosittain)

Komission delegoitu asetus (EU) 2019/1666 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 täydentämisestä siltä osin kuin on kyse edellytyksistä tiettyjen tavaroiden lähetysten kuljetuksen ja saapumisen seuraamiseksi saapumisrajatarkastusasemalta määräpaikassa unionissa sijaitsevaan laitokseen

Komission delegoitu asetus (EU) 2019/2122 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 täydentämisestä siltä osin kuin on kyse rajatarkastusasemilla tehtävästä virallisesta valvonnasta vapautetuista tietyistä eläinten ja tavaroiden luokista, matkustajien henkilökohtaisiin matkatavaroihin kohdistuvasta erityisestä valvonnasta ja luonnollisille henkilöille osoitetuista pienistä tavaralähetyksistä, joita ei ole tarkoitus saattaa markkinoille, sekä komission asetuksen (EU) N:o 142/2011 muuttamisesta

Lisätietoa:

<https://pikantti.ruokavirasto.fi/spaces/ELATUO/overview>

Eläinlääkärien oppaat laittomien lemmikkien tapauksissa

[Tarkastuskertomuslomake laittomille lemmikeille](#), word

[Ohjeet eläinlääkäreille laittomien lemmikkien epäilyissä](#), pdf

[Laittoman lemmikin haltijalle annettava tiedote](#), pdf

Tullin ja virkaeläinlääkärien oppaat virka-ajan ulkopuolella laittomien lemmikkien tapauksissa

[Linkki oppaaseen](#)

[Tarkastuslomake \(lomake 1\)](#)

[Kontrollblankett \(blankett 1\)](#)

[Omistajalle annettava toimintaohje \(lomake 2\)](#)

[Info till djurets ägare TULL](#)

2.4. Eläimistä saatavien sivutuotteiden valvonta

2.4.1. Sivutuotealan toimijoiden ja laitosten rekisteröinti ja hyväksyntä

Kunnaneläinlääkäri rekisteröi toimialueellaan:

- 1) keräyskeskukset, lukuun ottamatta niitä, jotka toimivat teurastamon yhteydessä;
- 2) tilarehustamot;
- 3) sivutuotteita eläintarhaeläinten, kalansyötiksi kasvatettavien matojen ja toukkien sekä muiden matelijoiden ja petolintujen kuin eläintarhaeläinten ruokintaan käyttävät toimijat;
- 4) luonnonvaraisena elävien eläinten haaskaruokintapaikasta vastuussa olevat toimijat;
- 5) tekniseen käyttöön tarkoitettuja tuotteita valmistavat ja käsittelevät laitokset, lukuun ottamatta niitä, jotka toimivat teurastamon yhteydessä;
- 6) tekniseen käyttöön tarkoitettuja johdettuja tuotteita varastoivat laitokset, lukuun ottamatta niitä, jotka toimivat teurastamon yhteydessä.

Kunnaneläinlääkäri hyväksyy toimialueellaan:

- 1) sivutuoteasetuksen 24 artiklan 1 kohdan j alakohdassa olevan i ja ii kohdan mukaiset varastointilaitokset, lukuun ottamatta niitä, jotka toimivat teurastamon yhteydessä; 1) sivutuoteasetuksen 24 artiklan 1 kohdan j alakohdassa olevan i ja ii kohdan mukaiset varastointilaitokset, lukuun ottamatta niitä, jotka toimivat teurastamon yhteydessä;
- 2) sivutuoteasetuksen 24 artiklan 1 kohdan h ja i alakohdan mukaiset laitokset, lukuun ottamatta niitä, jotka toimivat teurastamon yhteydessä, ja täytäntöönpanoasetuksen liitteen IX olevan II luvun kohdassa i tarkoitettuja hygienisointiyksiköitä;
- 3) sivutuotteita ja niistä johdettuja tuotteita sivutuoteasetuksen 24 artiklan 1 kohdan b, c ja d alakohtien mukaan polttavat laitokset.

Laki eläimistä saatavista sivutuotteista (517/2915) 35 §

Kunnaneläinlääkäri hyväksyy laitoksen, joka käyttää tuotantoeläinten lantaa tai lihaluujauhoa polttoaineena.

Laki eläimistä saatavista sivutuotteista (517/2015) 35a §

Kunnaneläinlääkäri hyväksyy tuotantoeläinten lantaa polttoaineena käyttävän ympäristönsuojelulain mukaan luvanvaraisen tai rekisteröitävän laitoksen, jos laitoksen yhteydessä pidetään tuotantoeläimiä.

Laki eläimistä saatavista sivutuotteista (517/2015) 35b §

Kunnaneläinlääkäri voi myöntää luvan rekisteröidylle eläintarhalle käyttää eläintarhan eläimistä peräisin olevaa luokan 1 aineista eläintarhan eläinten ruokintaan. Laki eläimistä saatavista sivutuotteista (517/2015) 8 §

Järjestäjä kuvaa suunnitelmassaan sivutuotealan toimijoiden ja laitosten rekisteröinnissä ja hyväksynnässä käytetyt resurssit ja menettelytavat.

Kunnaneläinlääkäri rekisteröi tekniset laitokset, tilarehustamot, sivutuotteita erityisiin ruokintatarkoituksiin käyttävät toimijat, johdettujen tuotteiden varastointilaitokset silloin, kun tuotteet on tarkoitettu tekniseen käyttöön, sekä keräyskeskukset silloin, kuin ne eivät sijaitse teurastamon yhteydessä.

Kunnaneläinlääkäri hyväksyy toimialueellaan sivutuoteasetuksen mukaiset poltto- ja rinnakkaispolttolaitokset, johdettujen tuotteiden varastointilaitokset silloin, kun tuotteet on tarkoitettu hävittää polttamalla tai hyväksytylle kaatopaikalle toimittamalla, sekä väliasteen laitokset, joissa varastoidaan tai esim. suolataan, jäädytetään tai lajitellaan käsittelemättömiä sivutuotteita. Kunnaneläinlääkäri on ennen hyväksyntää tarkastettava, että laitos täyttää sivutuoteasetuksen säätämät hyväksynnän edellytykset. Laitos on tarkastettava myös toiminnan oleellisesti muuttuessa.

Kunnaneläinlääkäri tekee hyväksyntätarkastuksesta tarkastuspöytäkirjan ja hallintopäätöksen sivutuotelaitoksen hyväksynnästä. Tarkastuspöytäkirja ja hallintopäätös hyväksynnästä tehdään myös hyväksytyn laitoksen toiminnan oleellisesti muuttuessa. Rekisteröinneistä tehdään rekisteröinti-ilmoitus.

Järjestäjän on huolehdittava siitä, että kunnaneläinlääkäriin hyväksyntäpäätökset ja rekisteröinti-ilmoitukset, luvat sekä toimijoiden ilmoitukset toiminnan päättymisestä tai muuttumisesta toimitetaan välittömästi Ruokavirastoon. Edellä mainitut asiakirjat liitteineen toimitetaan Ruokavirastoon sähköpostitse osoitteeseen abp@ruokavirasto.fi. Ruokaviraston nettisivuilla ylläpidettävältä hyväksytyjen ja rekisteröityjen sivutuotealan laitosten listalta on nähtävissä ajantasainen luettelo laitoksista ja toimijoista.

Kunnaneläinlääkäriin tekemä sivutuotealan toimijan rekisteröinti, hyväksyntä, hyväksymistarkastus sekä luvan myöntäminen eläintarhaeläinten ruokintaan on säädetty toimijalle maksulliseksi kunnaneläinlääkäriin maksullisista suoritteista annetussa asetuksessa.

Keskeinen lainsäädäntö: katso luvun 2.4.3. lopusta.

Lisätietoa:

Sivutuotteiden vuosittainen valtakunnallinen valvontasuunnitelma:

<https://pikantti.ruokavirasto.fi/spaces/SIVU/pages/3115310/Sivutuotteet>

Lomakepohjia, lomakkeet ja ohjeet kunnaneläinlääkäreille: <https://pikantti.ruokavirasto.fi/spaces/SIVU/pages/3117289/Lomakkeet+mallipohjat+ja+ohjeet>

Sivutuotteisiin liittyvää ohjeistusta: <https://pikantti.ruokavirasto.fi/spaces/SIVU/overview>

Lomakepohjia, lomakkeet ja ohjeita Ruokaviraston verkkosivuilla: <https://www.ruokavirasto.fi/tietoa-meista/asiointi/oppaat-ja-lomakkeet/elaimet/sivutuotteiden-lomakkeet/>

Ruokaviraston ylläpitämä sivutuoteasetuksen (EY) N:o 1069/2009 mukaisesti hyväksytyjen tai rekisteröityjen laitosten luettelo: <https://www.ruokavirasto.fi/elaimet/elaimista-saatavat-sivutuotteet-ja-kuolleet-elaimet/elaimista-saatavat-sivutuotteet/sivutuotelaitosten-hyvak-synta-ja-rekisterointi/hyvak-sytyjen-ja-rekisteroityjen-laitosten-luettelo/>

Lisätietoa sivutuotelaitosten hyväksyntään ja rekisteröintiin: <https://www.ruokavirasto.fi/elaimet/elaimista-saatavat-sivutuotteet-ja-kuolleet-elaimet/elaimista-saatavat-sivutuotteet/sivutuotelaitosten-hyvak-synta-ja-rekisterointi/rekisterointi/>

2.4.2. Sivutuotealan toimijoiden ja laitosten valvonta

Kunnaneläinlääkäri valvoo toimialueellaan tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten sekä sivutuoteasetuksen ja täytäntöönpanoasetuksen noudattamista, sekä lisäksi:

- 1) valvoo hyväksymiään ja rekisteröimiään sivutuotealan toimijoita ja laitoksia;
- 2) valvoo Ruokaviraston ohella Ruokaviraston hyväksymiä ja rekisteröimiä sivutuotealan toimijoita ja laitoksia lukuun ottamatta teurastamon yhteydessä toimivia laitoksia;
- 3) tarkastaa toimialueensa muita paikkoja, joissa sivutuotteita ja niistä johdettuja tuotteita kerätään, kuljetetaan, käsitellään, muunnetaan, jalostetaan, varastoidaan, saatetaan markkinoille, jaellaan, käytetään tai hävitetään.

Laki eläimistä saatavista sivutuotteista (517/2015) 45 §

Jos Suomeen toimitettavia sivutuotteita ja niistä johdettuja tuotteita koskevat kaupalliset asiakirjat ja viralliset terveystodistukset on lähetetty käyttäen Traces-tietojärjestelmää ja sivutuotteita vastaanottavan laitoksen valvontaviranomainen on tehnyt tarkastuksen, on tarkastusta koskevat tiedot talletettava tietojärjestelmään.

Laki eläimistä saatavista sivutuotteista (517/2015) 74 §

Ruokavirastolla on oikeus tarvittaessa saada kunnaneläinlääkäriltä toimialueellaan virka-apua Ruokavirastolle 43 §:n mukaan kuuluvan valvontatehtävän hoitamiseen silloin, kun se on yksittäistapauksissa tehtävän laatu ja laajuus huomioon ottaen tarkoituksenmukaista.

Laki eläimistä saatavista sivutuotteista (517/2015) 48 §

Järjestäjä kuvaa suunnitelmassaan rekisteröityjen ja hyväksytyjen sivutuotelaitosten ja -toimijoiden valvonnan Ruokaviraston vuosittaisen valvontasuunnitelman ja ohjauksen mukaisesti. Suunnitelmaan kirjataan myös valvontakohteiden lukumäärä sekä suunniteltujen tarkastusten lukumäärä. Sisämarkkinoilta saapuneiden sivutuotteiden valvonnan toteuttamisen Ruokaviraston vuosittaisen sivutuotevalvontasuunnitelman mukaisesti. Varautumisen suunnitelman ulkopuolisen häiriötilanteen hoitamiseen.

Kunnaneläinlääkäri valvoo hyväksymiään ja rekisteröimiään laitoksia ja toimijoita sekä osaa Ruokaviraston hyväksymistä tai rekisteröimistä laitoksista, kuten käsittelylaitoksia, lemmikkieläinten ruokia valmistavia laitoksia ja rehusekoittamoita. Eläinperäisiä sivutuotteita valvotaan Suomessa Ruokaviraston vuosittain laatiman valvontasuunnitelman mukaisesti. Valvonnan teema ja painopiste voivat vaihdella vuosittain. Valvontasuunnitelmassa on määritelty kunkin laitostyyppin osalta riskinarviointiin perustuen ne laitokset nimeltä, jotka kunnaneläinlääkäri on vuoden aikana tarkastettava. Mikäli valvontavuoden aikana todetaan tarkastuksen tarve suunnitelman ulkopuoliseen laitokseen, kunnaneläinlääkäri tekee tarkastuksen suunniteltujen tarkastusten lisäksi. Tarkastukset on pyrittävä mahdollisuuksien mukaan tekemään ennalta ilmoittamatta.

Kunnaneläinlääkäri tekee hallintopäätökset valvonnassaan käyttämistään sivutuotelain (517/2015) mukaisista hallinnollisista pakkokeinoista. Kaikki valvontaan liittyvät tarkastuskertomukset sekä mahdolliset pakkokeinopäätökset toimitetaan viipymättä Ruokavirastoon formulomakkeella sekä sähköpostitse osoitteeseen abp@ruokavirasto.fi. Tarkastuskertomukset toimitetaan myös silloin, kun tarkastus ei edellytä toimenpiteitä. Ruokavirasto vastaa mahdollisesta seuraamusmaksusta, uhkasakosta ja teettämisuhkasta.

Kunnaneläinlääkäri valvoo sisämarkkinakaupan osalta Suomeen saapuneiden sivutuote-erien vaatimustenmukaisuutta Ruokaviraston laatiman valvontasuunnitelman mukaisesti. Suunnitelmassa määritellään prosenttiosuudet suoritettaville tarkastuksille, mutta kyseistä laitosta valvova viranomainen määrittelee tarkastettavat kohteet itse. Ruokavirasto voi myös ohjata kunnaneläinlääkäriä tekemään tarkastuksen sisämarkkinatuontierälle, vaikka kyseisen laitoksen valvonta pääosin olisikin Ruokaviraston vastuulla.

Kunnaneläinlääkäriä tekemä sivutuotealan toimijoiden valvonta on säädetty toimijalle maksulliseksi Maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa kunnaneläinlääkäriä maksullisista suoritteista.

Keskeinen lainsäädäntö: katso luvun 2.4.3. lopusta.

Lisätietoa:

Sivutuotteiden vuosittainen valtakunnallinen valvontasuunnitelma:

<https://pikantti.ruokavirasto.fi/spaces/SIVU/pages/3115310/Sivutuotteet>

Lomakepohjia, lomakkeet ja ohjeet kunnaneläinlääkäreille: <https://pikantti.ruokavirasto.fi/spaces/SIVU/pages/3117289/Lomakkeet+mallipohjat+ja+ohjeet>

Sivutuotteisiin liittyvää ohjeistusta: <https://pikantti.ruokavirasto.fi/spaces/SIVU/overview>

Lomakepohjia, lomakkeet ja ohjeita Ruokaviraston verkkosivuilla: <https://www.ruokavirasto.fi/tietoa-meista/asiointi/oppaat-ja-lomakkeet/elaimet/sivutuotteiden-lomakkeet/>

Lisätietoa eläimistä saatavista sivutuotteista: <https://www.ruokavirasto.fi/elaimet/elaimista-saatavat-sivutuotteet-ja-kuolleet-elaimet/elaimista-saatavat-sivutuotteet/>

2.4.3. Sivutuotteita käyttävien ja hävittävien toimijoiden valvonta

Kunnaneläinlääkäri valvoo toimialueellaan tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten sekä sivutuoteasetuksen ja täytäntöönpanoasetuksen noudattamista, sekä lisäksi 3) tarkastaa toimialueensa muita paikkoja, joissa sivutuotteita ja niistä johdettuja tuotteita kerätään, kuljetetaan, käsitellään, muunnetaan, jalostetaan, varastoidaan, saatetaan markkinoille, jaellaan, käytetään tai hävitetään.
Laki eläimistä saatavista sivutuotteista (517/2015) 45 §

Järjestäjä kuvaa suunnitelmassaan huomioiden Ruokaviraston vuosittaisen sivutuotevalvontasuunnitelman seuraavat asiat: haaskaruokintatoiminnan valvonta ja se, miten valvottavat kohteet valitaan riskiperusteisesti; turkiseläinten lajinsisäisen käytön valvonta ja se, miten valvottavat kohteet valitaan riskiperusteisesti; tilojen sivutuotteiden hävittämisen valvonta ja se, miten valvottavat kohteet valitaan riskiperusteisesti.

Kunnaneläinlääkärit valvovat toimijoita, jotka käyttävät sivutuotteita erityisiin ruokintatarkoituksiin kuten luonnonvaraisena elävien eläinten ruokintaan sekä turkistarhojen lajinsisäistä käyttöä. Kunnaneläinlääkärit valvovat myös tiloilla itsestään kuolleiden ja lopetettujen tuotantoeläinten sekä kotiteurastuksen sivutuotteiden hävitystapoja.

Sivutuotteita luonnonvaraisten eläinten ruokintaan käyttävien toimijoiden valvonta

Kunnaneläinlääkäri laatii vuosiyhteenvedon alueensa haaskaruokinnassa käytetyistä käsittelemättömistä sivutuotteista haaskatoimijoiden kolme kertaa vuodessa toimittamien käyttöilmoitusten perusteella ja toimittaa sen Ruokavirastoon tammikuun loppuun mennessä valvontavuotta seuraavana vuonna. Lisäksi kunnaneläinlääkäri seuraa käyttöilmoitusten perusteella sivutuotteiden käytön lainmukaisuutta alueensa haaskaruokintapaikoilla.

Ruokavirasto määrittelee vuosittaisessa valvontasuunnitelmassaan haaskatoiminnan tarkastuskriteerit, mutta kunnaneläinlääkärit määrittelevät itse vuosittain tarkastettavat kohteet.

Turkistarhojen lajinsisäisen käytön valvonta

Kunnaneläinlääkäri tekee lajinsisäisen käytön valvontaa muun tilalla tapahtuvan valvonnan yhteydessä tai epäiltäessä lainsäädännön vastaista toimintaa.

Pitopaikoilla muodostuvien sivutuotteiden hävittämisen valvonta

Kunnaneläinlääkäri valvoo toimialueellaan kaikkien itsestään kuolleiden ja lopetettujen eläinten sekä kotiteurastuksen sivutuotteiden hävitystapoja. Valvontaa tehdään pitopaikalle tapahtuvan muun valvonnan yhteydessä tai epäiltäessä lainsäädännön vastaista toimintaa.

Keskeinen lainsäädäntö:

Virallista valvontaa koskeva asetus (EU) N:o 2017/625

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1069/2009 (sivutuoteasetus)

Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 142/2011

Laki eläimistä saatavista sivutuotteista (517/2015)

Maa- ja metsätalousministeriön asetus eläimistä saatavista sivutuotteista (783/2015)

Maa- ja metsätalousministeriön asetus kunnaneläinlääkärin maksullisista suoritteista (päivitetty vuosittain)

Lisätietoa:

Sivutuotteiden vuosittainen valtakunnallinen valvontasuunnitelma:

<https://pikantti.ruokavirasto.fi/spaces/SIVU/pages/3115310/Sivutuotteet>

Lomakepohjia, lomakkeet ja ohjeet kunnaneläinlääkäreille: <https://pikantti.ruokavirasto.fi/spaces/SIVU/pages/3117289/Lomakkeet+mallipohjat+ja+ohjeet>

Sivutuotteisiin liittyvää ohjeistusta: <https://pikantti.ruokavirasto.fi/spaces/SIVU/overview>

Lomakepohjia, lomakkeet ja ohjeita Ruokaviraston verkkosivuilla: <https://www.ruokavirasto.fi/tietoa-meista/asiointi/oppaat-ja-lomakkeet/elaimet/sivutuotteiden-lomakkeet/>

Lisätietoa kuolleiden eläinten hävittämisestä: <https://www.ruokavirasto.fi/elaimet/elaimista-saatavat-sivutuotteet-ja-kuolleet-elaimet/kuolleet-elaimet/>

2.5. Eläinten lääkitsemisen valvonta

Kunnaneläinlääkäri huolehtii tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvonnasta Ruokaviraston määräyksen mukaisesti eläinten pitopaikoissa. Ruokavirasto voi esteellisyyden välttämiseksi määrätä kunnaneläinlääkärin suorittamaan näitä tehtäviä toimialueensa ulkopuolella.

Laki eläinten lääkitsemisestä (387/2014) 29 §

Järjestäjä kuvaa suunnitelmassaan, miten se varaa riittävät resurssit Ruokaviraston määräyksestä tehtäviin eläinten lääkitsemisen ja lääkejäämien valvontoihin, tarkastuksiin ja näytteenottoihin eläinten pitopaikoissa.

Kunnaneläinlääkäri on eläinten lääkitsemistä valvova viranomainen eläinten pitopaikoissa. Kunnaneläinlääkäri tekee valvonnan Ruokaviraston määräyksestä, joka voi koskea yksittäistä tai useampaa pitopaikkaa tai toimijaa.

Ruokaviraston kunnaneläinlääkärille määräämät valvonnat perustuvat eläinten lääkitsemisen valtakunnalliseen valvontasuunnitelmaan tai eläinlääkejäämien valvontaohjemaan.

Valtakunnallisen valvontasuunnitelman laatiminen on säädetty Ruokaviraston tehtäväksi eläinten lääkitsemisestä annetun lain (387/2014) 32 §:ssä. Valvontasuunnitelma kattaa otantaan ja epäilyyn perustuvat valvonnat, eläinlääkärin valvontaan liittyvät tilavalvonnat sekä jäämälöydöksiin perustuviin selvityksiin sisältyvät tilan lääkekäytön ja kirjanpidon valvonnat. Otantavalvonnat yhdistetään pääsääntöisesti muuhun viralliseen valvontaan. Ruokavirasto voi määrätä kunnaneläinlääkärin suorittamaan valvontaa kaikissa edellä mainituissa valvontatilanteissa. Ruokaviraston määrittämiä tarkastuksia on yleensä enintään kymmenen järjestäjää kohti.

Eläinlääkejäämien valvontaohjelma on EU:n lainsäädännön edellyttämä ja sitä toimeenpannaan eläinten lääkitsemisestä annetun lain (elävät eläimet) ja elintarvikelain (elintarvikkeet) nojalla. Ohjelmaa toteutetaan vuosittain Ruokaviraston ohjeiden mukaisesti. Ruokavirasto toteuttaa osan eläviä eläimiä koskevasta valvonnasta ja näytteenotosta, osan toteuttavat kunnaneläinlääkärit Ruokaviraston määräyksestä. Tämä työ korvataan järjestäjälle vastaavasti kuten muukin eläinten lääkitsemislain nojalla kunnaneläinlääkärille määrätty valvontatyö. Eläinlääkejäämien valvontaohjelmaan sisältyy myös kunnan elintarvikelain mukaiselle viranomaiselle osoitettua valvontaa, esimerkiksi näytteenotto maidosta ja kananmunista. Tämäkin työ korvataan kunnalle valtion varoista, mutta kunta laskuttaa kulut erillislaskutuksena Ruokavirastosta, ei osana eläinlääkintähuollon laskutusta.

Kunnaneläinlääkäri ei tee eläinten lääkitsemislain mukaisia hallintopäätöksiä. Kunnaneläinlääkäri voi kuitenkin antaa valvonta-asiassa neuvontaa ja ohjausta. Kunnaneläinlääkärin tekemästä valvonnasta ei peritä maksua toimijalta.

Keskeinen lainsäädäntö:

Laki eläinten lääkitsemisestä (387/2014)

EU:n eläinlääkeasetus (EU) 2019/6

Virallista valvontaa koskeva asetus (EU) 2017/625

Komission delegoitu asetus (EU) 2022/1644

Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2022/1646

Maa- ja metsätalousministeriön asetus vieraista aineista eläimistä saatavissa elintarvikkeissa (1/EEO/2007)

Lisätietoa:

Eläinten lääkitseminen

<https://www.ruokavirasto.fi/elaimet/elainten-laakitseminen/>

Eläinlääkejäämät

<https://www.ruokavirasto.fi/elintarvikkeet/elintarvikeala/vierasaineet-ja-jaamat/elainlaake-jaamat/>

<https://pikantti.ruokavirasto.fi/spaces/ELKOTI/pages/3117496/El%C3%A4inl%C3%A4%C3%A4kej%C3%A4m%C3%A4t>

2.6. Eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin valvonta

Kunnaneläinlääkäri valvoo virka-alueellaan eläinten tunnistamista ja rekisteröintiä koskevien säännösten noudattamista.

Laki eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä (1069/2021) 23 §

Jos kunnaneläinlääkäri havaitsee, että säädöksiä on rikottu, kunnaneläinlääkäri ryhtyy lainsäädännön edellyttämiin toimenpiteisiin.

Laki eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä (1069/2021) 32–38 §

Ruokavirasto, elinvoimakeskus sekä kunta (kunnan maaseutuviranomainen ja kunnaneläinlääkäri) ovat ruokahallinnon tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiä. Ruokahallinnon tietovaranto koostuu useista rekistereistä, kuten eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisteristä, nauta-, lammas-, vuohi- ja sikarekisteristä, koirarekisteristä sekä vesiviljelyrekisteristä. Yhteisrekisterinpitäjänä kunnaneläinlääkäri päivittää ja käsittelee ruokahallinnon tietovarannon rekisterien tietoja säädettyjen tehtäviensä edellyttämässä laajuudessa. Tietoja rekisteriin tallettanut viranomainen tai taho on vastuussa tallettamiensa tietojen oikeellisuudesta.

Laki ruokahallinnon tietovarannosta (560/2021) § 5

Järjestäjä kuvaa suunnitelmassaan eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin valvonnassa tarvittavan resurssin ja mahdollisen suunnitelmallisen valvonnan.

Kunnaneläinlääkäri valvoo toimialueellaan eläinten tunnistamista ja rekisteröintiä ja sitä koskevien säännösten noudattamista. Kunnaneläinlääkäri valvoo eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisterin, vesiviljelyrekisterin sekä eläinrekisterien tietojen perusteella, että eläinten pitopaikat ja eläintenpitotoiminta sekä eläimet on rekisteröity ja tiedot ovat ajan tasalla ja ne on ilmoitettu lainsäädännön mukaisesti.

Valvontaa tulee kohdistaa kaikkiin eläinlajeihin, joihin kohdistuu tunnistamisen ja rekisteröinnin lainsäädännön vaatimuksia. Tunnistuslain (1069/2021) 27 §:n mukaan valvonta-asetuksen artikloiden 9–15 säännöksiä sovelletaan myös lemmikkieläinten tunnistamista ja rekisteröintiä koskevien säännösten noudattamisen valvontaan.

Kunnaneläinlääkäri valvoo eläinten tunnistamista ja rekisteröintiä koskevien säännösten noudattamista erillisinä tarkastuksina tai muiden tarkastusten yhteydessä.

Kunnaneläinlääkäri valvoo myös eläinten hyvinvointilain mukaisen ilmoituksenvaraisen toiminnan tietojen oikeellisuutta eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisteristä.

Kunnaneläinlääkäriin tekemät tarkastukset

Valvonnan yhteydessä kunnaneläinlääkäri tarkastaa kyseiseen eläintenpitoon liittyvät rekisterit ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin epäkohtien poistamiseksi. Eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetussa laissa on säädetty päällekkäistä toimivaltaa usealle eri valvontaviranomaiselle. Kunnaneläinlääkäri vastaa ensisijaisesti eläinten pitopaikoissa hevoseläinten, koirien sekä pidettävien hirvi- ja kamelieläinten, turkiseläinten, siipikarjan ja vankeudessa

pidettävien lintujen ja mehiläisten ja kimalaisten, tuotantokanien tunnistamisen ja rekisteröinnin valvonnasta. Kunnaneläinlääkäri voi siirtää tuotantoeläinten laajat tunnistamisen ja rekisteröinnin asiat elinvoimakeskukselle. Kunnaneläinlääkäriin tulee tehdä yhteistyötä alueensa elinvoimakeskuksen kanssa, jotta voidaan ehkäistä päällekkäistä valvontaa ja hallintomenettelyä.

Kaikki kunnaneläinlääkäriin asiakirjat, tarkastusyritykset mukaan lukien, toimitetaan viipymättä Ruokavirastoon formulalomakkeella.

Kunnaneläinlääkäriin tekemät toimet ja hallintopäätökset

Havaitun laiminlyönnin tai muun epäkohdan vuoksi kunnaneläinlääkäri ryhtyy asian edellyttämiin hallinnollisiin toimenpiteisiin. Tarvittaessa toimijalle voidaan antaa kehoitus tai määräys epäkohdan korjaamiseksi sekä asettaa rajoituksia tai kieltoja. Kunnaneläinlääkäriin on peruutettava antamansa rajoitus, kieltä tai muu hallinnollinen toimenpide heti, kun voidaan varmistua siitä, että epäkohta on korjattu ja velvoitteita noudatetaan.

Kunnaneläinlääkäri voi tehostaa antamaansa määräystä, rajoitusta, kieltä tai muuta hallinnollista toimenpidettä uhkasakon ja teettämisuhan avulla. Kunnaneläinlääkäri voi myös pyytää Ruokavirastoa asettamaan uhkasakon tai teettämisuhan.

Kunnaneläinlääkäriin maksulliset suoritteet

Tunnistamisen ja rekisteröinnin valvonta on maksullista, kun puutteita on havaittu. Tarkastusten maksullisuudesta on ohjeistettu Pikantissa.

Keskeinen lainsäädäntö:

Eläinterveyssäännöstö (EU) 2016/429

Eläinterveyssäännöstöä täydentävä komission delegoitu asetusta (EU) 2019/2035 ja sen muutos (EU) 2021/2168 pitopaikoista ja eläinten jäljitettävyydestä

Eläinterveyssäännöstöä täydentävä komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2021/520 tiettyjen pidettävien maaeläinten jäljitettävyydestä

Laki eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä (1069/2021)

Maa- ja metsätalousministeriön asetus eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä (67/2022)

Maa- ja metsätalousministeriön asetus koirien tunnistamisesta ja rekisteröinnistä (68/2022)

Laki ruokahallinnon tietovarannosta (560/2021)

Lisätietoa:

<https://pikantti.ruokavirasto.fi/spaces/MJR/pages/3115286/Merkint%C3%A4+ja+rekister%C3%B6inti>

Valvonnan maksullisuudesta:

<https://pikantti.ruokavirasto.fi/spaces/MJR/pages/3117220/Ohjeet+oppaat+ja+lomakkeet>

Ohjeistus uhkasakkomenettelyyn Pikantissa:

<https://pikantti.ruokavirasto.fi/spaces/OJJ/pages/3119184/Oikeudelliset+asiat>

Eläinrekisterien asiakaspalvelun yhteystiedot

<https://www.ruokavirasto.fi/elaimet/elaintenpito-tunnistaminen-ja-rekisterointi/elainrekisterisovellukset/Asiakaspalvelu/>

Kapula:

<https://pikantti.ruokavirasto.fi/spaces/KAPULA/pages/346718602/El%C3%A4inten+tunnistaminen+ja+rekister%C3%B6inti>

Priima:

<https://my.priimalms.com/id112/course/main/4617709>

2.7. Eläinten hyvinvoinnin valvonta

Laki eläinten hyvinvoinnista (693/2023)

Yllä mainitun lain nojalla annetut valtioneuvoston asetukset

Valvonta-asetus (EU) 2017/625

Lopetusasetus (EY) N:o 1099/2009

Hallintolaki (434/2003)

Maa- ja metsätalousministeriön asetus kunnaneläinlääkärin maksullisista suoritteista (päivitetty vuosittain)

*Järjestäjä kuvaa suunnitelmassaan eläinten hyvinvointiin liittyvien erilaisten valvontatyyp-
pien vireilletulon perusteet ja vireillä olevien asioiden kiireellisyyden arvioinnin ja valvonta-
menettelyt. Järjestäjällä tulee olla määriteltynä yhtenäiset kriteerit valvonta-asioiden vireille-
tulolle.*

*Järjestäjän suunnitelmassa tulee olla resurssitarpeen arvioinnin yhteydessä kartoitettuna alu-
een tuotantoeläinten pitopaikat ja tuotantoeläimiä pitävät toimijat. Järjestäjän on kuvattava
suunnitelmassaan näiden tarkastustiheyden perusteet ainakin ilmoituksenvaraisten kohtei-
den ja hevostenpitäjien osalta. Kunnaneläinlääkäri seuraa itsenäisesti eläintenpitäjä- ja pito-
paikkarekisteristä toimijoita.*

Kunnaneläinlääkäri ja kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija valvovat eläin-
ten hyvinvointisäädösten noudattamista kunnan alueella. Jos eläinten hyvinvointisäädöksiä ei
ole noudatettu, kunnaneläinlääkärin on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin sen varmistamiseksi,
että niitä noudatetaan. Jos havaittu rikkomus on vähäinen ja epäkohta voidaan poistaa tarkastuksen yhteydessä tai ilman, että se edellyttää uusintatarkastusta, kunnaneläinlääkäri voi kehottaa eläinten hyvinvointisäädöksiä rikkovaa välittömästi tai asian laatuun nähden

riittävässä määrääjassa täyttämään velvollisuutensa. Muussa tapauksessa kunnaneläinlääkärin on ryhdyttävä toimenpiteisiin eläinten hyvinvoinnista annetun lain (693/2023) 93–99 § mukaisen hallintopakkoasian vireille saattamiseksi. Kunnaneläinlääkärin on valvottava, että kehotusta ja hallintopakkoasiassa annettua päätöstä noudatetaan.

Kunnaneläinlääkäri vastaa hoitamiensa tapauksen valvonnan loppuunsaattamisesta. Vaativammissa tapauksissa kunnaneläinlääkäri voi pyytää tarkastuksen ja päätöksenteon tekemistä yhteistyönä Ruokaviraston valtioneläinlääkärin kanssa tai poikkeuksellisesti pyytää tehtävän siirtämistä Ruokavirastolle. Ruokavirasto ratkaisee tapauskohtaisesti ottaako se tapauksen hoidettavakseen. Päätöksensä tehostamiseksi kunnaneläinlääkäri voi pyytää Ruokavirastoa asettamaan uhkasakon tai teettämisuhan. Ruokavirasto ratkaisee asian tapauskohtaisesti.

Järjestäjän on suunnitelmassaan varauduttava Ruokaviraston mahdollisesti määräämiin yksittäisiin tarkastuksiin. Tällaista erityistä valvontaa voidaan tehdä esimerkiksi hankkeenomaisesti Ruokaviraston riskinarvioinnin perusteella tai Ruokaviraston omassa valvonnassaan aloittamien hallintopakkokeinojen loppuunsaattamiseksi.

Järjestäjän on suunnitelmassaan varauduttava toiminnanharjoittajan pyynnöstä tehtävään valvontaan. Tällaista toiminnanharjoittajan pyynnöstä tehtävää valvontaa on esimerkiksi broilerin kasvatustiheyden nostamiseen liittyvä tarkastus tai muu elinkeinotoiminnan harjoittamisedellytyksiin liittyvä tarkastus.

Maksullisuus

Jos valvontakohteelle on tehty saman valvontakäynnin yhteydessä usean eri lainsäädännön mukaisia maksullisia valvontoja, on laskutuspyyntöä laadittaessa huolehdittava, että tarkastuskäynnistä tehdään yksi laskutuspyyntö, jossa pyydetään laskuttamaan euromääräisesti kaltein tarkastus, muita tarkastuksia ei tällöin laskuteta.

Valvonta-asetuksen soveltamisalassa olevan toiminnan valvontaan mahdollisesti liittyvät uusintatarkastukset ovat maksullisia suoritteita. Samoin toiminnanharjoittajan pyynnöstä tehtävä valvonta.

Kunta perii kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan eläinten hyvinvoinnista annetun lain nojalla suorittamasta virallisesta valvonnasta maksun kunnan hyväksymän taksan mukaisesti.

Pikantti: [Eläinten hyvinvointi - Eläinten hyvinvointi - Pikantti](#)

MMM: [F-rekisteri - Maa- ja metsätalousministeriö](#)

Ruokaviraston verkkosivut: [Eläinten hyvinvointi - Ruokavirasto](#)

Priima: <https://my.priimalms.com/id112/course/main/13700380>

2.7.1. Epäilyyn perustuva eläinten hyvinvoinnin valvonta

Kunnaneläinlääkäri ja kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija valvovat eläinten hyvinvointisäädösten noudattamista kunnan alueella.

Laki eläinten hyvinvoinnista (639/2023) 74 §

Valvontaviranomaisen on järjestettävä eläinten hyvinvointisäädösten noudattamisen valvonta niin, että se on laadukasta ja tehokasta. Valvontaviranomaisilla on velvollisuus neuvon pyrkiä edistämään eläinten hyvinvointia. Eläinten hyvinvoinnin valvonnan järjestämisestä säädetään tämän lain lisäksi valvonta-asetuksessa.

Laki eläinten hyvinvoinnista (639/2023) 76 §

Valvontaviranomaisella on oikeus tehdä tarkastus, jos on aihetta epäillä, että eläintä pidetään tai kohdellaan eläinten hyvinvointisäädösten vastaisesti.

Laki eläinten hyvinvoinnista (639/2023) 78 §

Järjestäjä kuvaa suunnitelmassaan vireilleottokriteerit ja tapausten priorisoinnin. Toiminnan järjestäminen päivystysaikaan kuvataan suunnitelmassa.

Kunnaneläinlääkärillä tulee olla yhtenäiset kriteerit sille, minkälaiset tapaukset otetaan vireille ja missä aikataulussa ne käsitellään. Ilmoituksia voi tulla suoraan kunnaneläinlääkärille, mutta myös Ruokavirasto välittää saamiaan ilmoituksia kuntayksiköihin käsiteltäviksi.

Kunnaneläinlääkäri laatii tarkastuskertomuksen kaikista suorittamistaan valvonnoista. Kaikki kunnaneläinlääkärin tekemät asiakirjat toimitetaan viipymättä Ruokavirastoon formulalomakkeella. Jos kunnaneläinlääkärillä on syytä epäillä, että eläinten hyvinvointisäädöksiä on rikottu, hänen on viipymättä tehtävä ilmoitus poliisille esitutkintaa varten.

Kiiretoimenpiteisiin ryhtyessään kunnaneläinlääkäri on yhteydessä Ruokavirastoon välirahoituksen varmistamiseksi. Ruokavirasto välirahoittaa eläinten hyvinvoinnista annetun lain (639/2023) 97 § ja 98 § mukaisista kiiretoimenpiteistä aiheutuvia kustannuksia ja perii kustannukset eläinten omistajilta jälkikäteen. Kiiretoimenpiteitä varten kunnaneläinlääkärillä tulee olla tiedossa tarvittavat yhteistyötahot.

Kunnaneläinlääkärin tekemän epäilyyn perustuvan valvonnan jatkovalvonnat ovat tietyiltä osin toimijalle maksullisia.

Keskeinen lainsäädäntö:

Laki eläinten hyvinvoinnista (693/2023)

Eläinten hyvinvoinnista annetun lain nojalla annetut valtioneuvoston asetukset

Valvonta-asetus (EU) 2017/625

Lopetusasetus (EY) N:o 1099/2009

Maa- ja metsätalousministeriön asetus kunnaneläinlääkärin maksullisista suoritteista (päivitetty vuosittain)

Lisätietoa:

Pikantti: [Eläinten hyvinvointi - Eläinten hyvinvointi - Pikantti](#)

MMM: [F-rekisteri - Maa- ja metsätalousministeriö](#)

Priima: <https://my.priimalms.com/id112/course/main/13700380>

Ruokaviraston verkkosivut: [Eläinten hyvinvointi - Ruokavirasto](#)

2.7.2. Luvanvaraisen toiminnan valvonta

Kunnaneläinlääkäri ja kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija valvovat eläinten hyvinvointisäädösten noudattamista kunnan alueella.

Laki eläinten hyvinvoinnista (693/2023) 74 §

Valvontaviranomaisella on oikeus tehdä tarkastus, jos on aihetta epäillä, että eläintä pidetään tai kohdellaan eläinten hyvinvointisäädösten vastaisesti.

Laki eläinten hyvinvoinnista (693/2023) 78 §

Järjestäjä kuvaa suunnitelmassaan, miten luvanvaraisen toiminnan epäilyyn perustuva valvonta järjestetään.

Luvanvaraista toimintaa on eläinten pito eläintarhassa, pysyvässä tai kiertävässä eläinnäyttelyssä tai sirkuksessa. Ruokavirasto myöntää luvat ja tekee niihin liittyvät tarkastukset ja suunnitelmallisen valvonnan. Kunnaneläinlääkäri tekee epäilyyn perustuvan valvonnan.

Luvanvaraisen toiminnan epäilyyn perustuvaan valvontaan liittyen kunnaneläinlääkäri ja kunnan terveydensuojeluvalvontaa tekevä viranomainen voi tehdä eläinten hyvinvoinnista annetun lain mukaisia hallintopäätöksiä eläinten hyvinvoinnista annetun lain (693/2023) 93–99 § mukaisesti.

Toimintaan mahdollisesti liittyvät uusintatarkastukset ovat maksullisia suoritteita.

Keskeinen lainsäädäntö:

Laki eläinten hyvinvoinnista (693/2023)

Maa- ja metsätalousministeriön asetus eläintarhassa ja pysyvässä eläinnäyttelyssä pidettävien eläinten pidolle asetettavista eläinsuojeluvaatimuksista (2/EEO/2003) (eläintarha-asetus)

Eläinlajikohtaiset valtioneuvoston asetukset soveltuvilta osin

Lisätietoa:

Ohjeet ja lomakkeet - luvanvarainen toiminta (Pikantti):

<https://pikantti.ruokavirasto.fi/spaces/ELHYV/pages/223281187/Ohjeet+ja+lomakkeet+-+luvanvarainen+toiminta>

2.7.3. Ilmoituksenvaraisen toiminnan valvonta

Kunnaneläinlääkäri ja kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija valvovat eläinten hyvinvointisäädösten noudattamista kunnan alueella.

Laki eläinten hyvinvoinnista (693/2023) 74 §

Valvontaviranomaisella on oikeus tehdä tarkastus, jos on aihetta epäillä, että eläintä pidetään tai kohdellaan eläinten hyvinvointisäädösten vastaisesti.

Ilman epäilyäkin valvontaviranomaisella on oikeus tehdä tarkastus:

--

2) kotieläinpihassa;

--

5) eläinkilpailussa;

6) eläinnäyttelyssä ja siellä, missä eläimiä muutoin pidetään näytteillä yleisölle tai käytetään esityksissä tai näytöksissä;

7) siellä, missä luonnonvaraisia eläinlajeja tarhataan riistanhoidollisessa tai tuotannollisessa tarkoituksessa;

8) siellä, missä seura- ja harrastuseläimiä pidetään 60 §:ssä tarkoitetulla tavalla ammattimaisesti tai muutoin laajassa mitassa;

9) siellä, missä luonnonvaraisia eläimiä hoidetaan 61 §:ssä tarkoitetulla tavalla;

10) siellä, missä harjoitetaan 67 §:ssä tarkoitettua eläinten lopetukseen liittyvää toimintaa;

--

Laki eläinten hyvinvoinnista (693/2023) 78 §

Järjestäjä kuvaa suunnitelmassaan ilmoituksenvaraisten toimijoiden suunnitelmallisen valvonnan. Suunnitelmassa tulee kuvata, miten alueella olevista ilmoituksenvaraisista toimijoista pidetään kirjaa ja miten uudet ilmoituksenvaraiset toimijat poimitaan eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisteristä, sekä ilmoittaa ilmoituksenvaraisten kohteiden lukumäärä ja suunniteltujen tarkastusten lukumäärä. Lisäksi suunnitelmassa esitetään perusteet ilmoituksenvaraisten toimijoiden tarkastustiheydelle, jos kohteita ei tarkasteta vuosittain, sekä kerrotaan, miten ilmoituksenvaraisen toiminnan epäilyyn perustuva valvonta järjestetään.

Jos kunnaneläinlääkäri suorittaman muun valvonnan yhteydessä tulee ilmi, että kyseessä on eläinten hyvinvointilain tarkoittama ilmoituksenvarainen toiminta, tulee kunnaneläinlääkäriin varmistaa, että toiminnasta on tehty ilmoitus Ruokavirastoon.

Ilmoituksenvaraista toimintaa on valvottava säännöllisesti, mutta kotirauhan piirissä tarkastuksia voidaan tehdä ainoastaan riittävään epäilyyn perustuen. Tavoitteena on tarkastaa toiminta vuosittain. Tavoitteesta voidaan poiketa perustellusta syystä.

Kunnaneläinlääkäri tekee hallintopäätökset valvonnassaan käyttämistään pakkokeinoista.

Ilmoituksenvaraiseen toimintaan mahdollisesti liittyvät uusintatarkastukset ovat maksullisia suoritteita.

Keskeinen lainsäädäntö:

Laki eläinten hyvinvoinnista (693/2023)
Valtioneuvoston eläinlajikohtaiset asetukset

Lisätietoa:

Ruokaviraston ohje ilmoituksenvaraisesta eläintenpidosta <https://www.ruokavirasto.fi/elai-met/oppaat/ilmoituksenvarainen-elaintenpito-ja-muu-toiminta/ilmoituksenvarainen-elai-tenpito-ja-muu-toiminta/>

2.7.4. Muu kunnan valvontaviranomaisen tekemä eläinten hyvinvoinnin valvonta

Kunnaneläinlääkäri ja kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija valvovat eläinten hyvinvointisäädösten noudattamista kunnan alueella.

Laki eläinten hyvinvoinnista (693/2023) 74 §

Valvontaviranomaisen on järjestettävä eläinten hyvinvointisäädösten noudattamisen valvonta niin, että se on laadukasta ja tehokasta. Valvontaviranomaisilla on velvollisuus neuvoin pyrkiä edistämään eläinten hyvinvointia. Eläinten hyvinvoinnin valvonnan järjestämisestä säädetään tämän lain lisäksi valvonta-asetuksessa.

Laki eläinten hyvinvoinnista (693/2023) 76 §

Ruokavirasto voi määrätä virkaeläinlääkärin tekemään tarkastuksen tai tarkastuksia eläinten hyvinvointisäädösten noudattamisen valvomiseksi taikka Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen velvoitteiden täyttämiseksi tai Euroopan unionin lainsäädännön niin edellyttäessä.

Tarkastusta ja näytteenottoa koskevasta virallisesta valvonnasta ja muista virallisista toimita säädetään valvonta-asetuksen 9–15 artiklassa.

Valvontaviranomaisella on oikeus tehdä tarkastus, jos on aihetta epäillä, että eläintä pidetään tai kohdellaan eläinten hyvinvointisäädösten vastaisesti.

Laki eläinten hyvinvoinnista (693/2023) 78 §

Kunnaneläinlääkäri on velvollinen antamaan poliisille, Tullille tai Rajavartiolaitokselle virkapua eläimeen kohdistuvan takavarikon, menettämisseuraamuksen ja eläimen tappamis määräyksen täytäntöönpanossa.

Laki eläinten hyvinvoinnista (693/2023) 90 §

Kunnaneläinlääkäri on Ruokaviraston ohella lopetusasetuksen 18 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu eläinten joukkolopetuksen toimintasuunnitelman laativa viranomainen ja 2 kohdassa tarkoitettu toimintasuunnitelman toteutumista ja eläinten hyvinvointia varmistava viranomainen

Laki eläinten hyvinvoinnista (693/2023) 68 §

*Järjestäjän suunnitelmassa tulee olla kartoitettuna ja arvioituna alueen tuotantoeläinten pito-
topaikat ja tuotantoeläimiä pitävät toimijat. Järjestäjän on kuvattava suunnitelmassaan näi-
den suunnitelmallinen valvonta.*

*Järjestäjän on suunnitelmassaan varattava resurssit Ruokaviraston määräämiin tarkastuksiin
sekä varauduttava toiminnanharjoittajan pyynnöstä tehtävään valvontaan.*

EU:n määräämän ja Ruokaviraston toteuttaman säännöllisen otantavalvonnan piiriin kuuluvat eläinlajit ovat nauta, sika, munintakana, broileri, lammas, vuohi, ankka, hanhi, kalkkuna sekä turkiseläimet. Järjestäjän vuosittaisessa valvontasuunnitelmassa tulee huomioida sekä edellä mainittujen otantavalvonnan piirissä olevien eläinlajien, että otannan ulkopuolisten eläinlajien, kuten vesiviljelyeläinten, tuotantokanien ja villantuotantoon käytettävien alpakoiden valvonta-asetuksen nojalla tehtävä suunnitelmallinen valvonta. Järjestäjän tulee varautua näiden lajien suunnitelmalliseen valvontaan alueellaan.

Ruokavirasto voi eläinten hyvinvoinnista annetun lain (693/2023) 78 §:n nojalla määrätä kunnaneläinlääkärin huolehtimaan siitä, että Ruokaviraston tekemän otantavalvonnan yhteydessä havaittujen laiminlyöntien takia aloitetut hallintopakkotoimet saatetaan loppuun. Ruokavirasto voi myös määrätä kunnaneläinlääkärin tekemään valvontaa esimerkiksi osana erityistä hanketta tai Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen velvoitteiden täyttämiseksi tai Euroopan unionin lainsäädännön niin edellyttäessä.

Joukkolopetukseen liittyvistä toimenpiteistä on Ruokavirastolle ja kunnaneläinlääkäreille säädetty päällekkäisiä tehtäviä. Eri viranomaisten tehtävistä on mahdollista säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella, jota ei ole vielä annettu. Toistaiseksi tarkoituksenmukaiseksi työnjaoksi katsotaan, että Ruokavirasto laatii toimintasuunnitelmat ja kunnaneläinlääkärit valvovat joukkolopetuksia.

Toiminnanharjoittajan pyynnöstä tehtävää valvontaa on esimerkiksi broilerien kasvatustihedden nostamiseen liittyvät tarkastus tai muu elinkeinotoiminnan harjoittamisedellytyksiin liittyvä tarkastus.

Toimivaltaisten viranomaisten on suoritettava virallista valvontaa kaikkien toimijoiden osalta säännöllisesti, riskiperusteisesti ja sopivalla tiheydellä valvonta-asetuksen (EU) 2017/625 9–15 artikloissa tarkemmin säädetyllä tavalla.

Kunnaneläinlääkäri tekee hallintopäätökset valvonnassaan käyttämistään pakkokeinoista. Kunnan valvontaviranomaisen on toimitettava Ruokavirastoon tekemänsä asiakirjat lomakkeella, myös silloin, jos tarkastuksen tulos ei edellytä toimenpiteitä.

Valvonta-asetuksen soveltamisalassa olevan toiminnan valvontaan liittyvät uusintatarkastukset ovat maksullisia suoritteita. Toiminnanharjoittajan pyynnöstä tehtävä valvonta on maksullista.

Keskeinen lainsäädäntö:

Laki eläinten hyvinvoinnista (693/2023)

Eläinlajikohtaiset valtioneuvoston asetukset
Valvonta-asetus (EU) 2017/625
Lopetusasetus (EY) N:o 1099/2009

2.7.5. Eläinten kuljetuksen valvonta

Kunnaneläinlääkäri valvoo eläinkuljetusasetuksen sekä eläinten kuljetuksesta annetun lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista toimialueellaan.

Kunnaneläinlääkäri voi tehdä toimialueellaan pitkien kuljetusten reittisuunnitelmia koskevia tarkastuksia ja muita reittisuunnitelmia koskevia toimenpiteitä kuljetuksissa, joita tehdään toistuvasti samaan määräpaikkaan saman toimijan toimesta.

Lisäksi Ruokavirasto voi yksittäistapauksessa määrätä kunnaneläinlääkärin tekemään reittisuunnitelmia koskevia tarkastuksia ja muita reittisuunnitelmia koskevia toimenpiteitä.
Laki eläinten kuljetuksesta (1429/2006) 26 §

Ruokavirasto voi määrätä virkaeläinlääkärit tekemään tarkastuksen tai tarkastuksia eläinten kuljetusta koskevien säädösten noudattamisen valvomiseksi taikka Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen velvoitteiden täyttämiseksi tai Euroopan unionin lainsäädännön niin edellyttäessä.

Laki eläinten kuljetuksesta (1429/2006) 28 §

Eläinkuljetusasetuksessa tarkoitettua hyväksymistodistusta pitkiin kuljetuksiin käytettävälle maatiekuljetusvälineelle haetaan Ruokavirastolta. Eläinkuljetusasetuksessa edellytetyn tarkastuksen kuljetusvälineelle suorittaa Ruokavirasto tai Ruokaviraston määräämä virkaeläinlääkäri.

Laki eläinten kuljetuksesta (1429/2006) 19 §

Järjestäjä kuvaa suunnitelmassaan, miten järjestetään Ruokaviraston määräämä ja valvonta eli esimerkiksi eläinkuljettajalupiin liittyvät eläinkuljetusvälineiden tarkastukset ja mahdollisiin kuljetusotantatarkastuksiin osallistuminen. Järjestäjä kuvaa, miten reittisuunnitelmiin liittyvä valvonta hoidetaan. Lisäksi järjestäjä kuvaa suunnitelmassaan, miten mahdollinen epäilyyn perustuva eläinkuljetusten valvonta järjestetään.

Kunnaneläinlääkäri tarkastaa tarvittaessa Ruokaviraston määräyksestä eläinkuljetusvälineet ennen eläinkuljettajaluvan tai hyväksymistodistuksen myöntämistä. Ruokavirasto voi määrätä kunnaneläinlääkärin tekemään tarkastuksia esimerkiksi poroaidalla, kun eläimiä lastataan eläinkuljetusajoneuvoon, tai osallistumaan yhteistarkastuksiin (otanta) Ruokaviraston, poliisin ja Tullin kanssa.

Kunnaneläinlääkäri tekee reittisuunnitelmien varmentamisia kuljetuksissa, joita sama toimija tekee toistuvasti samaan määräpaikkaan ennen Traces-todistuksen myöntämistä. Samalla

hän tarkastaa eläinten kuljetuskuntoisuuden. Kunnaneläinlääkäri voi Ruokaviraston määräyksestä varmentaa reittisuunnitelman myös muissa yksittäisissä kuljetuksissa.

Epäilyyn perustuvan eläinkuljetusten valvonnan osalta kunnaneläinlääkärille voi tulla satunnaisesti ilmoituksia eläinkuljetuksia koskevista epäkohdista. Useimmiten tällainen ilmoitus tulee poliisilta, joka voi pyytää kunnaneläinlääkärin paikalle.

Kunnaneläinlääkäri tekee hallintopäätökset valvonnassaan käyttämistään pakkokeinoista.

Lupamaksut ja hyväksymistodistusten maksut ovat Ruokaviraston maksullisia suoritteita ja näiden myöntämiseen liittyvät kunnaneläinlääkärin tekemät tarkastukset sisältyvät lupamaksuun.

Keskeinen lainsäädäntö:

Euroopan neuvoston asetus (EY) N:o 1/2005 eläinten suojelusta kuljetuksen ja siihen liittyvien toimenpiteiden aikana (eläinkuljetusasetus)

Laki eläinten kuljetuksesta (1429/2006)

Lisätietoa:

Kaupalliset eläinkuljetukset maanteilla

https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/tietoa-meista/asiointi/oppaat-ja-lomakkeet/viljelijat/elainten-pito/elainten-suojelu-ja-kuljetus/kaupalliset_elainkuljetukset_maanteilla_fi.pdf

Ruokaviraston ohje kaupallisten eläinkuljetusten eläinsuojelutarkastuksista

https://pikantti.ruokavirasto.fi/spaces/ELHYV/pages/223281245/Ohjeet+ja+lomakkeet+-+el%C3%A4inten+kuljetus?preview=/223281245/267845772/Ohje_el%C3%A4inkuljetustarkastus.pdf

Ruokaviraston ohje hallinnollisten pakkokeinojen käytöstä eläinkuljetusten valvonnassa

https://pikantti.ruokavirasto.fi/spaces/ELHYV/pages/223281245/Ohjeet+ja+lomakkeet+-+el%C3%A4inten+kuljetus?preview=/223281245/274464871/ohje_pakkokei-not_el%C3%A4inten_kuljetuksessa_korjattu.pdf

2.8. Ehdollisuuden valvonta

Ehdollisuuden vaatimusten noudattaminen on EU:n viljelijöille maksamien suorien tukien ja tiettyjen EU:n osittain rahoittamien tukien täysimääräisen maksamisen edellytyksenä.

Ehdollisuuden valvonta sisältää muun muassa kiellettyjen aineiden, eläin- ja kasvipörräisten elintarvikkeiden ja rehujen tuotantohygienian sekä eläinten hyvinvoinnin valvonnan. Ruokavirasto ja elinvoimakeskukset toteuttavat näitä koskevat otantavalvonnat maataloilla.

Ruokavirasto tekee ehdollisuuden valvontaa myös perusvalvonnan laajennuksina toisen viranomaisen tarkastusten perusteella mm. seuraavista valvonnoista:

- eläinten hyvinvoinnin valvonta
- maitohygieniatarkastukset
- salmonellavalvonta
- munantuotantotilojen hygieniavalvonta
- eläinlääkejäämien valvontaohjelman mukainen valvonta
- kasvinsuojeluaineiden jäämävalvontaohjelman mukainen valvonta
- lääkekirjanpidon valvonta.

Kunnaneläinlääkäreiden ja kunnan elintarvikevalvontaviranomaisten on tehtävä tarkastuksiin liittyvät asiakirjat riittävän tarkasti, jotta laajennuksia ehdollisuuden valvontoihin voidaan tehdä. Kunnan on varmistettava, että tarkastuskertomukset lähetetään Ruokavirastoon heti niiden valmistuttua.

OSA 3 TIETOJÄRJESTELMÄT JA TIEDONHALLINTA

Järjestäjä varaa riittävät resurssit tietojärjestelmien käyttöön ja varmistaa niiden käytön osaamisen. Järjestäjä varmistaa, että työntekijöillä on riittävät käyttöoikeudet.

Tässä luvussa esitellään Ruokaviraston tietojärjestelmiä, joita kunnaneläinlääkärit tai kunnat käyttävät eläinten terveyteen ja hyvinvointiin liittyvissä tehtävissä. Lisäksi esitellään Oikeusrekisterikeskuksen eläintenpitokieltorekisteri sekä Euroopan komission TRACES-järjestelmä. Käyttöoikeuksia Ruokaviraston järjestelmiin haetaan Pääsynhallinta-sovelluksessa, jonka käytöstä on ohjeet Pikantissa. Ruokaviraston tietojärjestelmiin ja muihin tietoaaineistoihin sovelletaan lakia ruokahallinnon tietovarannosta (560/2021). Laissa säädetään muun muassa tietojen luovutuksesta ja hallinnonalan viranomaisten keskinäisestä tietojenvaihdosta. Lain mukaan Ruokavirasto, elinvoimakeskus ja kunta ovat ruokahallinnon tietovarantojen yhteisrekisterinpitäjiä.

ELTE- kokonaisuus

ELTE- järjestelmä mahdollistaa viranomaistietojen hallinnoimisen ja raportoinnin sähköisesti. Lakisääteisesti vastustettavan eläintautiepidemian kokonaishallinta, yksittäisten eläintautiepäilyjen ja -tapausten ilmoittaminen ja taudintorjuntatoimet. Niin yksittäisen pitopaikan eläintautitilanne kuin hallinnollisen alueen tai koko maan eläintautitilannekuva on helppoa hahmottaa. ELTE- järjestelmässä luodaan rajoitusvyöhykkeet kartalle sekä haetaan vyöhykkeillä sijaitsevat tarkastuskohteet, joilla on taudille herkkiä eläinlajeja. Eläintautien leviämisen estämiseksi annettavat rajoittavat määräykset luodaan ELTE-järjestelmässä. Raporttien ja listojen hakeminen tietyn alueen eläintenpitopaikoista esimerkiksi kunnan resurssitarpeen kartoitusta varten tai ennalta ehkäisevien toimien suunnittelua tai varautumista varten on mahdollista kaikille käyttäjryhmille. Käyttäjinä ovat ruokavirastolaiset ja kunnaneläinlääkärit. Kunnaneläinlääkärin käyttöoikeuksilla pääsee avaamaan tautiepäilyjä ja muokkaamaan pitopaikan toimenpiteitä omalla virka-alueellaan. Katseluoikeudet on koko maahan ja tilannekuvaan.

Vuoden 2027 alussa on tarkoitus ottaa käyttöön ELTE-järjestelmässä eläintautien kuukausi-ilmoitukset kunnaneläinlääkäreille. Tämä mahdollistaa kuukausittain ilmoitettavien eläintautien seurannan ajantasaisemman tilannekuvan eläinlääkäreille ja ajan myötä eläinten omistajille.

ELTEssä hallinnoidaan myös eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin puutehavaintojen ja niiden perustella määrättäviä siirtokieltoja. Pääasialliset käyttäjät ovat elinvoimakeskusten tarkastajat, Ruokavirasto sekä kunnaneläinlääkärit. ELTE- järjestelmässä annetaan rajoittavia määräyksiä ja asetetaan yksilöeläinten siirtokieltoja, jotka välitetään eläinrekisterien kautta toimijoille (esim. teurastamoiden rekisterikyselyt). Kunnaneläinlääkärit voivat tarvittaessa tallentaa tarkastuksen puutteita.

ELTE-järjestelmässä ovat myös eläinkuljettajarekisteri ja näihin liittyvät pätevyys- ja kuljettajaluvat. Lupien katselu on mahdollista kunnaneläinlääkäreille.

ELTE-järjestelmän osana on EU-eläinlääkeasetuksen edellyttämän eläinlajikohtaisen mikrobilääkkeiden käyttötiedon kerääminen. Mikrobilääketiedot toimitetaan joko praktisoivien eläinlääkäreiden potilastietojärjestelmistä rajapinnan kautta tai Vetportti-sovellukseen käsin kirjaamalla. Mikrobilääkkeiden käyttötiedon kerääminen aloitettiin 1.4.2022 ja vuoden 2023 aikana kerätty tieto nautojen, sikojen, kanojen ja kalkkunoiden mikrobilääkkeiden käytöstä raportoidaan EU:lle. Vuoden 2026 alusta raportoidaan lisäksi hevosten mikrobilääkkeiden käyttötietoa EU:lle.

Ruokavirasto ylläpitää rekisteriä eläinlääkäriammattin harjoittajista. Rekisteriin lisäämisen yhteydessä kukin eläinlääkäriammattin harjoittaja saa yksilöivän tunnusnumeron. Rekisteriin tallennetaan myös tieto ammatinharjoittamisoikeuden rajoittamisesta. Ruokaviraston ylläpitämästä eläinlääkärirekisterin julkisesta tietopalvelusta voi kuka tahansa tarkistaa nimen tai tunnusnumeron perusteella, onko eläinlääkäriammattin harjoittajalla voimassa oleva ammatinharjoittamisoikeus, ja onko tätä oikeutta rajoitettu. Eläinlääkärirekisterin asiointisovelluksessa eläinlääkäriammattin harjoittaja voi tarkastella omia eläinlääkärirekisteriin tallennettuja tietojaan sekä päivittää mm. yhteystietoja sekä työpaikan tietoja. Asiointisovellus siirrettiin Vetporttiin vuoden 2025 alussa.

ELTE-järjestelmästä löytyy myös rekisteri eläinlääkäripalvelun tuottajista. Kunnallisen virkaeläinlääkäriin on mahdollista hakea lukuoikeus tähän rekisteriin. Rekisteriä pidetään eläinlääkintähuoltolain nojalla yksityisistä eläinlääkäripalvelun tuottajista sekä järjestäjien ja yliopiston toiminnasta. Ruokavirasto antaa jokaiselle yksityisen eläinlääkäripalvelun tuottajan, järjestäjän tai yliopiston ilmoittamalle kiinteälle toimipaikalle tunnusnumeron. Jos yksityisellä eläinlääkäripalvelun tuottajalla ei ole kiinteää toimipaikkaa, tunnusnumero annetaan palveluntuottajalle. Rekisteristä löytyvät tällä hetkellä (syyskuu 2026) tiedot yksityisistä eläinlääkäripalvelun tuottajista. Tavoitteena on, että järjestäjien toimipaikkojen tiedot siirretään rekisteriin suoraan VYHA-järjestelmästä vuoden 2026 aikana. Samassa yhteydessä järjestäjien toimipaikoille annetaan tunnusnumerot.

Ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkötietojen hallintajärjestelmä (VYHA)

VYHA-järjestelmällä hallinnoidaan ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkötietoja sekä valvonnan toteutumiseen liittyvää raportointia. Valvontayksiköt tallentavat itsenäisesti tiedot sovellukseen. Eläinlääkintähuollon osalta tallennetaan mm. suunnitelma eläinlääkäripalveluiden järjestämisestä sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan järjestämisestä alueella, tiedot kunnallisten eläinlääkäripalveluiden toimipaikoista, kunnaneläinlääkäreiden määrät, resurssit sekä vuosittain toteutuneet käyntimäärät pieneläinten ja tuotantoeläinten osalta.

Formulalomakkeet

Formulalomakkeiden tarkoitus on yhtäältä tuottaa tilastotietoa kunnallisen valvontaviranomaisen tekemistä valvonnoista ja toisaalta toimia tietoturvallisena tapana toimittaa valvonasta syntyneet asiakirjat Ruokavirastoon. Tilastotieto on tärkeää valvonnan rahoituksen turvaamiseksi ja resurssien suuntaamiseksi tarkoituksenmukaisesti. Tämän vuoksi myös muiden kuin eläinten hyvinvoinnin valvonnan asiakirjat tulee toimittaa oikein täytetyn formulalomakkeen kautta. Valvontaeläinlääkäreitä on ohjeistettu tekemään erilliset asiakirjat eri

lainsäädäntöjen nojalla tehdyistä valvonnoista ja lähettämään nämä formulalla jokainen erikseen. Jos kuitenkin samaan asiakirjaan on sisällytetty useiden lainsäädäntöjen asiat, tulee se lähettää jokaisen lainsäädännön valvonnan tiedoilla. Tällöin sama asiakirja voidaan joutua lähettämään useita kertoja.

Ympäristöterveydenhuollon valvontayksiköiden asiakirjojen toimituslomakkeelle on laadittu myös täyttöohje, jotta saatava tieto olisi mahdollisimman käyttökelpoista tilastointiin. Tätä ohjetta tulee noudattaa. Ohje löytyy Pikantista.

Ruokaviraston formulalomakkeita on kunnilla käytössä neljä.

- [Ympäristöterveydenhuollon valvontayksiköiden asiakirjojen toimitus](#)
- [Ympäristöterveydenhuollon valvontayksiköiden valvontayritys](#)
- [Vireillä olevan asian täydentäminen tai Ruokaviraston yhteydenottoon vastaaminen](#)
- [Turkistarhojen bioturvatarkastusten raportointi](#)

Ruokavirasto on uusimassa formulalomakkeita vuoden 2027 aikana. Lomakkeille tehdään samassa yhteydessä korjauksia ja sisältömuutoksia. Näillä muutoksilla pyritään palvelemaan paremmin tilastointitarpeita ja helpottamaan kunnallisen viranomaisen työtä valvonnan raportoinnissa. Uudet lomakkeet on tarkoitus saada käyttöön 2028 alusta.

Eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisteri (EPR)

EPR on maaeläinten sekä sukusolujen ja alkioden pitopaikkojen rekisteröintiin tarkoitettu tietojärjestelmä. Toimijan on rekisteröitävä pitopaikkansa ja eläintenpitoilmoituksensa ennen eläintenpidon aloittamista sekä pidettävä rekisteritietonsa ajan tasalla. Tietojärjestelmään tallennetaan myös ilmoituksenvarainen eläintenpitotoiminta sekä haaskaruokintapaikat.

EPR:n viranomaissovelluksen käyttöoikeudella toimivaltainen viranomainen voi tarkastella sekä muokata rekisteritietoja. Kunnaneläinlääkäri valvoo EPR:n rekisteritietojen perusteella, että pitopaikat ja eläintenpitotoiminta on rekisteröity sekä tiedot ovat ajan tasalla lainsäädännön mukaisesti. Kunnaneläinlääkäri on ruokahallinnon tietovarantolain (560/2021) mukainen yhteisrekisterinpitäjä ja siten kunnaneläinlääkärit voivat ylläpitää EPR:n rekisteritietoja.

Kunnaneläinlääkäriin tulee tallentaa haaskaruokintapaikan rekisteröintitiedot EPR:n haaskaruokintapaikkarekisteriin silloin, kun toimija toimittaa rekisteröintitiedot paperilomakkeella.

Käyttäjiä ovat kunnaneläinlääkärit, Ruokavirasto, Elinvoimakeskukset sekä kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset.

Lisätietoa eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisteristä: www.ruokavirasto.fi/elaimet/elaintenpito-tunnistaminen-ja-rekisterointi/elaintenpitajarekisteri/elaintenpitaja--ja-pitopaikkarekisterin-ohje/elaintenpitaja--ja-pitopaikkarekisterin-ohje/

Eläintunnistustietojärjestelmä

Eläintunnistustietojärjestelmä on nauta-, lammas-, vuohi- ja sikaeläinten tunnistamiseen ja rekisteröintiin sekä tapahtumien, eläinmäärien ja siirtojen ilmoitusten tekemiseen, seurantaan ja tunnistimien tilaukseen tarkoitettu järjestelmä. Ilmoituksia tekevät eläintenpitäjät, teurastamot ja eläinvälittäjät. Eläintunnistustietojärjestelmän avulla voidaan tehdä nautojen, lampaiden ja vuohien tunnistintilausten lisäksi myös muita yksilöllisiä tunnustilauksia (esim. hevos-, kameli- ja hirvieläinten yksilölliset tunnistuskoodit) sekä rekisterikyselyitä (teurastamot ja viranomaiset).

Eläintunnistustietojärjestelmän tietoja hyödynnetään myös muissa järjestelmissä ja on joidenkin tietojen osalta selattavissa seuraavissa sovelluksissa kuten tukisovellus, ELTE, Vipupalvelu, Eläinvalvontasovellus (toimii osana tukisovellusta), Nettiktras, Minun maatilani, Sikava ja Naseva. Nauta, lammas- ja vuohirekisteri ovat Paimenessa. Sikarekisterin uudistus sekä siirto Paimeneen toteutetaan vuoden 2027 aikana.

Eläintunnistustietojärjestelmän tiedot ovat tärkeitä elintarviketurvallisuuden varmistamisessa, eläinten jäljittämässä eläintautien torjunnassa sekä lisäksi niitä hyödynnetään maatalouden tukien maksujen perusteena.

Eläintunnistustietojärjestelmään eläintenpitäjät ilmoittavat nauta- lammas- ja vuohieläinten tiedot, kuten EU-tunnus, syntymäaika, sijaintitieto, rotu, sukupuoli, emätieto, omistajatiedot sekä tapahtumailmoitukset. Sikaeläinten osalta ilmoitetaan siirrot, ostot, myynnit sekä eläinmääräilmoitukset. Näiden lisäksi teurastamot ja välittäjät tekevät teurastus- ja välitysilmoitukset sekä sikojen ostot teurastamoon ilmoituksia. Teurastamot tekevät myös eläintenpitäjän valtuuttamana eläinten poistoilmoituksia. Hävityslaitokset tekevät hävitysilmoituksia keräämistään kuolleista eläimistä, joten jokaisen elintarvikeketjun ulkopuolellekin jääneen yksilöeläimen jäljitettävyyden varmistetaan.

Paimenen ja sikarekisterin viranomaissovelluksen käyttöoikeudella toimivaltainen viranomainen kuten kunnaneläinlääkäri voi selata tietoja, joita tarvitsee eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin valvonnassa. Käyttöoikeuksien hallinnointi eläinrekistereihin tapahtuu Pääsynhallinnan kautta. Kunnaneläinkääreille myönnetään selausoikeudet Paimeneen ja ETJ-sikarekisteriin.

Korjaavien ilmoitusten tekeminen on aina viime kädessä eläintenpitäjän vastuulla eli viranomaisen tulee aina ensisijaisesti ohjata toimija tekemään ilmoitukset itse. Estettä ei kuitenkaan ole sille, että valvontaviranomainen tapauskohtaisen harkinnan perusteella tekee rekisteri-ilmoituksia toimijan puolesta, jos valvontaviranomainen katsoo sen tarkoituksenmukaisimmaksi ratkaisuksi ja siihen on perusteltu syy, kuten pitopaikan tietojen saattaminen ajan tasalle eläintautiepidemiassa tai eläinsuojelutapausten tyhjennysten yhteydessä. Tällöin ilmoitukset tehdään Ruokaviraston eläinrekisterien asiakaspalvelun kautta.

Koirarekisteri

Koirarekisteri on Ruokaviraston järjestelmä, johon tallennetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa koirien tunnistamisesta ja rekisteröinnistä (68/2022) säädetyt tiedot koirasta ja koiran haltijasta. Koirien haltijat tallentavat koirarekisteriin lainsäädännön edellyttämät

tiedot. Lisäksi rekisteriin ilmoitetaan ensisijaisesti haltijan toimesta tiedot haltijanvaihdoksista ja koirien kuolemasta, katoamisesta, löytymisestä tai maasta muutosta.

Kunnaneläinlääkärit käyttävät koirarekisteriä koirien merkinnän ja rekisteröinnin, hyvinvoinnin ja maahantuonnin valvontaan. Kunnaneläinlääkäreille myönnetään järjestelmään selaaja-oikeus. Muita käyttäjiä ovat Ruokavirasto, Elinvoimakeskukset sekä Tulli. Lisäksi Poliisi voi käyttää rekisteriä eläinten hyvinvoinnin valvontaan. Lisäksi koirarekisteriä käyttävät rajatuin oikeuksin kuntien kanssa sopimussuhteessa olevat löytöeläintoimijat.

Kunnaneläinlääkäri ei voi muokata koirarekisterin tietoja, vaan mahdollisista muutoksista tulee ilmoittaa koirarekisterin asiakaspalveluun, joka tekee muutokset.

Ohjeistusta koirarekisterin käyttöön ja asiakaspalvelun yhteystiedot löytyvät pikantista:

<https://pikantti.ruokavirasto.fi/spaces/MJR/pages/228884763/Koirien+tunnistaminen+ja+rekister%C3%B6inti>

Vesiviljelyrekisteri

Vesiviljelyrekisteri on Ruokaviraston omistama vesiviljelyeläinten pitäjien ja pitopaikkojen rekisteröintiin tehty järjestelmä. Vesiviljelyrekisteri on Maa- ja metsätalousministeriön omistaman Kaveri-järjestelmän osa. Vesiviljelyrekisteri tullaan uudistamaan lähivuosina. Sovelluksella rekisteröidään kaikki kalojen, rapujen ja simpukoiden pitäjät joitain yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta. Vesiviljelyn pitopaikat ovat käytettävissä Vesiviljelyrekisteri -sovelluksessa. Käyttöoikeuksia haetaan Pääsynhallinnan kautta.

Eläintenpitokieltorekisteri

Eläintenpitokieltorekisteri on Oikeusrekisterikeskuksen omistama ja ylläpitämä rekisteri, joka sisältää tiedot tuomioistuinten rikoslain nojalla määräämistä eläintenpitokielloista. Rekisterissä on tiedot voimassa olevista eläintenpitokielloista manner-Suomen alueella. Ahvenanmaa ylläpitää omia tietojaan erillisessä rekisterissä. Ruokavirasto ylläpitää eläintenpitokieltorekisteriin teknistä käyttöyhteyttä, jota kautta kunnaneläinlääkärit ja kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavat viranhaltijat voivat selata eläintenpitokieltorekisterin tietoja valvoessaan eläinten hyvinvointisäädösten noudattamista kunnan alueella. Selausoikeutta haetaan Ruokaviraston Pääsynhallinnan kautta (sovellusoikeus: Eläintenpitokieltorekisteri – Eläintenpitokieltorekisterin tietojen selaaja). Oikeusrekisterikeskuksen ja Ruokaviraston järjestelmän välisestä käyttöyhteydestä ollaan luopumassa lähivuosina, minkä jälkeen Oikeusrekisterikeskus tarjoaa eläinten hyvinvoinnista annetun lain mukaisille valvontaviranomaisille katseluyhteyden eläintenpitokieltorekisterin tietoihin suoraan oman viranomaisportaalinsa kautta.

TRACES (Trade Control and Expert System)

TRACES on komission ylläpitämä, internetissä toimiva järjestelmä mm. elävien eläinten ja eläinperäisten tuotteiden jäljitettävyyden ja valvonnan varmistamiseksi EU:n jäsenvaltioiden välisissä siirroissa (sisämarkkinakauppa), tuonnissa EU:n ulkopuolisista maista sekä viennissä EU:n ulkopuolisiin maihin.

Kunnaneläinlääkäri laatii järjestelmässä elävien eläinten ja sukusolujen sisämarkkinakaupassa vaadittavat terveystodistukset ja valvoo alueelleen saapuvia eriä sekä täyttää tarvittaessa terveystodistuksen valvontaosion.

Kunnaneläinlääkäri tekee kuittaukset TRACES-järjestelmässä CHED-P -dokumentin osaan III eläinlääkinnällisessä rajatarkastuksessa hänen valvonnassaan olevallaan laitokseen monitoroitujen tuotteiden saavuttua määränpäähän ja toimijan siitä ilmoitettua laitosta valvovalle kunnaneläinlääkärille.

Sivutuotealan laitosta valvovien kunnaneläinlääkärien velvollisuus on seurata, että laitokselle tulevat eläinperäistä sivutuotetta sisältävät erät kuitataan vastaanotetuiksi TRACES-järjestelmässä laitoksen toimesta. Eläinperäisten sivutuotteiden sisämarkkinakaupan valvonnan osalta sivutuotevalvontasuunnitelmassa määritellään prosenttiosuudet suoritettaville asiakirjatarkastuksille, tunnistustarkastuksille ja fyysisille tarkastuksille.

Lisäksi kunnaneläinlääkäri laatii viennissä tarvittavat terveystodistukset niissä tapauksissa, joissa EU ja vientimaa ovat sopineet järjestelmän käytöstä.

LIITE 1. Eläinlääkintähuollon valvonnan painopistealueet

KEHITTÄMIS TEEMA	PAINOPISTE	2025	2026	2027	2028
Valmius, va- rautuminen ja huoltovar- muus					
Vastuullisuus ja kestävyys					
	Sivutuotteiden jäljitettävyys	- kunnaneläinlää- kärien sivutuote- valvonnassa kiin- nitetään erityistä huomiota siihen, että laitokseen tulevat, käsitel- tävät ja lähtevät sivutuotteet ovat aina jäljitettä- vissä eteen- ja taaksepäin, sivu- tuotteiden mer- kinnät täsmää- vät, saapuva ta- vara täsmää kau- pallisten asiakir- jojen kanssa, ja laitos varmistaa, että sivutuot- teita vastaanot- tavalla taholla on oikeus ottaa vas- taan kyseisiä si- vutuotteita. - AVIt varmistavat valvontojen to- teutumisen ja tarkastuspöytä- kirjojen saannin.			
	Turkistarhojen lin- tuinfluenssan val- vonta ja seuranta	Ruokavirasto valmis- telee valtakunnallisen seurantasuunnitel- man ja tautisuojaus- asetuksen ohjeistuk- sen. AVI vastaa alueelli- sestä ohjauksesta. Kunnaneläinlääkärit toteuttavat tarkastus- ja näytteenottokäyn- nit.			
	Eläinlääkärien lää- kitsemisvalvonta	Ruokavirasto valmis- telee valtakunnallisen			

KEHITTÄMIS TEEMA	PAINOPISTE	2025	2026	2027	2028
		suunnitelman ja ohjeistuksen. Avi vastaa alueellisesta ohjauksesta ja tarkastuskäynneistä. Eläinlääkäreiden valvonnassa keskitytään erityisesti • lääkkeiden varalle luovutuksen ehtojen täyttämiseen • väärinkäyttöön soveltuvien lääkkeiden hankkimiseen ja vastaanotolta luovuttamiseen • Antibioottien käyttötietojen toimittamisen tarkastaminen osana valvontaa			
Teknologia ja tieto					
	Eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisteröinnin valvonnan tehostaminen	• Kunnaneläinlääkäri tarkistaa rekisteröintiasiat muiden tilakäyntien yhteydessä. AVI valvoo rekisteröintiä myös hallinnollisin tarkastuksin.			
Erityiset painopisteet/ tehostamistarvetta aiempien tulosten perusteella	Siipikarjan salmonellavalvonnan tehostaminen	• Aluehallintovirasto seuraa alueellaan aktiivisesti salmonellavalvonnan toteumaa ja tarvittaessa lisää alueellista ohjausta toteuman parantamiseksi • Aluehallintovirasto varmistaa tarkastuskäyntien dokumentoinnin, jotta tarkastuskäyntien toteumasta saadaan luotettavaa tietoa • Aluehallintovirasto seuraa			

KEHITTÄMIS TEEMA	PAINOPISTE	2025	2026	2027	2028
		tehostetusti tarkastuskertomusten laatua ja sitä kautta tarkastusten laatua ja lisää tarvittaessa alueellista ohjausta Kunnaneläinlääkärit toteuttavat tarkastuskäynnit MMMa 316/2021 mukaisesti			
	Avin ympäristöterveydenhuollon tehtävien siirtymisen Ruokavirastoon	Varmistetaan toiminnan ja tiedonhallinnan jatkuminen ja sujuva siirtyminen, kun tehtävät siirtyvät AVEista Ruokavirastoon	Ruokavirasto varmistaa toiminnan ja tiedonhallinnan jatkumisen ja sujuvan siirtymisen Kunnat varmistavat uuden eläinlääkintähuoltolain vaatimusten toteutumisen eläinlääkäripalvelujen järjestämisessä		
	Eläintautiseurannan tehostaminen, pitopaikoissa toteutettava näytteenotto			Ruokavirasto valmistelee valtakunnallisen suunnitelman ja alueellisen ohjeistuksen sekä seuraa tehostetusti alueellista toteumaa. Kunnaneläinlääkärit toteuttavat näytteenoton ohjeistuksen mukaisesti.	
	Avi-kohtainen painopiste – aihe, joka tarvitsee alueella erityistä panostusta				

LIITE 2. Resurssitarpeen arviointi

Järjestäjän tulee tehdä resurssitarvearvio eläinlääkäripalveluista ja eri sektorien valvontatehtävistä. Arvion pohjaksi kirjataan tiedot järjestäjän alueen eläinmääristä, eläinten pitopaikkojen ja eri valvontakohteiden lukumääristä. Lukumäärät ja resurssitarvearviot voidaan täyttää tähän tai järjestäjän omalle pohjalle, joka sisältää vastaavat tiedot. Tiedot liitetään järjestäjän suunnitelmaan.

1. Eläinmäärät kunnan alueella:

a. Tuotantoeläintilat (lkm)

- nautojen pitopaikat
- sikojen pitopaikat
- lampaiden- ja vuohien pitopaikat
- siipikarjan pitopaikat
- vesiviljelypitopaikat
- turkistarhat
- tarhatun riistan pitopaikat
- mehiläistarhat
- muut tuotantoeläinyksiköt (kuten tuotantokanien ja villantuotantoon käytettävien alpakoiden pitopaikat)

b. Seura- ja harraste-eläimet (lkm)

- arvio lemmikkien määrästä
- hevosten pitopaikat

2. Eläinlääkäripalvelut

a. Terveystenhuoltosopimukset

Nauta

Terveystenhuoltosopimusten osuus (% kaikista nautojen pitopaikoista)

Pitopaikat, joilla terveystenhuoltosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa (lkm)

Sika

Terveystenhuoltosopimusten osuus (% kaikista sikojen pitopaikoista)

Pitopaikat, joilla terveystenhuoltosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa (lkm)

Siipikarja

Terveystenhuoltosopimusten osuus (% kaikista siipikarjan pitopaikoista)

Pitopaikat, joilla terveystenhuoltosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa (lkm)

Muut terveystenhuoltosopimukset

Pitopaikat, joilla terveystenhuoltosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa (lkm)

Terveystenhuoltotyön resurssitarve, htv

b. Muut kunnan eläinlääkäripalvelut, arvio palvelutarpeesta

Käynnit pitopaikoissa (muu kuin terveystenhuolto)

- käynnit virka-aikana (lkm)
- käynnit päivystysaikana (lkm)

Käynnit vastaanotolla

- käynnit virka-aikana (lkm)
- käynnit päivystysaikana (lkm)

Kunnan eläinlääkäripalveluiden resurssitarve, htv

3. Eläinten terveyden valvonta

a. Pakollinen zoonoosivalvonta ja vapaaehtoinen terveystarkkailu

Salmonellavalvontaan kuuluvat pitopaikat (lkm)

- siipikarjan salmonellavalvontaohjelmaan kuuluvat pitopaikat
- uudistuseläimiä tuottavat sikojen pitopaikat
- sikojen pitopaikat, jossa on sperman keräysaseman toimintaan liittyvä karanteenitila
- pitopaikat, jotka toimittavat nautoja keinosiemennysasemille
- nautojen pitopaikat, jossa on sperman keräysaseman toimintaan liittyvä karanteenitila
- raakamaitoa luovuttavat nautojen pitopaikat

Vapaaehtoiseen terveystarkkailuun kuuluvat pitopaikat (lkm)

- MV / CAE
- BKD

b. Muu eläinten terveyden valvonta

- turkistarhojen lukumäärä (MMM 14/2024)
- ulkona pidettävien sikojen pitopaikkojen määrä (MMM 404/2021)
- hyväksyttyjen vesiviljelypitopaikkojen määrä
- hyväksyttyjen pitopaikkojen määrä (sperman keräysasemat, alkioiden keräys- ja tuotantoryhmien sekä nautojen siemennesteen varastointikeskukset)
- sisämarkkinasiirtoja tekevien pitopaikkojen lukumäärä
- vienti- ja tuontitoimijoiden lukumäärä
- eläinten laittomien maahantuontien lukumäärä edellisen vuoden lukumäärän perusteella

Eläinten terveyden valvonnan resurssitarve, htv

4. Sivutuotevalvonta

- Resurssitarvearviossa on huomioitava hyväksytyt ja rekisteröidyt sivutuotekohteet, lukumäärä ja niiden valvontaan tarvittava resurssi
- Resurssitarvearviossa on arvioitava raatojen ja kotiteurastuksen sivutuotteiden hävityksen suunnitelmallisen ja akuutin valvonnan resurssitarve
- haaskatoiminnan toimipaikkojen lukumäärä
- Resurssitarvearviossa huomioidaan mahdollinen turkiseläinten lajinsisäisen käytön valvonnan resurssitarve
- Arvioissa tulee huomioida mahdollinen sisämarkkinakaupan, sivutuotteiden tuonnin ja viennin valvonnan resurssitarve.

Sivutuotevalvonnan resurssitarve, htv

5. Eläinten hyvinvoinnin valvonta

a. Ilmoituksenvaraiset kohteet (lkm)

- ammattimainen tai laajamittainen koirien pito
- ammattimainen tai laajamittainen kissojen pito
- hevostallit
- luonnonvaraisten eläinten riistanhoidolliset ja tuotantotarhat
- eläinkaupat
- eläinhoitolat
- kotieläinpihat
- luonnonvaraisten eläinten hoitolat

b. Epäilyyn perustuvat eläinten hyvinvointitarkastukset (lkm)

- arvio edellisvuosien tarkastusmäärien perusteella

c. Ruokaviraston määräämät tarkastukset

- arvio edellisvuosien tarkastusmäärien perusteella

Eläinten hyvinvoinnin valvonnan resurssitarve, htv

6. Eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin valvonta

- eläinten tunnistamista ja rekisteröintiä koskevien säännösten noudattamisen valvonta tuotantoeläimillä ja seura- ja harraste-eläimillä

Eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin valvonnan resurssitarve, htv

6. Eläinten lääkitsemisen valvonta

- tarkastusten lukumäärä arvioidaan edellisvuosien tarkastusmäärien perusteella

OHJE

Eri sektorien valvontojen ja tarkastusten lukumäärässä huomioidaan suunnitelmallisen valvonnan osalta valvontakohteiden lukumäärä ja lainsäädännössä tai valtakunnallisissa suunnitelmissa edellytetyt tarkastustiheydet ja -määrät. Epäilyyn perustuvan ja muun ennakoimattoman valvonnan osalta tarkastusmäärä arvioidaan edellisvuosien tarkastusmäärien perusteella. Jos järjestäjän alueella ei ole kyetty edellisinä vuosina toteuttamaan kaikkia lainsäädännön edellyttämiä tarkastuksia tai muita viranomaistoimenpiteitä, ei edellisvuosien toteutumia voi suoraan käyttää tarkastusmäärien ja resurssitarpeen arvioinnissa. Kokoaikaisen valvontaeläinlääkäriä arvioidaan tekevän keskimäärin 15–20 fyysistä tai hallinnollista suoritetta kuukaudessa joko yksin tai parityöskentelynä.

Henkilöstötarpeeseen vaikuttavat suoritemäärien lisäksi esimerkiksi matkoihin käytettävä aika sekä päivystyksen järjestelyt. Työaikaa kuluu lisäksi mm. koulutukseen, neuvontaan ja hallinnollisiin tehtäviin.

- 1.a Kunnassa täytyy olla tieto alueen pitopaikkojen määrästä, laadusta ja sijainnista palvelutarpeen, valvonnan ja eläintautivalmiuden takia. Eläintilojen pitopaikkojen lukumäärät ja sijainnit ovat saatavissa Eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisterin (EPR) asionin viranomaispalvelusta. Vaikeissa tapauksissa tiedon saa kunnan maaseutuviranomaiselta. Vesiviljelypitopaikkojen tiedot saa vesiviljelyrekisteristä. Hyväksytyjen vesiviljelypitopaikkojen tiedot saa Ruokaviraston verkkosivuilla olevasta rekisteristä tai Pikantin työtilan Excel-taulukosta.
- 1.b Lemmikkien määrän arviona voi käyttää 1/5 asukasta, ellei järjestäjällä ole tarkempaa tietoa. Hevosten pitopaikkojen määrä tarkastetaan EPR:stä.
- 2.a Terveydenhuoltokäyntiin lasketaan kuuluvaksi tilakäynnillä kuluva aika sekä etukäteisen valmistautuminen ja käynnin jälkeen tehtävät kirjalliset työt. Lisäksi resursseja mitoitettaessa täytyy huomioida matkoihin kuluva aika. Yhden terveydenhuoltokäynnin resurssitarve on keskimäärin 1 htp (1 htv = 220 htp).
- 2.b Eläinlääkäripalveluiden resurssitarpeen arvioinnissa käytetään edellisen vuoden toteutuneita palvelumääriä, arviota palvelutarpeen muutoksista ja eläinlääkäripalveluiden toteutumista edellisinä vuosina. Eläinlääkäripalveluiden henkilöresurssien mitoituksen kannalta ratkaiseva tekijä voi olla palvelujärjestelmän toimivuus (esim. päivystysjärjestelyt).
- 3.b Eläinten terveyden valvonnan henkilöstömitoituksessa täytyy varautua myös suunnittelemaan valvontaan kuten tautiepäilyjen hoitoon ja epidemioiden selvittämiseen.
- 4 Järjestäjän tulee huolehtia, että kaikki sivutuotekohteet ovat tiedossa ja ilmoitettu Ruokavirastoon, ja niitä valvotaan sivutuotelainsäädännön mukaisesti. Suunnitelmalista sivutuotevalvontaa tehdään Ruokaviraston erikseen toimittaman, riskiperusteisen suunnitelman mukaisesti. Suunnitelma sisältää listauksen kunakin vuonna valvottavista sivutuotealan laitoksista. Järjestäjän tulee varautua akuutin sivutuotevalvonnan järjestämiseen.
- 5 Eläinten hyvinvoinnin tarkastuskäynnit poikkeavat toisistaan kestoaltaan ja vaativuudeltaan. Arviossa tulee huomioida valvonta-asetuksesta (EU) 2017/625 tuleva säännöllisen valvonnan velvoite sekä akuutin eläinten hyvinvointivalvonnan vaatima resurssi.
- 6 Eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin valvontaresurssien suunnittelussa tulee ottaa huomioon valvontahavaintojen ja siirtokieltojen määrä edelliseltä vuodelta.